

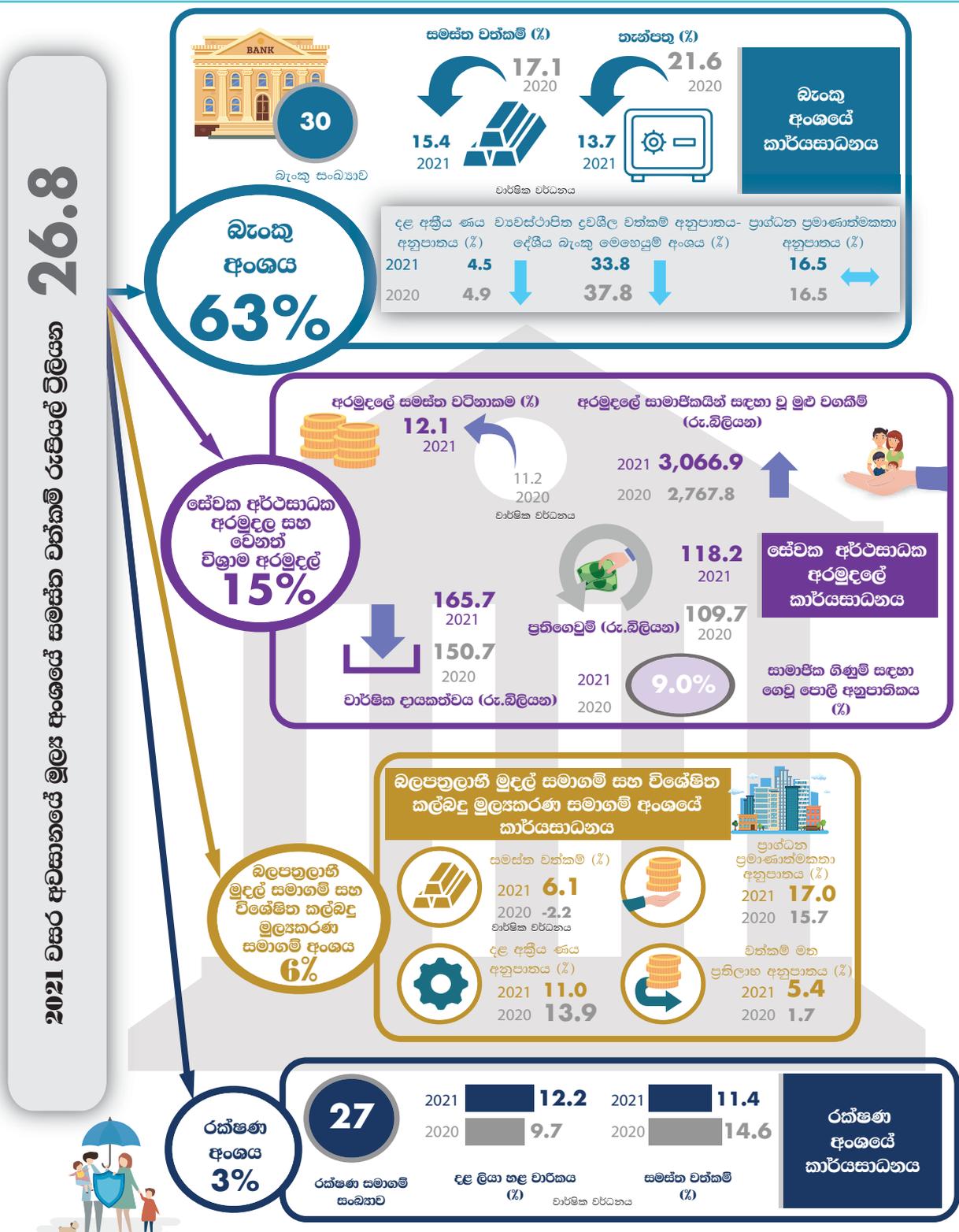
8

මූල්‍ය අංශයේ ක්‍රියාකාරීත්වය සහ පද්ධති ස්ථායීතාව

8.1 සමස්ත නිරීක්ෂණ

ප්‍රබල සාර්ව ආර්ථික අභියෝගතා මධ්‍යයේ වුව ද, 2021 වසර තුළ දී මූල්‍ය පද්ධතිය ස්ථාවරව පැවතුණි. ප්‍රමාණවත් ප්‍රාග්ධන සහ ද්‍රවශීලතා ස්ථාවරත්වය පවත්වා ගෙන ගිය අතර බැංකු අංශයේ මූල්‍ය අතරමැදිකරණය සතුටුදායක තත්ත්වයක පැවතුණි. මීට අමතරව, 2021 වසර තුළ දී ශුද්ධ පොලී ආදායමෙහි සහ පොලී නොවන ආදායමෙහි සිදු වූ කැපී පෙනෙන වර්ධනයන් හේතුවෙන් මෙම අංශයේ ලාභදායීත්වය පෙර වසරට සාපේක්ෂව සැලකිය යුතු ලෙස වර්ධනය විය. කෙසේ වුවද, රටේ ස්වෛරීත්ව ශ්‍රේණිගත කිරීමේ සිදු වූ පහත වැටීම් සහ රට තුළට විදේශ විනිමය ගලා ඒම් අඩුවීම හේතුවෙන් බැංකුවලට විදේශ මුදල් ද්‍රවශීලතා හිඟයකට මුහුණ දීමට සිදු විය. සමස්තයක් ලෙස, ණය වර්ධනය සහ ලාභදායීත්වය අනුව බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් අංශයේ කාර්යසාධනය සැලකිය යුතු වර්ධනයක් වාර්තා කරන ලදී. මධ්‍ය කාලීනව, ශක්තිමත් සහ ස්ථාවර බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් ගොඩනැගීම සහ මෙම අංශයේ තැන්පත්කරුවන් ආරක්ෂා කිරීම සඳහා මූල්‍ය අංශය ඒකාබද්ධ කිරීමේ ප්‍රධාන සැලැස්ම ක්‍රියාවට නැංවීම 2021 වසර තුළ දී ක්‍රියාත්මක විය. තවද, නව සාමාන්‍යකරණයට අනුගත වීම සහතික කිරීමට සහ කොවිඩ්-19 වසංගත තත්ත්වයේ බලපෑමට ලක් වූ ආර්ථිකයට අඛණ්ඩව සහාය ලබා දීම සඳහා සලකා බලනු ලබන කාලපරිච්ඡේදය තුළ දී මහ බැංකුව සිය විෂය පථය යටතේ පවතින මූල්‍ය ආයතනවලට අදාළ රෙගුලාසි කිහිපයක් ලිහිල් කළේය. රක්ෂණ අංශය ද වත්කම් සහ දළ ලියාපදිංචි වාරිකය අනුව ප්‍රසාරණයක් වාර්තා කළ අතර ලාභදායීත්වයේ සුළු සාමාන්‍ය වර්ධනයක් වාර්තා කරන ලදී. මේ අතර, 2021 වසර තුළ දී මූල්‍ය වෙළඳපොළ මිශ්‍ර කර්යසාධනයක් වාර්තා කරන ලදී. විදේශ ණය ආපසු ගෙවීමේ සහ මහ බැංකුවේ ලිහිල් මුදල් ප්‍රතිපත්ති ස්ථාවරය වෙනස් වීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස 2021 වසරේ පළමු මාස හත තුළ දී අතිරික්ත මට්ටමක පැවති මුදල් වෙළඳපොළ ද්‍රවශීලතාවය හිඟයක් බවට පත්විය. සංචාරක ව්‍යාපාරය යථා තත්ත්වයට පත්වීම මන්දගාමී වීම, ප්‍රේෂණ ඉපැයීම්වල අඩු වීම, අපනයන ආදායම්වල පරිවර්තනය මන්දගාමී වීම, ආනයන වියදම් වැඩි වීම සහ ස්වෛරීත්ව ශ්‍රේණිගත කිරීම පහත වැටීම හේතුවෙන් දේශීය විදේශ විනිමය වෙළඳපොළ ද්‍රවශීලතාවය දැඩි බලපෑමකට ලක්විය. 2021 වසරේ අවසාන භාගයේ රජයේ සුරැකුම්පත් වෙළඳපොළෙහි ප්‍රාථමික වෙන්දේසිවල දී ආයෝජකයින් කෙටි කාලීන භාණ්ඩාගාර බිල්පත් වෙත යොමු වීම දක්නට ලැබුණු අතර උපරිම ඵලදා අනුපාතික සීමා ඉවත් කිරීම සහ මහ බැංකුවේ ලිහිල් මුදල් ප්‍රතිපත්ති ස්ථාවරය වෙනස් වීමත් සමඟ 2021 වසරේ දෙවන භාගයේ දී ද්විතීයික වෙළඳපොළ ඵලදා අනුපාතික වක්‍රය ඉහළට විතැන් විය. අඩු පොලී අනුපාත පරිසරයක් තුළ දේශීය ආයෝජකයන් කොටස් වෙළඳපොළ වෙත යොමු වීමත් සමඟ 2021 වසර තුළ දී කොළඹ ව්‍යාපාර වස්තු හුවමාරුව සීඝ්‍ර වර්ධනයක් වාර්තා කළේය. මේ අතර, රටේ පද්ධතිමය වශයෙන් වැදගත් වන ගෙවීම් සහ පියවීම් පද්ධතිය මහ බැංකුව විසින් සමීප නියාමනය සහ අධීක්ෂණය මගින් ඉහළ ඔරොත්තු දීමේ හැකියාවකින් යුතුව සුමටව ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. තවද, නියාමන සහ අධීක්ෂණ රාමුව සඳහා ශක්තිමත් නෛතික පදනමක් ලබා දීමේ අරමුණ ඇතිව මහ බැංකුව ප්‍රධාන ව්‍යවස්ථාවන්ට නීති ප්‍රතිසංස්කරණ හඳුන්වා දීම අඛණ්ඩව සිදු කරන ලදී. මහ බැංකුවේ නියාමන හා අධීක්ෂණ බලතල වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා 2021 වසරේ දී නව බැංකු පනත පිළිබඳ දෙවන වටයේ සාකච්ඡා අවසන් කළ අතර 2011 අංක 42 දරන මූල්‍ය ව්‍යාපාර පනතට සංශෝධන සකස් කරන ලදී.

8.1 රූප සටහන
මූල්‍ය අංශයේ කාර්යසාධනය

8.2 සංඛ්‍යා සටහන

බැංකු, බැංකු ශාඛා සහ අනෙකුත් බැංකු ඒකක ව්‍යාප්තිය

වර්ගීකරණය	2020	2021
	අවසානයට (අ)	අවසානයට (ආ)
බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු		
i. මුළු බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු සංඛ්‍යාව	24	24
දේශීය බැංකු	13	13
විදේශීය බැංකු	11	11
ii. මුළු බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු ඒකක සංඛ්‍යාව	6,702	6,614
ශාඛා (අ)	2,915	2,919
දේශීය බැංකු	2,869	2,874
විදේශීය බැංකු	46	45
ශිෂ්‍ය ඉතුරුම් ඒකක	3,787	3,695
iii. ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර	5,744	5,891
බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු		
i. මුළු බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු සංඛ්‍යාව	6	6
ජාතික මට්ටමේ ඉතිරි කිරීමේ බැංකු	1	1
නිවාස ණය ආයතන	2	2
අනෙකුත් බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු	3	3
ii. මුළු බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු ඒකක සංඛ්‍යාව	704	705
ශාඛා (අ)	704	705
ජාතික මට්ටමේ ඉතිරි කිරීමේ බැංකු	266	263
නිවාස ණය ආයතන	64	64
අනෙකුත් බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු	374	378
iii. ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර	432	451
මුළු බැංකු ශාඛා සහ අනෙකුත් බැංකු ඒකක සංඛ්‍යාව	7,406	7,319
මුළු ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර සංඛ්‍යාව	6,176	6,342

(අ) සංශෝධිත මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව
 (ආ) තාවකාලික
 (ඇ) ශිෂ්‍ය ඉතුරුම් ඒකක හැර සියලුම බැංකු ඒකක

ආයෝජනවල වාර්ෂික වර්ධනය 2020 වසර අවසානයේ සියයට 40 සිට 2021 වසර අවසන් වන විට සියයට 16.4ක් දක්වා අඩු විය. භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර ආයෝජන රුපියල් බිලියන 903.7කින් වැඩි වීම සහ භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සහ ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කර ආයෝජන පිළිවෙලින් රුපියල් බිලියන 99.8කින් සහ රුපියල් බිලියන 55කින් අඩුවීම හේතුවෙන් කල්පිරීම තෙක් රඳවා ගන්නා ආයෝජන කළඹ 2021 වසරේ දී සියයට 24.8කින් වර්ධනය විය. භාණ්ඩාගාර බිල්පත්, භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර සහ ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කරවල සිදු කළ ආයෝජන පිළිවෙලින් රුපියල් බිලියන 50කින්, රුපියල් බිලියන 47.6කින් සහ රුපියල් බිලියන 63.8කින් නාමිකව අඩුවීමත් සමඟ වෙළඳ කළඹ සියයට 21.2කින් සංකෝචනය විය.

වගකීම්: අරමුදල් සැපයීමේ ප්‍රධාන ප්‍රභවය ලෙස තැන්පතු අඛණ්ඩව පැවතුණු අතර, ණය ගැනීම් දෙවන විශාලතම ප්‍රභවය විය. සමස්ත තැන්පතුවලට කාලීන තැන්පතු දැක්වූ දායකත්වය 2020 වසරේ සියයට 63 සිට 2021 වසර අවසන් වන විට සියයට 60.6ක් දක්වා අඩුවීමක් වාර්තා කළ ද, 2021 වසර තුළ දී සිදු වූ

8.3 සංඛ්‍යා සටහන

බැංකු අංශයේ වත්කම් සහ වගකීම් සංයුතිය

අයිතමය	2020 (අ)		2021 (ආ)		වෙනස (%)	
	රුපියල් බිලියන	ප්‍රතිශතය (%)	රුපියල් බිලියන	ප්‍රතිශතය (%)	2020 (අ)	2021 (ආ)
වත්කම්						
ණය සහ අත්තිකාරම්	9,091.7	62.0	10,479.7	61.9	11.9	15.3
ආයෝජන	4,195.8	28.6	4,885.6	28.9	40.0	16.4
වෙනත් (ඇ)	1,378.8	9.4	1,558.3	9.2	-1.8	13.0
වගකීම්						
තැන්පතු	11,140.9	76.0	12,671.3	74.9	21.6	13.7
ණය ගැනුම්	1,692.2	11.5	2,181.2	12.9	0.8	28.9
ප්‍රාග්ධන අරමුදල්	1,254.2	8.6	1,464.4	8.7	11.0	16.8
වෙනත්	578.9	3.9	606.6	3.6	5.0	4.8
මුළු වත්කම්/වගකීම්	14,666.3	100.0	16,923.6	100.0	17.1	15.4

(අ) සංශෝධිත මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව
 (ආ) තාවකාලික
 (ඇ) මුදල් හා බැංකු ශේෂයන්, ස්ථාපනයන්, ප්‍රති විකුණුම් ගිවිසුම් සහ ස්ථාවර වත්කම් ඇතුළත් වේ.

තැන්පතු වැඩිවීමෙන් සියයට 42.7කට කාලීන තැන්පතු දායක විය. මේ අතර, 2021 වසර අවසන් වන විට සමස්ත තැන්පතුවලින් ඉතුරුම් තැන්පතු සහ ජංගම තැන්පතු, පිළිවෙලින්, සියයට 29.5ක් සහ සියයට 7ක් විය. ඒ අනුව, ජංගම හා ඉතුරුම් ගිණුම් අනුපාතය 2020 වසරේ පැවති සියයට 34.5 සිට 2021 වසරේ දී සියයට 36.6ක් දක්වා ඉහළ ගියේය. 2021 වසර තුළ දී සමස්ත තැන්පතුවල වර්ධන වේගය අඩු වීම බැංකුවලට ඔවුන්ගේ ණය ගැනීම් වැඩි කිරීම සඳහා පෙළඹවීය. බැංකු අංශයේ සමස්ත ණය ගැනීම් 2020 වසරේ දී වාර්තා වූ රුපියල් බිලියන 12.8ක (එනම් සියයට 0.8) ඉහළ යාමට සාපේක්ෂව 2021 වසරේ දී රුපියල් බිලියන 489ක (එනම් සියයට 28.9) වර්ධනයක් පෙන්නුම් කළේය. මෙම වැඩිවීමට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වී ඇත්තේ 2021 වසරේ දී සියයට 86.6ක (රුපියල් බිලියන 688) වර්ධනයක් වාර්තා වූ රුපියල් ණය ගැනීම් වන අතර, 2021 වසරේ දී ස්වෛරීත්ව ශ්‍රේණිගත කිරීම් පහත වැටීම්වල සෘණාත්මක බලපෑම පිළිබිඹු කරමින් විදේශ විනිමය ණය ගැනීම් සියයට 27.6කින් (එ.ජ. ඩොලර් බිලියන 1.3) අඩු විය.

8.4 සංඛ්‍යා සටහන

බැංකු අංශයේ තැන්පතු සංයුතිය

අයිතමය	2020 (අ)		2021 (ආ)		වෙනස (%)	
	රුපියල් බිලියන	ප්‍රතිශතය (%)	රුපියල් බිලියන	ප්‍රතිශතය (%)	2020 (අ)	2021 (ආ)
ඉල්ලුම් තැන්පතු	696.9	6.3	889.2	7.0	31.8	27.6
ඉතුරුම් තැන්පතු	3,149.9	28.3	3,742.7	29.5	34.4	18.8
ස්ථාවර තැන්පතු	7,022.3	63.0	7,676.3	60.6	15.3	9.3
වෙනත් තැන්පතු	271.9	2.4	363.1	2.9	38.1	33.6
මුළු තැන්පතු	11,140.9	100.0	12,671.3	100.0	21.6	13.7

(අ) සංශෝධිත මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව
 (ආ) තාවකාලික

8.5 සංඛ්‍යා සටහන
බැංකු අංශයේ ණය සහ අත්තිකාරම් සංයුතිය
(2021 අවසානයට)

අංශය	වටිනාකම රුපියල් බිලියන (අ)	මුළු ණයෙන් ප්‍රතිශතයක් ලෙස %	අක්‍රීය ණය අනුපාතිකය %
පරිභෝජන	1,785.1	17.0	3.1
ඉදිකිරීම්	1,608.4	15.3	6.2
තොග හා සිල්ලර වෙළඳාම	1,373.2	13.1	6.5
නිෂ්පාදන	992.9	9.5	8.1
යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය	930.7	8.9	1.8
මුදල් අමාත්‍යාංශයට ණය දීම්	857.5	8.2	-
කෘෂිකර්ම, වන සම්පත් හා ධීවර	813.5	7.8	6.3
මූල්‍ය සේවාවන්	460.7	4.4	1.6
විදේශ අංශය සඳහා ණය දීම්	419.2	4.0	3.2
සෞඛ්‍ය, සමාජ සේවා හා සහාය සේවාවන්	391.9	3.7	2.7
සංචාරක	358.2	3.4	5.6
ප්‍රවාහනය හා ගබඩා කිරීම	206.0	2.0	6.1
වෘත්තීය, විද්‍යාත්මක සහ කාර්මික කටයුතු	142.9	1.4	3.0
තොරතුරු තාක්ෂණ සහ සන්නිවේදන සේවාවන්	73.2	0.7	5.9
අධ්‍යාපන	54.6	0.5	2.9
කලා, විනෝදය සහ විනෝදාත්මක	11.8	0.1	4.5
මුළු ණය	10,479.7	100.0	4.5

(අ) තාවකාලික මූලය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

ශේෂපත්‍රයෙන් බාහිර නිරාවරණ: අභියෝගාත්මක ව්‍යාපාරික වාතාවරණය හමුවේ ශේෂපත්‍රයෙන් බාහිර නිරාවරණ, 2020 වසරේ පැවති සියයට 16.1ක වර්ධනයට (රුපියල් බිලියන 675.2) සාපේක්ෂව, 2021 වසරේ දී සියයට 3.2ක සාණාත්මක වර්ධනයක් (රුපියල් බිලියන 160.6) පෙන්නුම් කළේය. 2021 වසර තුළ දී විදේශ විනිමය නිරාවරණ (රුපියල් බිලියන 410.9) සහ භාවිත නොකළ ණය සීමාවල (රුපියල් බිලියන 81.5) සැලකිය යුතු පහළ යාමක් නිරීක්ෂණය වන අතර, ඇපකර සහ බැඳුම්කර (රුපියල් බිලියන 139) සහ වෙළඳාම සම්බන්ධ නිරාවරණවල (ලේඛිත ණය (රුපියල් බිලියන 138.9) සහ ප්‍රතිග්‍රහණ (රුපියල් බිලියන 92) වර්ධනයක් වාර්තා කළේය.

බැංකු අංශයේ අවදානම්

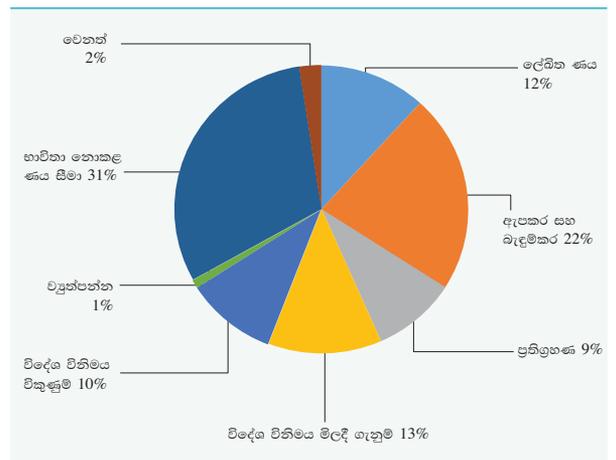
ණය අවදානම

වසංගත තත්ත්වය 2021 වසර තුළ විවිධ පරිමාණයන්ගෙන් පැවතීම නිසා, එමගින් පීඩාවට පත් වූ පුද්ගලයන් සහ ඇතැම් අංශවල ව්‍යාපාර වෙනුවෙන් ලබා දෙන ණය සහන සඳහා අවස්ථා කිහිපයක දී 2022 වසර දක්වා දීර්ඝ කිරීම් ලබා දෙන ලදී. ණය සහන කාලසීමාව තුළ දී අක්‍රීය කාණ්ඩ සඳහා ණය හා අත්තිකාරම් වර්ගීකරණය අත්හිටුවා ඇති අතර, ණය

සහන අත්හිටුවීමෙන් පසු සාමාන්‍ය වර්ගීකරණ නීති ක්‍රියාත්මක වනු ඇත. කෙසේ වෙතත්, අපේක්ෂිත ණය හානි (expected credit losses) ඇස්තමේන්තු කිරීම සඳහා කොවිඩ්-19 හේතුවෙන් ඉහළ අවදානමක් සහිත අංශ හඳුනාගැනීම බැංකු විසින් ආරම්භ කර ඇත. ණය සහන කාලය තුළ දී ණය පහසුකම් වර්ගීකරණය අත්හිටුවා තිබුණ ද, රුපියල් බිලියන 66.4ක් වූ 2020 වසරේ අක්‍රීය ණය වැඩිවීමට සාපේක්ෂව 2021 වසරේ දී එය රුපියල් බිලියන 20.1කින් ඉහළ යන ලදී. එසේ වුවද, 2021 වසර තුළ සාපේක්ෂ වශයෙන් ණය සහ අත්තිකාරම් ඉහළ වර්ධනයක් පෙන්නුම් හේතුවෙන්, දළ අක්‍රීය ණය අනුපාතය 2020 වසර අවසානයේ පැවති සියයට 4.9ක සිට 2021 වසර අවසානයේ දී සියයට 4.5ක් දක්වා අඩු විය. ඉහළ වෙන් කිරීම් අවශ්‍ය වන කාණ්ඩවලට අක්‍රීය ණය සංක්‍රමණය වීමත් සමඟ ශුද්ධ අක්‍රීය ණය අනුපාතය ද 2021 වසර තුළ අඩු වී ඇත. මුළු අක්‍රීය ණය සඳහා වෙන් කිරීම් රුපියල් බිලියන 80.2කින් වැඩි වූ අතර, එයින් නිශ්චිත වෙන් කිරීම් සියයට 84.7ක් විය. අක්‍රීය ණය වර්ධනය වුව ද, වෙන් කිරීම් ඉහළ යෑමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස නිශ්චිත හා සමස්ත වෙන් කිරීම් ආවරණ අනුපාත 2021 වසර තුළ පිළිවෙලින් සියයට 64ක් සහ සියයට 75.8ක් දක්වා ඉහළ යන ලදී. ඒ අනුව, අහිතකර බලපෑම් අවශෝෂණය කර ගැනීම සඳහා ප්‍රමාණවත් වෙන් කිරීම් හා ප්‍රාග්ධන ස්ථාවරත්වයන් සහිතව බැංකු අංශය ක්‍රියාත්මක වූ බැවින් ණය අවදානම කළමනාකරණය කළ හැකි මට්ටමක පවතී.

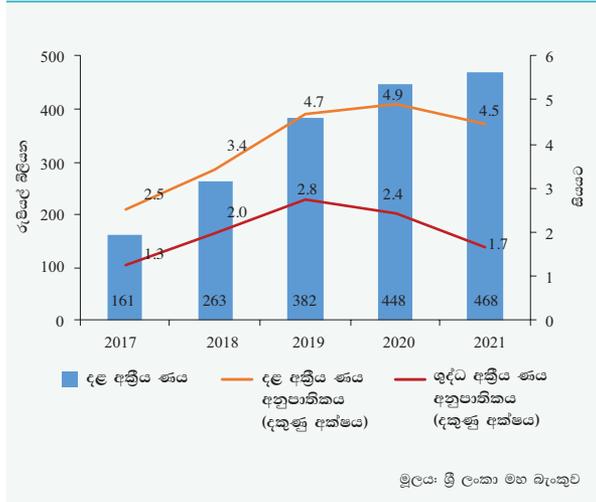
සමස්ත ණය කළඹෙන් සියයට 63.8ක් පරිභෝජන, ඉදිකිරීම් හා යටිතල පහසුකම්, වෙළඳාම, නිෂ්පාදන සහ කෘෂිකර්මාන්තය යන ආර්ථික අංශ 5 වෙත ප්‍රධාන වශයෙන් කේන්ද්‍රනය වී තිබුණි.

8.2 රූප සටහන
බැංකු අංශයේ ශේෂ පත්‍ර නොවන අයිතම
(2021 අවසානයට)

මූලය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

8.3 රූප සටහන
බැංකු අංශයේ අක්‍රීය ණය

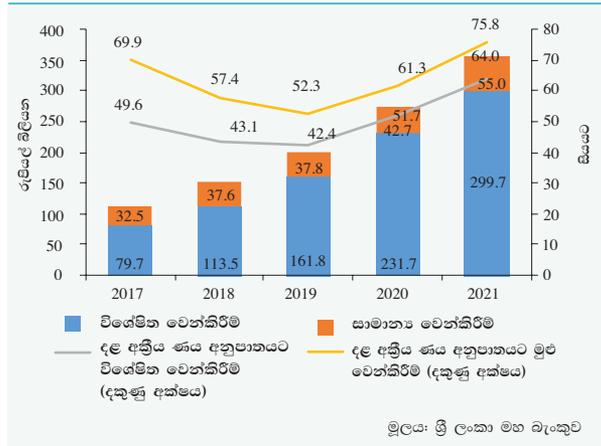
නිෂ්පාදන, තොග හා සිල්ලර වෙළඳාම, කෘෂිකර්මාන්තය, ඉදිකිරීම්, වන වගාව හා ධීවර සහ සංචාරක යන අංශයන්හි අක්‍රීය ණය අනුපාතය, 2021 වසර අවසන් වන විට පැවති සමස්ත බැංකු අංශයේ අක්‍රීය ණය අනුපාතය වන සියයට 4.5ට වඩා ඉහළ අගයක් වාර්තා කරන ලදී.

තවද, ශ්‍රී ලංකා මූල්‍ය වාර්තාකරණ ප්‍රමිත 9 (SLFRS 9) ට අනුව අපේක්ෂිත අලාභ ආකෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමෙන් පසු, 2021 වසර අවසානයේ දී බැංකු අංශයේ මුළු ණයවලින් සියයට 7.64ක් 3 වන කාණ්ඩයේ ණය ලෙස පෙන්වුම් කළ අතර මුළු ණය (3 වන කාණ්ඩයේ ණය භානිකරණය ගලපන ලද) වලින් සියයට 4.26ක් 3 වන කාණ්ඩයේ (3 වන කාණ්ඩයේ ණය භානිකරණය ගලපන ලද) ණය ලෙස පෙන්වුම් කළේය.

වෙළඳපොළ අවදානම

පොලී අනුපාතය: පොලී අනුපාතය පිළිබඳ සංවේදීතා අනුපාතය (මාස 12ට අඩු කල් පිරීම් සහිත, පොලී දරන වත්කම්, පොලී දරන වගකීම්වල අනුපාතයක් ලෙස) 2020 වසර අවසන් වන විට පැවති සියයට 74.9ක අගයේ සිට 2021 වසර අවසන් වන විට සියයට 79.6ක් දක්වා වැඩිවීම මගින් 2020 වසරට සාපේක්ෂව 2021 වසරේ දී පොලී අනුපාත අවදානමට නිරාවරණය පහළ ගියේය. 2021 වසරේ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කරවලට අදාළ ප්‍රාග්ධන ලාභය රුපියල් බිලියන 4.1ක් වූ අතර, එය 2020 වසරේ දී වාර්තා වූ රුපියල් බිලියන 12.2ට සාපේක්ෂව පහළ අගයකි. 2020 වසරේ දී ඉහළ ලාභ ලැබීමට හේතු වූ අවම පොලී අනුපාත සහ මුදල් ප්‍රතිපත්තිය දැඩි කිරීමත් සමඟ

8.4 රූප සටහන
බැංකු අංශයේ අක්‍රීය ණය සඳහා වෙන් කිරීම්

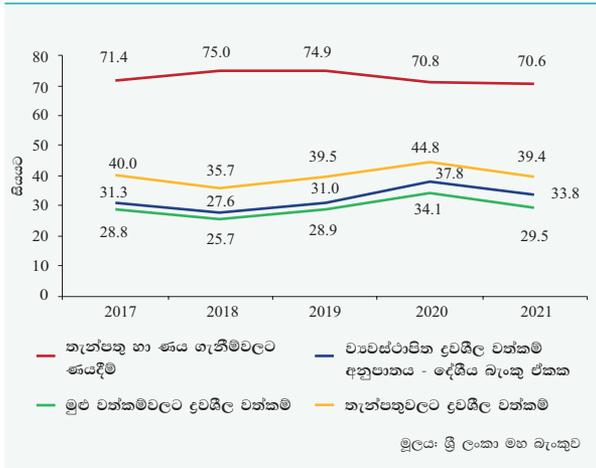
2021 වසර දෙවන භාගයේ දී නිරීක්ෂණය වූ පොලී අනුපාතවල ඉහළ ගැලපීම මෙයට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු විය.

කොටස් මිල: 2021 වසර තුළ දී කොටස් මිල විචලනය වීම මගින් බැංකු අංශය වෙත වන අවදානම අවම මට්ටමක පැවතුනි. 2021 වසර අවසන් වන විට වෙළඳාම් කිරීමේ අරමුණින් පවත්වාගන්නා ආයෝජන කළඹේ කොටස් වෙළඳපොළ ආයෝජනවල වටිනාකම රුපියල් බිලියන 12.5ක් වූ අතර, එය වෙළඳාම් කිරීමේ අරමුණින් පවත්වාගන්නා ලද ආයෝජනවලින් සියයට 2.1ක් ද, මුළු වත්කම්වලින් සියයට 0.1ක් ද නියෝජනය කරන ලදී.

විනිමය අනුපාතය: විදේශ මුදලින් රැස් කරන ලද වත්කම්වල අඩුවීමට සාපේක්ෂව විදේශ මුදලින් නිදහස් කළ යුතු වගකීම් ඉහළ අගයකින් අඩු වීම නිසා, ශුද්ධ විදේශ විනිමය නිරාවරණය 2020 වසරේ පැවති එ.ජ. ඩොලර් මිලියන 30ක හිඟ විදේශ විනිමය නිරාවරණයට සාපේක්ෂව 2021 වසර අවසානයේ එ.ජ. ඩොලර් මිලියන 133.2ක අතිරික්ත විදේශ විනිමය නිරාවරණයක් වාර්තා කළේය. ශුද්ධ විදේශ විනිමය නිරාවරණ, ශේෂ පත්‍රයේ වූ මුළු විදේශ වත්කම්වල ප්‍රතිශතයක් ලෙස 2020 වසර අවසානයේ වාර්තා වූ සියයට 0.3ට සාපේක්ෂව 2021 වසර අවසානය වන විට සියයට 1.3ක් දක්වා ඉහළ ගියේය. 2021 වසරේ දී විදේශ මුදලින් රැස් කරන ලද ශේෂ පත්‍ර වත්කම් වර්ධනය වීමට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වූයේ විදේශ විනිමය ණය ඉහළ යාම සහ අනෙක් බැංකුවල තැන්පත් කිරීම් හා ආයෝජනවල සිදු වූ වැඩිවීම වූ අතර එම වර්ධනය ඉදිරි මිලදී ගැනීම් හා අනෙකුත් ව්‍යුත්පන්න උපකරණ අඩුවීම නිසා සිදු වූ ශේෂපත්‍රයෙන් බාහිර

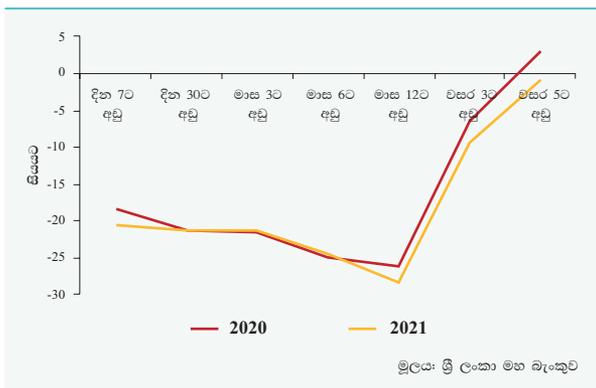
8.5 රූප සටහන
බැංකු අංශයේ ද්‍රවශීලතා අනුපාත

නිරාවරණ අඩු වීමට සාපේක්ෂව පහළ අගයක් වාර්තා කළේය. මේ අතර විදේශ මුදලින් රැස් කරන ලද ශේෂ පත්‍ර වගකීම්වල වූ වර්ධනය සඳහා ගනුදෙනුකරුවන්ගේ විදේශ විනිමය තැන්පතු වැඩිවීම හේතු වූ අතර විදේශ මුදලින් රැස් කරන ලද ශේෂ පත්‍රයෙන් බාහිර වගකීම්වල අඩුවීම සිදු වූයේ ඉදිරි විකුණුම්වල වූ අඩුවීම නිසාය. බැංකු අංශය 2021 වසර තුළ දී රුපියල් බිලියන 28.7ක ශුද්ධ විදේශ මුදල් ප්‍රත්‍යාගණන ලාභයක් වාර්තා කළ අතර 2020 වසරට අදාළ ප්‍රත්‍යාගණන ලාභය වූයේ රුපියල් බිලියන 16.5කි.

ද්‍රවශීලතා අවදානම: බැංකු අංශය සමස්තයක් වශයෙන් අවම ව්‍යවස්ථාපිත ද්‍රවශීලතා වත්කම් අනුපාතය වන සියයට 20ක අනුපාතය පවත්වා ගත්තේය. බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකුවල දේශීය මෙහෙයුම් අංශය සහ බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු, ව්‍යවස්ථාපිත ද්‍රවශීලතා වත්කම් අනුපාතය සියයට 20 කට ඉහළින් පවත්වා ගත යුතු වේ. බැංකු අංශයේ

8.6 රූප සටහන
සමුච්චිත පරිණත කාලය බැංකු අංශයේ සමුච්චිත වගකීම්වල ප්‍රතිශතයක් ලෙස

දේශීය මෙහෙයුම් අංශවල සමස්ත ව්‍යවස්ථාපිත ද්‍රවශීලතා වත්කම් අනුපාතය 2020 වසර අවසානයේ දී සියයට 37.8 සිට 2021 වසර අවසානයේ දී සියයට 33.8ක් දක්වා අඩු වූ අතර බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකුවල අක්වෙරළ බැංකු අංශවල මෙම අනුපාතය එම කාලය තුළ දී සියයට 43.2 සිට සියයට 34ක් දක්වා අඩු විය. 2021 වසරේ දී ණයවල ඉහළ වර්ධනයක් සිදුවූ ද, තැන්පතු හා ණය ගැනීම්වලට ණය ලබා දීම් අනුපාතය සුළු වශයෙන් අඩු විය. එමෙන්ම, මුළු වත්කම්වලට ද්‍රවශීලතා වත්කම් අනුපාතය සහ තැන්පතුවලට ද්‍රවශීලතා වත්කම් අනුපාතය ද අඩු විය.

බැංකු අංශයේ ද්‍රවශීලතා ආතති තත්ත්වයක් යටතේ දී දින 30ක කාලයක් සඳහා ද්‍රවශීලතා අවශ්‍යතා සපුරා ගැනීම සඳහා ද්විතීයික වෙළඳපොළෙහි පහසුවෙන් සහ ක්ෂණිකව මුදල් බවට පරිවර්තනය කළ හැකි ඉහළ ගුණාත්මක භාවයෙන් යුතු වත්කම් සමූහය වන රුපියල් සහ සියලු මුදල් ඒකක සඳහා අදාළ ද්‍රවශීල ආවරණ අනුපාතය 2021 වසර අවසානය වන විට පිළිවෙලින් සියයට 217.8ක සහ සියයට 171.8ක පැවතුණ අතර එය අවම අවශ්‍යතාවය වන සියයට 100ට වඩා ඉහළ අගයක පැවතුණි. මීට අමතරව, අවශ්‍ය ස්ථාවර අරමුදල්වලට සාපේක්ෂව පවත්නා ස්ථාවර අරමුදල් ප්‍රමාණය වන ශුද්ධ ස්ථාවර අරමුදල් අනුපාතය 2021 වසර අවසානයේ දී සියයට 135.1ක්ව පැවතුනු අතර එය අවම නියාමන අවශ්‍යතාවය වන සියයට 100ට වඩා ඉහළ අගයක පැවතුණි. 2021 වසර අවසානය වන විට මුළු ද්‍රවශීල වත්කම් රුපියල් ට්‍රිලියන 5ක් වූ අතර එයින් සියයට 75.2ක් ම රාජ්‍ය සුරැකුම්පත්වල කර තිබූ ආයෝජනයන්ය. පොලී අනුපාත පහළ යෑමේ නැඹුරුවක් දක්වන අවස්ථාවක වත්කම්වලට සාපේක්ෂව වගකීම් අඩු පොලී අනුපාතයකට අලුත් වීම සැලකිල්ලට ගෙන කෙටි කාලීනව වත්කම් හා වගකීම් වඩා යහපත් ලෙස කළමනාකරණය කළ බැවින් බැංකු අංශයේ “දින 30ට අඩු” සහ “මාස 12ට වැඩි” යන පරිණත කාලයන්ට අදාළ සමුච්චිත පරිණත පරතරයන්, සමුච්චිත වගකීම්වල ප්‍රතිශතයක් ලෙස ගත් විට 2020 වසරට සාපේක්ෂව 2021 වසර අවසානයේ දී පුළුල් වී ඇත. අවම ද්‍රවශීලතා අවශ්‍යතාවයන් සපුරාලීමට බැංකු සමත් වී ඇති නමුත්, පරිණත පරතරය අනවශ්‍ය ලෙස පුළුල් වීම ද්‍රවශීලතා අවදානමකට හේතු විය හැකිය.

බැංකු අංශයේ කාර්යසාධනය

ලාභදායීත්වය: 2021 වසර තුළ වාර්තා වූ පොලී වියදම සියයට 11.5කින් අඩුවීමට සාපේක්ෂව සහ පොලී ආදායම සියයට 3.2කින් වැඩිවීම හේතුවෙන් බැංකු අංශයේ ශුද්ධ පොලී ආදායම සියයට 28.5කින් වර්ධනය වී ඇත. ඒ අනුව, 2020 වසර අවසානයේ සියයට

8.6 සංඛ්‍යා සටහන
බැංකු අංශයේ ද්‍රවශීල වත්කම්වල සංයුතිය

අයිතමය	2020 (අ)		2021 (ආ)		වෙනස (රු. බිලියන)	
	රු. බිලියන	ප්‍රතිශතය (%)	රු. බිලියන	ප්‍රතිශතය (%)	2020 (අ)	2021 (ආ)
භාණ්ඩාගාර බිල්පත්	1,149.9	23.0	1,040.6	20.8	278.7	-109.3
භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර	1,685.3	33.7	2,142.3	42.9	481.8	457.1
ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කර	655.8	13.1	577.0	11.5	86.1	-78.8
මුදල්	203.1	4.1	231.8	4.6	6.2	28.7
ඒකජන මුදල්	337.7	6.8	177.2	3.5	168.9	-160.5
විදේශ බැංකු ගිණුම්වල ශේෂයන්	469.9	9.4	538.9	10.8	42.4	69.0
වෙනත්	493.6	9.9	290.3	5.8	309.8	-203.3
ද්‍රවශීල වත්කම්වල එකතුව	4,995.1	100.0	4,998.0	100.0	1,373.9	2.9

(අ) සංශෝධිත (ආ) තාවකාලික මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

3.1ක්ව පැවති ශුද්ධ පොලී ආන්තිකය, 2021 වසරේ දී සියයට 3.4ක් දක්වා වර්ධනය විය. පසුගිය වසරට සාපේක්ෂව ශුද්ධ පොලී ආදායම රුපියල් බිලියන 121.8කින් වර්ධනය වූ අතර, 2021 වසරේ ඉහළ විදේශ මුදල් ප්‍රත්‍යාගණන ලාභ හේතුවෙන් පොලී නොවන ආදායම රුපියල් බිලියන 24.6කින් ඉහළ ගොස් ඇත. රුපියල් බිලියන 20.5ක් වූ සේවක පිරිවැය ඉහළ යෑම ප්‍රධාන වශයෙන් හේතුකොට ගෙන පොලී නොවන වියදම රුපියල් බිලියන 47.4කින් ඉහළ ගිය අතර, ණය අලාභ වෙන් කිරීම් 2020 වසරට සාපේක්ෂව 2021 වසරේ දී රුපියල් බිලියන 7.7කින් ඉහළ ගොස් ඇත. ඒ අනුව, 2021 වසර සඳහා වන බදු පෙර ලාභය රුපියල් බිලියන 258.7ක් වූ අතර නියාමන වාර්තාකරණයට අනුව එය පෙර වසරට සාපේක්ෂව රුපියල් බිලියන 69ක වැඩි වීමකි.

8.7 සංඛ්‍යා සටහන
බැංකු අංශයේ ලාභදායීත්වය

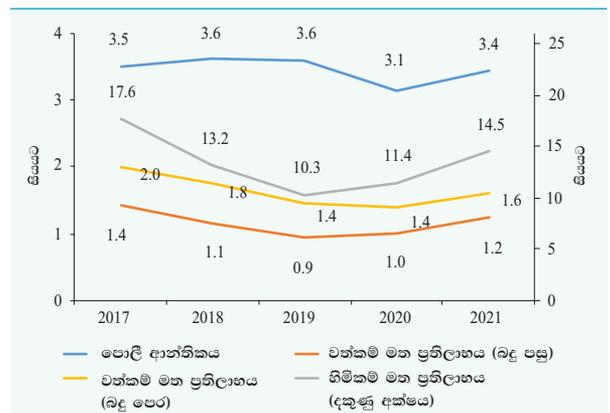
අයිතමය	2020 (අ)		2021 (ආ)	
	වටිනාකම (රු. බිලියන)	සාමාන්‍ය වත්කම්වල ප්‍රතිශතයක් ලෙස	වටිනාකම (රු. බිලියන)	සාමාන්‍ය වත්කම්වල ප්‍රතිශතයක් ලෙස
ශුද්ධ පොලී ආදායම	427.1	3.1	548.9	3.4
පොලී ආදායම	1,161.1	8.5	1,198.3	7.5
පොලී වියදම	734.0	5.4	649.3	4.1
පොලී නොවන ආදායම	141.9	1.0	166.6	1.0
විදේශීය හුවමාරු ආදායම	31.5	0.2	46.4	0.3
පොලී නොවන වියදම	252.4	1.9	299.8	1.9
සේවක පිරිවැය	128.0	0.9	148.4	0.9
අක්‍රීය ණය මත වෙන් කිරීම්	83.5	0.6	91.3	0.6
බදු පෙර ලාභය (එකතු කළ අගය මත බදු අඩු කළ පසු)	189.7	1.4	258.7	1.6
බදු පසු ලාභය	135.8	1.0	198.4	1.2

(අ) සංශෝධිත (ආ) තාවකාලික මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

2021 වසර අවසානයේ දී බැංකු අංශයෙහි බදු පසු ලාභය රුපියල් බිලියන 198.4ක් වූ අතර එය පෙර වසරට සාපේක්ෂව සියයට 46ක වැඩි වීමකි. මෙම ලාභයෙහි වැඩිවීම, වත්කම් මත ප්‍රතිලාභ (බදු පෙර) අනුපාතය 2020 වසරේ දී තිබූ සියයට 1.4 අගය ඉක්මවා 2021 අවසානය වන විට සියයට 1.6ක් දක්වා ඉහළ යාමට හේතු වූ අතර එම කාලසීමාව තුළ හිමිකම් මත ප්‍රතිලාභ (බදු පසු) අනුපාතය 2020 වසරේ දී සියයට 11.4 සිට 2021 වසරේ දී සියයට 14.5ක් දක්වා වර්ධනය වීමට හේතු විය. තවද, 2020 වසරේ දී සියයට 51.8ක් වූ කාර්යක්ෂමතා අනුපාතය මෙහෙයුම් පිරිවැය අඩුවීම හේතුවෙන් 2021 වසර වන විට සියයට 48.1ක් දක්වා සාධනීය වෙනසක් වාර්තා කළේය.

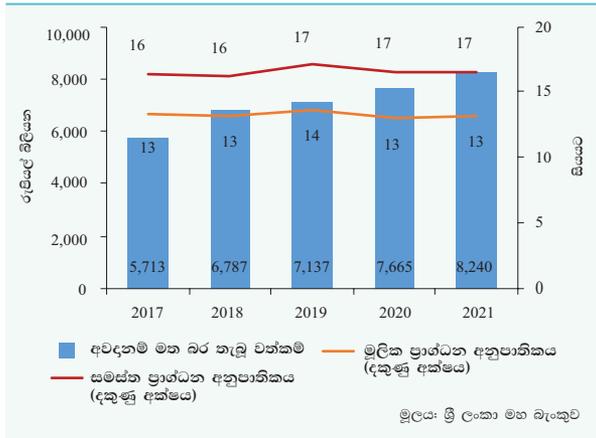
ප්‍රාග්ධනය: 2021 වසර තුළ ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතාවන්ට අනුකූල වීමට බැංකු අංශය සමත් විය. කිසිදු බැංකුවක් විසින් සලකා බලනු ලබන කාල සීමාව තුළ ප්‍රාග්ධන සංරක්ෂණ ස්ථාවරත්වය පහත හෙළීමක් සිදු කර නොමැත.

8.7 රූප සටහන
බැංකු අංශයේ ලාභදායීත්ව දර්ශක

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

8.8 රූප සටහන
බැංකු අංශයේ ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මකතාව

නව ප්‍රාග්ධනය උත්පාදනය කරගැනීමට වර්තමානයේ පවතින අභියෝග සැලකිල්ලට ගනිමින්, දැනට ප්‍රාග්ධන උපායන් ඇති බැංකු සඳහා ඉහළ දමන ලද අවම ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතා සපුරාගැනීමට ලබා දී තිබූ දින නියමයන් 2022 දෙසැම්බර් මාසය දක්වා දීර්ඝ කරන ලදී. ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත අංක 9 (SLFRS 9) ක්‍රියාත්මක කිරීමේ පළමු දින බලපෑම හඳුනාගැනීමෙන් පසුව උසස් තත්ත්වයේ ප්‍රාග්ධනය එක් රැස් කිරීම සඳහා බැංකු දිරිමත් කරන ලදී. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස, 2021 වසර තුළ දී බැංකු විසින් ලාභ රඳවා ගැනීම් හරහා පළමු ස්ථර ප්‍රාග්ධනය ලෙස රුපියල් බිලියන 70ක් සහ නව කොටස් නිකුත් කිරීම් හරහා රුපියල් බිලියන 16.8ක් උපයාගෙන ඇත. වසර තුළ දී බැංකු අංශයේ නියාමන ප්‍රාග්ධනය සියයට

4.3කින් වර්ධනය වූ අතර, ඉන් සියයට 75.7ක් සඳහා පළමු ස්ථර ප්‍රාග්ධනය දායක විය.

2021 වසර තුළ අධීක්ෂණ සහ නියාමන ප්‍රවණතා

2021 වසර තුළ දී මහ බැංකුව, බැංකු ක්ෂේත්‍රයේ සුරක්ෂිතතාව සහ ශක්තිමත් බව තහවුරු කිරීමට බලපත්‍රලාභී බැංකුවල මූල්‍ය සහ මෙහෙයුම් ඔරොත්තු දීමේ හැකියාව ශක්තිමත් කිරීම සඳහා විවක්ෂණශීලී ප්‍රතිපත්තිමය ක්‍රියාමාර්ග සහ නියාමනයන් අඛණ්ඩව හඳුන්වා දීමට කටයුතු කළේය. එමෙන්ම, කොවිඩ්-19 වසංගතයේ ව්‍යාප්තිය නිසා පීඩාවට පත් වූ ආර්ථික අංශ සඳහා සහන සැපයීම අඛණ්ඩව පවත්වාගැනීම සඳහා සහ බැංකු ක්ෂේත්‍රය නව සාමාන්‍ය තත්ත්වයට හැඩගැසීමට පහසු කිරීම සඳහා ඇතැම් නියාමනයන් සුපරීක්ෂාකාරීව ලිහිල් කිරීමට ද මහ බැංකුව කටයුතු කරන ලදී.

බලපත්‍රලාභී බැංකු විසින් පුළුල් පදනමකින් ආර්ථිකය යළි නගා සිටුවීම සඳහා මහ පාදන, දේශීය ආර්ථික වර්ධනය සහ අපනයන ආදායම අනුව ගත් කළ ඉහළ වර්ධන ප්‍රභවයක් සහිත ආර්ථික අංශ ප්‍රවර්ධනය කිරීමේ අරමුණ ඇතිව ක්ෂුද්‍ර, කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසාය අංශයේ පුද්ගලයන් සහ ව්‍යාපාරයන්ට ලබා දෙන ණය සඳහා ප්‍රමුඛතාව පදනමින් ණය දීමේ ඉලක්ක හඳුන්වා දීමට මහ බැංකුව කටයුතු කරන ලදී. ඒ අනුව, බලපත්‍රලාභී බැංකු විසින් ක්ෂුද්‍ර, කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසාය අංශයේ පුද්ගලයන් සහ ව්‍යාපාරයන්ට ලබා දෙන ණය, අදාළ බැංකුවේ ඊට පෙර වසරේ අවසානය වන විට ක්ෂුද්‍ර, කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසාය අංශයේ පුද්ගලයන් සහ ව්‍යාපාරයන්ට ලබා දී තිබූ ණය ප්‍රමාණයෙන් වාර්ෂිකව සියයට 20කට නොඅඩු ප්‍රමාණයකින් වර්ධනය කරන ලෙසට බලපත්‍රලාභී බැංකු වෙත දැනුම් දෙන ලදී. තවද, එළඹෙන අස්වනු නෙලීමේ සමය සැලකිල්ලට ගනිමින්, කොවිඩ්-19 වසංගත තත්ත්වය නිසා පීඩාවට පත්, කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ වී මෝල් හිමියන්ට සහය දැක්වීම සඳහා රජය විසින් ගෙන ඇති ක්‍රියාමාර්ග සලකා බලමින්, බලපත්‍රලාභී බැංකු විසින් කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ වී මෝල් හිමියන්ට එරෙහිව ගනු ලබන ණය අයකර ගැනීමේ ක්‍රියාමාර්ග 2021 වසරේ ජනවාරි මස 01 දින සිට ක්‍රියාත්මක වන පරිදි මාස හයක කාලයක් සඳහා අත්හිටුවන ලෙසට ද බලපත්‍රලාභී බැංකු වෙත දැනුම් දෙන ලදී.

දිගු කාලයක් සඳහා ණය සහන කාලසීමා පවත්වාගෙන යාම නිසා ඇතිවන බලපෑම් මධ්‍යයේ වුවද, මූල්‍ය ක්ෂේත්‍රයේ සුරක්ෂිතතාව සහ ස්ථායීතාවය

8.8 සංඛ්‍යා සටහන
බැංකු අංශයේ නියාමන ප්‍රාග්ධන සංයුතිය

අයිතමය	වටිනාකම (රු. බිලියන)		සංයුතිය (%)	
	2020 (අ)	2021 (ආ)	2020 (අ)	2021 (ආ)
ප්‍රථම ස්ථරය : ප්‍රාග්ධන	1,041.4	1,083.8	100.0	100.0
කොටස් ප්‍රාග්ධනය	335.3	352.1	32.2	32.5
ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අරමුදල්	65.9	66.7	6.3	6.2
නොබෙදූ ලාභ	410.6	480.5	39.4	44.3
පොදු හා අනෙකුත් සංචිත	257.9	250.5	24.8	23.1
වෙනත්	32.9	21.6	3.2	2.0
නියාමක ගැලපීම්	-61.1	-87.5	-5.9	-8.0
දෙවන ස්ථරය : ප්‍රාග්ධන	266.2	279.8	100.0	100.0
ප්‍රත්‍යාගණන සංචිත	27.2	35.3	10.2	12.6
උපකාරක ණය	166.5	160.2	62.6	57.2
පොදු වෙන්කිරීම් සහ වෙනත්	73.7	84.7	27.7	30.3
නියාමක ගැලපීම්	-1.3	-0.4	-0.5	-0.1
සමස්ත නියාමන ප්‍රාග්ධන පදනම	1,307.6	1,363.6		

(අ) සංශෝධිත මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව
(ආ) තාවකාලික

8.9 සංඛ්‍යා සටහන

කොවිඩ්-19 වසංගතයෙන් බලපෑමට ලක්වූ සක්‍රීය ණයගැතිගන් සඳහා බලපත්‍රලාභී බැංකු විසින් ලබාදුන් ණය සහනවල තත්වය (2020 මාර්තු සිට 2021 දෙසැම්බර් 31 දක්වා)

ණය සහන අදියර	බලපත්‍රලාභී බැංකු	
	අනුමත කරන ලද ඉල්ලීම්	ගිණ දේපළ (රු. බිලියන)
අදියර 1	1,266,620	2,185.0
අදියර 2	127,289	939.0
අදියර 3	176,188	917.0
අදියර 4	145,687	642.4
මුළු එකතුව	1,715,784	*ලැ.නො.

ලැ.නො. - ලැබී නොමැත. මූලාශ්‍රය: බලපත්‍රලාභී බැංකු
 *එකම ණයගැතිගන් යෝජනා ක්‍රම කිහිපයක් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව යටතේ සහන ලබාගෙන තිබිය හැක.

තහවුරු කරමින්, කොවිඩ්-19 නිසා බලපෑමට පත් ව්‍යාපාර සහ පුද්ගලයන් හට සහය දැක්වීමේ ප්‍රයත්නයන් මහ බැංකුව විසින් අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යන ලදී. මෙම ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ග අතරට, මගී ප්‍රවාහන ක්ෂේත්‍රයේ නියුතු පීඩාවට පත් ව්‍යාපාර හා පුද්ගලයින් විසින් ලබා ගන්නා ලද කල්බදු පහසුකම් සඳහා 2021 වසරේ අප්‍රේල් මස සිට මාස හයක කාලයක් සඳහා සහන කාලයක් ලබා දීම, කොවිඩ්-19 නිසා බලපෑමට පත් සංචාරක ක්ෂේත්‍රයේ නියුතු ව්‍යාපාර හා පුද්ගලයින් වෙත ලබා දී තිබූ ණය සහන කාල සීමාව 2021 වසරේ අප්‍රේල් මස සිට තවත් මාස හයක කාලයක් සඳහා දීර්ඝ කිරීම සහ කොවිඩ්-19 තෙවන රැල්ල නිසා බලපෑමට පත් ව්‍යාපාර සහ පුද්ගලයින් සඳහා සහන ක්‍රියාමාර්ග දීර්ඝ කිරීම ඇතුළත් වේ. වසංගත තත්වය තවදුරටත් උත්සන්න වීම සැලකිල්ලට ගනිමින් මෙකී සහන ක්‍රියාමාර්ගයන් 2021 වසරේ දෙසැම්බර් මස දක්වා සහ සංචාරක ක්ෂේත්‍රය සඳහා 2022 ජුනි මස අවසානය දක්වා දීර්ඝ කිරීමට 2021 වසරේ සැප්තැම්බර් මස දී කටයුතු කරන ලදී. 2021 වසර අවසාන වන විට ණය සහන කාලය යටතේ ඇති ණය ප්‍රමාණය බැංකු අංශයේ සමස්ත ණය ප්‍රමාණයෙන් දළ වශයෙන් සියයට 6ක් පමණ විය. කෙසේ වෙතත්, මෙම ණය මගින් ඇති විය හැකි බලපෑම අදාළ සුරැකුම්වල වටිනාකමෙහි සහ එම ණය මත දැනටමත් සිදු කරන ලද හානිකරණයෙහි ශුද්ධ අගය වේ.

තවද, විකල්පයක් ලෙස, ණය ගනුදෙනුකරුවන්ගේ අනාගත මුදල් ප්‍රවාහයන් සැලකිල්ලට ගනිමින් සහ ඔවුන්ගේ ව්‍යාපාර නගාසිටුවීම සඳහා පිළිගත හැකි සැලැස්මක් ඉදිරිපත් කිරීමට යටත්ව, ඔවුන්ගේ පවතින ණය පහසුකම් වෙළඳපොළෙහි පවතින අඩු පොලී අනුපාත යටතේ දිගු කාලයක් සඳහා ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමට සලකා බලන ලෙස බලපත්‍රලාභී බැංකු වෙතින් ඉල්ලා සිටින ලදී. එමෙන්ම, බලපෑමට ලක් වූ ණය

ගනුදෙනුකරුවන්ට එරෙහිව “පරාවේ” නීතිය ක්‍රියාත්මක කරවීම සහ කල්බදු වත්කම් බලෙන් යලි අත්පත්කර ගැනීම ආදී සියලුම ආකාරයේ ණය අයකර ගැනීමේ ක්‍රියාමාර්ග 2022 වසරේ මාර්තු අවසානය දක්වා අත්හිටුවීම සහ සංචාරක ක්ෂේත්‍රය සම්බන්ධයෙන් එය 2022 වසරේ ජුනි අවසානය දක්වා ද දීර්ඝ කිරීම සිදු කරන ලදී.

බලපත්‍රලාභී බැංකුවල අභිමතානුසාරී ගෙවීම් සඳහා පනවා තිබූ සීමා 2021 ජනවාරි මාසයේ දී නාවකාලිකව ලිහිල් කර 2021 වසරේ ජූලි මාසයේ දී නැවත පනවන ලදී. ඒ අනුව, 2020 වසර සඳහා වන මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය අවසන් කිරීමෙන් අනතුරුව මුදල් ලාභාංශ ගෙවීමට සහ ලාභ රටින් බැහැර කරවීම සඳහා බලපත්‍රලාභී බැංකුවලට අවසර දුන් අතර, 2021 වසරේ ජුනි අවසානය දක්වා තම කොටස් ආපසු මිලදී ගැනීම සහ අත්‍යවශ්‍ය නොවන වියදම් වැඩි කිරීමෙන් වැළකී සිටින ලෙස සහ ප්‍රාග්ධන වියදම් දැරීමේ දී නිසි සැලකිල්ලකින් සහ විවක්ෂණශීලීව කටයුතු කරන ලෙසට බලපත්‍රලාභී බැංකු වෙත දැනුම් දෙන ලදී. පසුකාලීනව කොවිඩ්-19 වසංගත තත්වය යලි ඉහළ යාම නිසා බලපත්‍රලාභී බැංකුවල ද්‍රවශීලතාව සහ අනෙකුත් ප්‍රධාන කාර්යසාධක දර්ශක කෙරෙහි ඇතිවිය හැකි අහිතකර බලපෑම සැලකිල්ලට ගනිමින් 2021 වසරේ ජූලි මාසයේ දී, මෙම සීමා පැනවීම් සමාලෝචනය කර යලි පැනවීමට කටයුතු කරන ලදී.

2021 වසර තුළ දී, බලපත්‍රලාභී බැංකු මගින් විදේශ විනිමය පිටතට ගලා යාම සහ ඒ සඳහා ඇති හැකියාව සීමා කරමින් විදේශ විනිමය වෙළඳපොළේ උච්ඡාවචනයන් වළක්වා ගැනීමට, විනිමය අනුපාතිකයේ පීඩනය ලිහිල් කිරීමට සහ බැංකුවල අවදානම් කළමනාකරණයට ඇති බලපෑම අවම කිරීම සඳහා මහ බැංකුව විසින් පූර්වෝපායික නියාමන ක්‍රියාමාර්ග ගැනීමට අඛණ්ඩව කටයුතු කර ඇත. මෙම ක්‍රියාමාර්ග අතරට බලපත්‍රලාභී බැංකු විසින් විදේශ විනිමය ඉදිරි ගිවිසුම් වෙත එළඹීම තාවකාලිකව නැවැත්වීම, ආනයන සඳහා ආන්තික අවශ්‍යතා හඳුන්වා දීම සහ බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු සහ ජාතික ඉතිරිකිරීමේ බැංකුව විසින් ජාත්‍යන්තර ස්වෛරීත්ව බැඳුම්කර මිලට ගැනීම තාවකාලිකව අත්හිටුවීම ඇතුළත් වේ. තවද, මූර්ත ආර්ථිකයේ ප්‍රාග්ධන ගොඩනැගීම උත්තේජනය කිරීම සහ රටේ විදේශ මුදල් අවශ්‍යතා සඳහා සහය වීමේ අරමුණින්, බලපත්‍රලාභී බැංකු විසින් විදේශ මුදල් ණය ගැනීම් පිළිබඳ බැංකු පනත් විධාන සංශෝධන ඉදිරිපත් කිරීමට ද මහ බැංකුව විසින් කටයුතු කරන ලදී.

බැංකු ක්ෂේත්‍රයේ ඒකාකාරී සහ විවක්ෂණ පරිචයන් ස්ථාපනය කිරීමේ අරමුණින්, බලපත්‍රලාභී බැංකුවල ණය අවදානම් කළමනාකරණය සහ යහපාලන

විශේෂ සටහන 9

කොවිඩ්-19 සහන සහ ණය පමා කාලයන්: අභියෝගයන් සහ ඉදිරි දැක්ම

පසුගිය සියවසේ මානව වර්ගයා මුහුණ දුන් විශාලතම ආර්ථික අභියෝගය

කොවිඩ්19 යනු මෙම සියවසේ මානව වර්ගයා මුහුණ දුන් විශාලතම සෞඛ්‍ය හා ආර්ථික අභියෝගයයි. ලොව පුරා රටවල්වලින් සියයට 90කට වැඩි ප්‍රමාණයක් 2020 වසරේ දී ඔවුන්ගේ ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම්වල සංකෝචනයන් වාර්තාකර ඇත. ගෝලීය ආර්ථිකයේ අන්තර්සබඳතා සහ එකිනෙකා මත රඳා පැවතීම හේතුවෙන්, මෙම ව්‍යසනය ලෝක ආර්ථිකයට පෙර නොවූ ලෙස බලපෑ අතර, මෙහි බලපෑම පළමු හා දෙවන ලෝක යුද්ධ, මහා ආර්ථික අවපාතය සහ ගෝලීය මූල්‍ය අර්බුදය යන ව්‍යසනයන් ද ඉක්මවිය (ලෝක බැංකුව, 2022).

කොවිඩ්-19 සම්බන්ධයෙන් මහ බැංකු ප්‍රතිචාර දැක්වූයේ කෙසේද?

වසංගතයේ බහුවිධ අභියෝගවලට මුහුණ දීම සඳහා ලොව පුරා මහ බැංකු සහ මූල්‍ය අධිකාරීන් විසින් සාම්ප්‍රදායික සහ සාම්ප්‍රදායික නොවන ප්‍රතිපත්ති ප්‍රතිචාරයන් හඳුන්වා දෙන ලදී. මෙම පියවරයන්ට මුදල් ප්‍රතිපත්ති ලිහිල් කිරීම, වත්කම් ප්‍රතිමිලදී ගැනීම/ප්‍රමාණාත්මක ලිහිල් කිරීම් වැඩසටහන්, සහ නියාමන ලිහිල් කිරීම් මෙන්ම රජයන් විසින් සපයනු ලබන රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ග යන් වන බදු අඩු කිරීම/කල් දැමීම, සෘජු මුදල් ගෙවීම්, ව්‍යාපාර නුබුන්වත්ව පවත්වා ගෙනයාම සඳහා පහසුකම් සැපයීම (insolvency support) සහ ගෙවීම් තාවකාලිකව අත්හිටුවීම/කල් දැමීම වැනි දෑ ඇතුළත් විය (ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල, 2022).

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් කොවිඩ්19 වසංගතයේ ආරම්භයත් සමඟ ආර්ථිකයට ද්‍රවශීලතාව සැපයීම සඳහා සුවිශේෂී ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ග මාලාවක් හඳුන්වා දුන් අතර, බලපත්‍රලාභී බැංකු සහ බැංකු නොවන මූල්‍ය ආයතන (මෙතැන් සිට මූල්‍ය ආයතන, ලෙස හැඳින්වෙන) විසින් සිය ගනුදෙනුකරුවන්ට සහාය වීම සඳහා අවශ්‍ය මෙහෙයුම් නම්‍යශීලීත්වය සැලසීම සඳහා නියාමන ලිහිල්කිරීම් ද හඳුන්වා දෙන ලදී.

ඒ අනුව, වසංගතයෙන් පීඩාවට පත් ණය ගනුදෙනුකරුවන් විසින් ලබා ගන්නා ලද ණය සහ පොලී ගෙවීම සඳහා මාස හයක සහන කාලයක් ලබා දෙන ලෙසත්, එවැනි ණය සඳහා එකතු කර ඇති සහ නොගෙවූ දඩ පොලී කපා හරින ලෙසත් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් මූල්‍ය ආයතන වෙත දන්වන ලදී. පසුකාලීනව විවිධ අවස්ථාවන්හි දී කොවිඩ්19 වසංගත තත්ත්වයේ ඇතිවූ වර්ධනයන් සැලකිල්ලට ගනිමින්, දැඩි ලෙස පීඩාවට පත් වූ ණය

ගනුදෙනුකරුවන් සඳහා මෙම ණය සහන කාල සීමාව ඒ ඒ අවස්ථාවන් හිදී මාස 18කට අධික කාලයක් සඳහා දීර්ඝ කිරීමට ද කටයුතු කරන ලදී.

මෙයට අමතරව, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසායක පාරිභෝගිකයන් සඳහා අඩු පොලී පිරිවැය අරමුදල් සැපයීම සඳහා රුපියල් බිලියන 50 ක ප්‍රතිමූල්‍යකරණ සහ ණය සුරැකුම් යෝජනා ක්‍රමයක් හඳුන්වා දීම, හඳුනාගත් ණය පහසුකම් සඳහා පොලී අනුපාතික අඩු කිරීම, ඉදිකිරීම් අංශයට සහ රජයේ සැපයුම්කරුවන්ට ද්‍රවශීලතා පහසුකම් සැපයීම, අක්‍රීය ණය ගනුදෙනුකරුවන්ට එරෙහිව ණය අයකර ගැනීමේ ක්‍රියාමාර්ග අත්හිටුවීම, සුළු පරිමාණ ගනුදෙනුකරුවන්ට සහන සැලසීම සඳහා බැංකු සේවා කිහිපයක ගාස්තු සහ අය කිරීම් අඩු කිරීම වැනි ක්‍රියාමාර්ග රැසක් ගෙන ඇත.

කොවිඩ්-19 වසංගතය විසින් නිර්මාණය කරන ලද නව අභියෝග සහ අවස්ථා

කොවිඩ්19 නිසා ව්‍යාපාරයන්ට ඇති වූ බලපෑම ඒකාකාරී නොවන බව නොරහසකි. වසංගත තත්ත්වය මධ්‍යයේ සමහර ව්‍යාපාර සහ ආර්ථික අංශ මුළුමනින්ම ඇණහිටි අතර, ඇතැම් ව්‍යාපාර සිය ව්‍යාපාර වර්ධනය කරගැනීම සඳහා නව අවස්ථා සහ මංපෙත් සොයාගන්නා ලදී.

වසංගතයේ තත්ත්වයේ වැඩි වීමත් සමඟ ලොව පුරා ව්‍යාපාර රැසක් නිවසේ සිට රාජකාරී කිරීම සහ නම්‍යශීලී රාජකාරී ක්‍රම වෙත යොමු වූ අතර, එම ක්‍රමයන්ගේ ඇති බහුවිධ වාසි සහ අඩු පිරිවැය හේතුවෙන් එය දැන් ස්ථිර වශයෙන් භාවිතයට යොමුවී ඇත. මෙලෙසම, බොහෝ ව්‍යාපාර විසින් ඔවුන්ගේ පිරිවැය අධික ව්‍යාපාරික ගමන් සහ සම්මුඛ රැස්වීම් වෙනුවට මංගත ක්‍රම ඔස්සේ පවත්වන සම්මන්ත්‍රණ සහ අනර්ථ රැස්වීම් වෙත යොමු වී ඇත. මෙවැනි අභිරුචිතාවයන් ගේ සිදුවූ වෙනස්වීම් නිසා ව්‍යාපාර විසින් තම යටිතල පහසුකම් භෞතික සහ අත්පා යන දෙවර්ගයේම සංකලනයක් ලෙස පවත්වා ගැනීමට ප්‍රමුඛතාවය ලබා දී ඇත (Sadun, Simcoe, සහ Conti, 202; Nugent, 2021) තවද, ඩිජිටල් සේවා සහ අන්තර්ජාල ගනුදෙනු සඳහා පාරිභෝගික නැඹුරුව වැඩිවීම නිසා සුපිරි වෙළඳසැල්, සිල්ලර වෙළඳාම්, විලාසිතා සහ විනෝදාශ්වාද වැනි සේවා අංශයේ ව්‍යාපාර රැසක් තම ව්‍යාපාර කටයුතු ප්‍රධාන වශයෙන් මංගත සහ ස්මාට් ජංගම දුරකථන යෙදවුම් ඔස්සේ සිදු කිරීමට යොමු වන ලදී. දේශීය වශයෙන් ද, අන්තර්ජාල ඔස්සේ සිදු කෙරෙන සිල්ලර වෙළඳාම් ඉහළ යාම, විධියේ වැනලින් සේවා ඔස්සේ වෛද්‍යවරුන් හමුවීම, මාර්ගගත ඉගෙනුම් සහ උපකාරක පන්ති සේවා සපයන්නන් සඳහා ඇති ඉල්ලුම ඉහළ යාම සහ සිනමා ශාලා, මංගල උත්සව, ප්‍රිය සම්භාෂණ, ප්‍රසංග, සංදර්ශන සහ සැනකෙළි ආදී

විශාල වශයෙන් ජනයා රැස්වෙන ක්‍රියාකාරකම් සඳහා අඩු නැඹුරුවක් දැක්වීම යනාදිය මගින් මෙම සන්දර්භය මැනවින් ප්‍රකට කරන ලදී. මෙවැනි වෙනස්කම් ඇතැම් ව්‍යාපාර සහ ඒ ආශ්‍රිත සැපයුම් දාම කෙරෙහි අයහපත් ලෙස බලපෑ අතර, ඇතැම් ව්‍යාපාර විසින් සිය ව්‍යාපාර නව්‍යකරණය සඳහා මෙම වෙනස්කම් නව අවස්ථාවන් බවට පරිවර්තනය කරගැනීමට කටයුතු කර ඇත.

මෙලෙසම, මූල්‍ය ආයතන සහ මූල්‍ය අංශය ද මෙම වසංගත තත්ත්වය හමුවේ බොහෝ අභියෝග සහ අවස්ථාවන්ට මුහුණ දෙන ලදී. වසංගත කාලය තුළ ලොව පුරා මූල්‍ය ආයතන මුහුණ දුන් වඩාත්ම තීරණාත්මක අභියෝගයන් ලෙස ද්‍රවශීලතා සහ ණය අවදානම් හැඳින්විය හැකි අතර, ඒනිසා හටගත් ආර්ථික කටයුතු අඩපණ වීම් හේතුවෙන් ව්‍යාපාර වසා දැමීම, රැකියා සහ ආදායම අහිමි වීම නිසා ණය ගැනුම්කරුවන්ට ඔවුන්ගේ ණය නිසි කලට ආපසු ගෙවීම වඩාත් දුෂ්කර විය. ගෝලීය ආර්ථිකයේ වැඩිවන අවිනිශ්චිතතාවය හේතුවෙන්, ක්‍රමිකව ණය ආපසු ගෙවූ ගනුදෙනුකරුවන්ගේ පවා පසුකාලීනව ණය පැහැර හැරීමේ සම්භාවිතාව සැලකිය යුතු ලෙස වැඩි විය. මෙමගින් මූල්‍ය ආයතනයන්හි වත්කම්වල ගුණාත්මකභාවයට සැලකිය යුතු බලපෑමක් එල්ල විය. ණය ගැතියන් විසින් ණය ආපසු ගෙවීම ප්‍රමාද කිරීම සහ තැන්පත්කරුවන් විසින් සිය තැන්පතු නිතර ආපසු ගැනීම නිසා මූල්‍ය ආයතනයන්හි ද්‍රවශීලතා තත්ත්වයන් ද බලපෑමට ලක් විය. මෙමගින් මූල්‍ය ආයතන හි ණය දීමට ඇති හැකියාව සීමා වූ අතර, එමගින් ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම් නැවත යථා තත්ත්වයට පත්කිරීම සඳහා අවශ්‍ය ණය ප්‍රවාහ ද සීමා විය.

වැඩිවන අවිනිශ්චිතතාවය හේතුවෙන් මූල්‍ය ආයතන හි ණය දෙන්නන්, තැන්පත්කරුවන් සහ ආයෝජකයින් විසින් මූල්‍ය ආයතන වෙත වැඩියෙන් අරමුදල් යෙදවීමට මැලි කමක් දැක්වූ බැවින් නව අරමුදල් රැස්කිරීම සහ පවතින අරමුදල් මාර්ග ඉදිරි කාලය සඳහා දීර්ඝ කර ගැනීම මූල්‍ය ආයතන විසින් මුහුණ දුන් තවත් අභියෝගයක් විය. මේ නිසා මූල්‍ය ආයතන හි අරමුදල්වල පිරිවැය ඉහළ ගිය අතර ප්‍රතිමූල්‍යකරණ අවදානම ද වැඩි විය.

වසංගත තත්ත්වය විසින් මූල්‍ය ආයතනයන් හි මෙහෙයුම් අවදානම, සෞඛ්‍ය සහ ආරක්ෂණ අවදානම සහ ව්‍යාපාර අධීක්ෂණ අවදානම වැනි අනෙකුත් අවදානම් ද වැඩි කළේය. සේවා සැපයීම් ඩිජිටල් ක්‍රම මත වැඩි වශයෙන් රඳා පැවතීම නිසා සයිබර් ආරක්ෂණ අවදානම සහ තාක්ෂණ අවදානම ඉහළ ගිය අතර, මෙවැනි නැගී එන අවදානම් තත්ත්වයන් අවම කිරීම සඳහා මූල්‍ය ආයතන හට වැඩි පිරිවැයක් දැරීමට ද සිදු විය. අවසානයේ දී, ඉහත සඳහන් සියළුම දෑ මූල්‍ය ආයතනයන් හි උපායමාර්ගික අවදානම ඉහළ දැමීමට හේතු විය. "නව සාමාන්‍යය" තුළ මූල්‍ය ආයතන විසින් වසංගතයට පෙර සැලසුම් කළ

උපායමාර්ග තවදුරටත් වලංගු නොවූ අතර, මූල්‍ය ආයතන හට ඔවුන්ගේ අවදානම් යළි කක්සේරු කිරීමට, ඔවුන්ගේ ප්‍රමුඛතා යළි පෙළගැස්වීමට සහ ඔවුන්ගේ ව්‍යාපාරික දිශානතීන් ගැන යළි විමසා බැලීමට සිදු විය.

කෙසේ වෙතත්, මංගත බැංකුකරණය, මුදල්රහිත ගෙවීම් සහ ඩිජිටල් පසුම්බි වැනි ඇතැම් ව්‍යාපාරික අංශයන් වසංගත කාලය තුළ ශීඝ්‍ර වර්ධනයක් අත්කර ගන්නා ලදී. පොදුවේ ගත් කල, ගෝලීය සහ දේශීය වශයෙන් අඩු වූ පොලී අනුපාතවලින් සහ විදේශ විනිමය අනුපාතිකයන්ගේ උච්ඡාවචනයන් හේතුවෙන් විදේශ මුදල් වත්කම්, වෙළඳපොළ අගයට ගැලපීමේ දී (mark-to-market) ඇති වන ලාභයන් නිසා මූල්‍ය ආයතන ලාභ උපයන ලදී. ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් මෙම ප්‍රවණතාවයන් සම්පව නිරීක්ෂණය කළ අතර, මූල්‍ය අංශයේ වැඩිවන අවදානම් විවක්ෂණශීලීව කළමනාකරණය කිරීම සඳහා අවශ්‍ය අවස්ථාවන් වලදී කාලීන නියාමන ක්‍රියාමාර්ග හඳුන්වා දීමට කටයුතු කරන ලදී.

සහනාධාර සහ ස්ථායීතාවය සමබර කරගන්නේ කෙසේ ද?

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව, මෙරට ප්‍රමුඛතම මූල්‍ය අධිකාරිය ලෙස, සිය මූලික අරමුණු වන ආර්ථික සහ මිල ස්ථායීතාව සහ මූල්‍ය පද්ධතියේ ස්ථායීතාව පවත්වා ගැනීමට අභිතකරව බලපෑ හැකි අනවශ්‍ය අවදානම් ගොඩ නැගීම වළක්වා ගනිමින්, බලපෑමට ලක් වූ ආර්ථික අංශ යළි යථා තත්ත්වයට පත් කිරීමට අවශ්‍ය සහන සැපයීමට කාලෝචිත ක්‍රියාමාර්ග ගන්නා ලදී.

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් වසංගත තත්ත්වය හමුවේ මුදල් ප්‍රවාහ කළමනාකරනය කරගැනීමේ දුෂ්කරතාවයන්ට මුහුණ දුන් ණය ගනුදෙනුකරුවන් හට, ඔවුන්ගේ ණය නිසි පරිදි නොගෙවීම හේතුවෙන් ඒවා අක්‍රීය ගණයට වැටීම සහ එමගින් මුහුණපෑමට සිදුවන දුෂ්කරතා මගහරවා ගැනීම සඳහා කෙටිකාලීන පිළියමක් ලෙස, ණය සහන කාලයක් හඳුන්වා දෙන ලදී. කෙසේ වෙතත්, මෙම සහන ලබා දෙන කාලය සහ ඒ යටතට ගැනෙන ණය වල වටිනාකම වැඩි වන විට, ණය සහන කාලය තුළ මූල්‍ය ආයතන හට තම තැන්පත්කරුවන් හට ගෙවීම් සිදුකිරීමට සහ අනෙකුත් මෙහෙයුම් වියදම් පියවා ගැනීම සඳහා විකල්ප අරමුදල් සපයා ගැනීමට සිදු විය. ඉහත කරුණු සැලකිල්ලට ගනිමින්, මූල්‍ය ආයතනයන් හි අරමුදල්වල පිරිවැය පියවා ගැනීමට ප්‍රමාණවත්, නාමික පොලියක් සහන කාලය සඳහා අය කිරීමට ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව අවසර ලබා දෙන ලදී. කෙසේ වෙතත්, ඉන් අනතුරුව, මෙම අමතර පොලිය හේතුවෙන් ණය ගනුදෙනුකරුවන් මුහුණ දෙන දුෂ්කරතා සැලකිල්ලට ගනිමින්, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් ණය ගනුදෙනුකරුවන් සහ මූල්‍ය ආයතන යන දෙපාර්ශවයටම පිරිවැය අවම වන යාන්ත්‍රණයක් සහිත උපායමාර්ගයක් හඳුන්වා දීම සඳහා මේ වන විට මූලික කටයුතු සිදු කරමින් පවතී.

මෙම අමතර පොලිය සම්බන්ධයෙන් සමාජයේ විවිධ කතිකාවන් ඇති වුවද, එමගින් තැන්පත්කරුවන්ගේ

මුදල් මත අනවශ්‍ය ආතතියක් ඇති නොකරමින් සහ මූල්‍ය ආයතන සහ සමස්ථ මූල්‍ය පද්ධතියේ ස්ථායීතාවය පවත්වාගනිමින් මාස 18කට වැඩි කාලයක් පුරාවට ණය ගනුදෙනුකරුවන් හට සිය ණය ආපසු ගෙවීම කල් දැමීමට අවස්ථාව ලබා දීම සඳහා මූල්‍ය ආයතන වෙත ඉඩ සැලසෙන ලදී.

ණය සහන ඉවත් කිරීම: හිසි කල්හි වැදගත්කම

ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම් යථා තත්ත්වයට පත්වෙමින් සහ වෙළඳාම් සඳහා රටවල් තම දේශසීමා යළි විවෘත කරමින් පවතින පසුබිමක, ලොව පුරා මහ බැංකු විසින් කොවිඩ්19 ට ප්‍රතිචාර වශයෙන් ගෙන තිබූ සුවිශේෂී ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ග ක්‍රමයෙන් ඉවත් කරන ලදී. කෙසේ වෙතත්, ආර්ථිකයේ ද්‍රවශීලතාවය සහ නුබුන්වත්භාවය පවත්වා ගෙන යෑමට හේතුවූ ආධාරක ක්‍රියාමාර්ග නිසි කලට පෙර ඉවත් කිරීමෙන් ආර්ථිකය පුරා පැතිරුණු ණය හිඟයන්, දේපල සින්න වීම්, බුන්වත් වීම් සහ විරැකියාව ඉහළ යෑම ආදී ප්‍රතිඵලයන්ට හේතු විය හැකි බවට විශේෂඥයින් අනතුරු අඟවයි. මෙය පශ්චාත්වසංගත ආර්ථික පුනර්ජීවනයට අහිතකර ලෙස බල පෑ හැකි අතර, මේවායේ ස්වයං හටගැනීමේ (self-reinforcing) ස්වභාවය සහ ප්‍රතිපෝෂණ බලපෑම (feedback effect) නිසා ආර්ථිකයට කෙටිකාලීන සහ දිගු කාලීන බලපෑම් ඇති කල හැක (Financial Stability Board, 2021).

එලෙසම, ආධාරක ක්‍රියාමාර්ග දීර්ඝ කාලයක් පවත්වාගෙන යාමෙන් රටෙහි ණය බර වැඩිවීම, සමාගම් සහ කුටුම්භ විසින් අධික ලෙස අවදානම් ගැනීම, ණය අවදානම වැඩි කිරීම සහ සදාචාරාත්මක අවදානම් (moral hazard) ඇති කිරීමට හේතු විය හැක. එමෙන්ම, දැඩි රාජ්‍ය මූල්‍ය තත්ත්වයන් (tight fiscal positions) පවතින රටවලට මෙම සහන දිගු කාලයක් පවත්වාගෙන යාමේ අධික පිරිවැය දැරීමට අපහසු විය හැක. තවද, මෙමගින් ආර්ථික සම්පත් වඩාත් කාර්යක්ෂම අංශ වෙත ගලා යාම සඳහා දුර්වල/ශක්‍යතාවයෙන් තොර ව්‍යාපාර/ව්‍යාපාර ක්‍රම ආර්ථිකයෙන් ඉවත් වීම සහ තාක්ෂණික වෙනස්වීම් වැනි අත්‍යවශ්‍ය ආර්ථික ප්‍රතිසංස්කරණයන් මන්දගාමී කිරීමට හේතු විය හැක. (Financial Stability Board, 2021).

ණය සහනයෙන් ඔබ්බට ඇත්තේ කුමක්ද?

ණය සහන කාලය සහ අනෙකුත් සහනසාධක ක්‍රියාමාර්ග ඉවත් කිරීම ණය ගැණුම්කරුවන්ට සහ මූල්‍ය ආයතන යන දෙපාර්ශවයන්ටම අහියෝගකාරී වනු ඇත. මෙයට ඉහතින් දක්වා ඇති පරිදි, කොවිඩ්19 වසංගත තත්ත්වය විසින් ව්‍යාපාර ක්ෂේත්‍රයන් ගණනාවකට කර ඇති වෙනස්කම් ස්ථිර ස්වභාවයක් ගන්නා අතර, ඇතැම් ව්‍යාපාරික ආකෘතීන් තවදුරටත් පෙර පරිදීම ලාභදායී නොවිය හැක (Jacobides සහ Reeves, 2020; Morgan, 2020).

ව්‍යාපාර වල අඛණ්ඩතාවය ගැන සලකා බැලීමේදී, මෙම වසංගතය, නිසි ප්‍රාග්ධනයක් නොමැති, හදිසි තත්ත්වයන්ට මුහුණදීම සඳහා සැලසුම් සහ කඩිනම් තීරණ ගැනීමේ හැකියාව නොමැති සමාගම් සඳහා වූ පරීක්ෂාවක් විය.

එවැනි ඇතැම් සමාගම් සඳහා, කොවිඩ් වසංගත කාලය තුළ ව්‍යාපාර අඛණ්ඩව පවත්වා ගෙනයාමට හැකිවූ ප්‍රධාන සාධකය ලෙස මෙම සහන ක්‍රියාමාර්ගයන් දැක්විය හැක. එබැවින්, මූල්‍ය ආයතන විසින් ව්‍යාපාර යලි යථා තත්ත්වයට පත්කිරීමට කිරීමට ගන්නා ප්‍රයත්නයන් හිදී ප්‍රමුඛතාවය/අවධානය යොමුකළ යුත්තේ මූල්‍යමය වශයෙන් ශක්‍යතාවයක් ඇති, එහෙත්, සෘජුවම වසංගතය හේතුවෙන් ඇතිවූ ද්‍රවශීලතා සහ බුන්වත් ගැටළු වලින් පීඩා විඳින ව්‍යාපාරයන් වෙතය. එසේම, එවැනි මැදිහත්වීම් නිසි පාරදෘෂ්‍යතාවයකින් සිදු කළයුතු අතර, වෙළඳපොළ තරඟකාරීත්වයට බාධාවක් නොවිය යුතුය (OECD, 2021).

ඉහත කරුණු සැලකිල්ලට ගනිමින්, ශක්‍යතාවය සහිත ව්‍යාපාර යලි නගාසිටුවීම සඳහා බලපත්‍රලාභී බැංකු තුළ පශ්චාත් වසංගත ආර්ථික පුනර්ජීවන ඒකක පිහිටුවීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් බලපත්‍රලාභී බැංකු වෙත මාර්ගෝපදේශ නිකුත් කළේය.

ඒ අනුව, ණය සහන කාලසීමාව අවසන් කිරීම සඳහා ද්‍රවශීලතා සහාය අවශ්‍ය අය ඇතුළුව, ව්‍යාපාර යලි නගාසිටුවීමට සහාය අවශ්‍ය, ශක්‍යතාවය ඇති ව්‍යාපාර සහිත අක්‍රීය සහ ණය ආපසුගෙවීම් දුර්වල ණය ගනු දෙනු කරුවන් හඳුනාගෙන, ඔවුන් යලි නගාසිටුවීමට අදාළ සැලසුම් සකස්කිරීමට බලපත්‍රලාභී බැංකු විසින් කටයුතු කරනු ඇත.

එවැනි ණය ගැණුම්කරුවන්ට ඔවුන්ගේ පවතින ණය පහසුකම් ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමට/ප්‍රතිලේඛණගත කිරීමට මූල්‍ය සහ මූල්‍ය නොවන පහසුකම් වල සම්මිශ්‍රණයක් ලබා ගත හැකි අතර ඔවුන්ගේ ව්‍යාපාර යලි නගාසිටුවීම සඳහා අවශ්‍යතාව මත පදනම්ව අමතර ණය පහසුකම් සහ/හෝ වෙනත් සුදුසු ආධාරක ක්‍රියාමාර්ග ද ලබා ගත හැකිවනු ඇත.

කෙසේ වෙතත්, හිතාමතා පැහැර හරින ලද ණය ගැතියන් ලෙස හඳුනාගෙන ඇති ගනුදෙනුකරුවන්, ණයට ගත් මුදල් වෙනත් අරමුණු සඳහා යොදාගෙන ඇති ණය පැහැරහරින්නන් සහ ශක්‍යතාවයකින් තොර ව්‍යාපාර හෝ ව්‍යාපෘති සඳහා ණය යොදවා ඇති සහ ව්‍යාපාරයේ වැරදි කළමනාකරණය සහ/හෝ වංචා හේතුවෙන් ණය පැහැර හැර ඇති ගනුදෙනුකරුවන් හට මෙම අවස්ථා හිමි නොවනු ඇත.

ඉදිරි දැක්ම: තිරසාර, සෑමට ප්‍රතිලාභ සැලසෙන ආර්ථික පුනරුදයක්

ඉහත සියළු මැදිහත්වීම්වල අවසාන ඉලක්කය වනුයේ ආර්ථිකයට සිදුවන බාධා අවම කර ජනතාවගේ ජීවනෝපායන් යලි යථා තත්ත්වයට පත් කිරීමයි. මේ සඳහා ආර්ථිකයේ සියලුම පාර්ශ්වකරුවන් විසින් වසංගතයෙන් උගත් පාඩම් ගැන සාමූහිකව සිතා බැලිය යුතු අතර, තිරසාර සහ සෑමට ප්‍රතිලාභ සැලසෙන පශ්චාත් වසංගත ආර්ථික පුනරුදයක් සුරක්ෂිත කිරීමට සවිඥානික උත්සාහයක් දැරිය යුතුය.

ඉදිරි කාලය සැලකීමේදී, මූල්‍ය ආයතන සහ ව්‍යාපාර යන දෙඅංශයම ඔවුන්ගේ ව්‍යාපාර ආකෘතීන් ගැන නැවතත් සිතා බැලිය යුතු අතර, කොවිඩ්19 වසංගතය විසින් නිර්මාණය කරන ලද නව ව්‍යාපාරික අවස්ථා ගවේෂණය කරමින්, ඔවුන්ගේ කාර්යක්ෂමතාව සහ තරඟකාරීත්වය වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා ව්‍යාපාර ක්‍රියාපටිපාටි සැලසුම් ප්‍රතිනිර්මාණය කළ යුතුය. වැඩිවන අවදානම් තත්ත්වයන් දුරදර්ශීය කළමනාකරණය කරන අතරම, තාක්ෂණික ක්‍රමවේද සඳහා ආයෝජනය කිරීම, තොරතුරු තාක්ෂණ යටිතල පහසුකම් වැඩිදියුණු කිරීම, ඉදිරිකාලයේ දී ප්‍රමුඛතාවය හිමි වන තවත් අංශයකි. මෙහිදී මූල්‍ය ආයතන සහ ව්‍යාපාර ඔවුන්ගේ ණය බර ගැන සැලකිලිමත් වීම වැදගත් අතර, ඔවුන්ගේ නව මුදල් ප්‍රවාහ සහ ආපසු ගෙවීමේ හැකියාවට සරිලන පරිදි සිය ණය පහසුකම් ඒකාබද්ධ කිරීමට, ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමට හෝ ප්‍රතිලේඛනගත කිරීමට හෝ නුඹුන්වත්භාවය පවත්වා ගැනීම සහ එවැනි වර්ධනයක් පවත්වාගෙන යෑම සඳහා අඩු වියදම් අරමුදල් සඳහා විකල්ප මාර්ග සෙවීමට හෝ අභ්‍යන්තරව ප්‍රාග්ධනය ගොඩනැගීම සඳහා යොමු විය යුතු වනු ඇත.

මෙම ක්‍රියාමාර්ගයන්ට සහාය වීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් මූල්‍ය ආයතන හි අභ්‍යන්තර ප්‍රාග්ධන ගොඩනැගීම, ප්‍රතිසාධන සැලසුම් සකස් කිරීම, තාක්ෂණික අවදානම් කළමනාකරණය, දිගුකාලීන අඩු වියදම් අරමුදල් සම්පාදනය සහ මූල්‍ය ආයතනයන් හි අක්‍රීය වත්කම් ක්‍රමානුකූලව බැහැර කිරීම සඳහා ප්‍රතිපත්තිය තීරණ රැසක් ක්‍රියාත්මක කර ඇත.

රාමුව ශක්තිමත් කරන ලද අතරම ණය පහසුකම් සහ අනෙකුත් මූල්‍ය වත්කම් වර්ගීකරණය, හඳුනාගැනීම සහ මිනුම්කිරීම සම්බන්ධව මූල්‍ය උපකරණ පිළිබඳ ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත - SLFRS 9 සමඟ අනුයාත කිරීම ද සිදුකරන ලදී. මෙම නව විධානයන් ක්‍රියාත්මක කිරීම මගින් බලපත්‍රලාභී බැංකුවල ණය පහසුකම් සහ අනෙකුත් මූල්‍ය වත්කම්වල දැනට පවතින අවදානම් මෙන්ම අනාගතයේ ඇති විය හැකි අවදානම් පිළිබඳව වඩාත් නිවැරදිව තක්සේරු කිරීමට පහසුකම් සැලසීමට අපේක්ෂා කෙරේ.

බලපත්‍රලාභී බැංකුවල මෙහෙයුම්වල ඔරොත්තු දීමේ හැකියාව වැඩිදියුණු කිරීම 2021 වසරේ දී මහ බැංකුව ප්‍රධාන අවධානය යොමු කළ අංශයන්ගෙන් එකකි. ඒ අනුව, ආයතනයට විශේෂ වූ හෝ සමස්ත වෙළඳපොළටම බලපාන ආතතීන් හෝ එම දෙකෙහිම සංකලනයකින් ප්‍රාග්ධනය, ද්‍රවශීලතාවය සහ අනෙකුත් සියලු අංශයන් වෙත ඇතිවන කම්පනයන්ට මුහුණ දීම සඳහා ප්‍රතිසාධන සැලසුම් පවත්වාගෙන යන ලෙස 2021 වසරේ ජුනි මාසයේ දී බලපත්‍රලාභී බැංකු වෙත උපදෙස් ලබා දෙන ලදී.

මූලාශ්‍ර

- Financial Stability Board. (2021). COVID-19 support measures, Extending, amending and ending. Basel: Financial Stability Board.
- International Monetary Fund. (2022, February 26). Policy Responses to COVID-19. Retrieved from International Monetary Fund: <https://www.imf.org/en/Topics/imf-and-covid19/Policy-Responses-to-COVID-19>
- Jacobides, M. G., & Reeves, M. (2020, October 30). Adapt Your Business to the New Reality. Retrieved from Harvard Business Review: <https://hbr.org/2020/09/adapt-your-business-to-the-new-reality>
- Morgan, B. (2020, May 01). 10 Examples of How COVID-19 Forced Business Transformation. Retrieved from Forbes: <https://www.forbes.com/sites/blakemorgan/2020/05/01/10-examples-of-how-covid-19-forced-business-transformation/?sh=29ac793a1be3>
- Nugent, T. (2021, October 14). 5 Ways COVID Has Changed Global Business. Retrieved from Business Because: <https://www.businessbecause.com/news/insights/7763/how-covid-has-changed-global-business?sponsored>
- OECD. (2021). COVID-19 emergency government support and ensuring a level playing field on the road to recovery. Paris: Organisation for Economic Co-operation and Development.
- Sadun, R., Simcoe, T., & Conti, A. (2021, September 30). Has COVID-19 Permanently Changed Business Strategy? What Experts Say. Retrieved from MIT Sloan Management Review: <https://sloanreview.mit.edu/strategy-forum/has-covid-19-permanently-changed-business-strategy-what-experts-say>
- The World Bank. (2022). Finance for an Equitable Recovery. Washington, DC: International Bank for Reconstruction and Development / The World Bank.

ජාත්‍යන්තර ප්‍රමිතීන්ට සහ යහභාවිතයන්ට අනුකූලව බලපත්‍රලාභී බැංකුවල තොරතුරු තාක්ෂණ පද්ධති වැඩිදියුණු කිරීමට සහ ශක්තිමත් කිරීම දිරිගැන්වීම සඳහා බලපත්‍රලාභී බැංකුවල තාක්ෂණික අවදානම් කළමනාකරණය සහ ඔරොත්තු දීමේ හැකියාව සඳහා නියමන රාමුවක් හඳුන්වා දෙන ලදී. මෙම නියමන රාමුව මගින් බලපත්‍රලාභී බැංකු සඳහා තාක්ෂණික අවදානම් කළමනාකරණය සහ ඔරොත්තු දීමේ හැකියාව පිළිබඳ පොදුවේ මෙන්ම, දත්තවල සංවේදීතාව, තොරතුරු පද්ධතිවල අභ්‍යවශ්‍ය බව සහ භාවිතා කරන තොරතුරු පද්ධතීන්හි යටිතල ව්‍යුහය වැනි සාධක මත පදනම්ව අවම නියමන අවශ්‍යතා නිර්ණය කෙරේ. එමෙන්ම, තොරතුරු තාක්ෂණ අවදානම් කළමනාකරණය සඳහා වන යහපාලන රාමුව වැඩිදියුණු කිරීමට ද මෙමගින් අපේක්ෂා කෙරේ.

විදේශ මුදල් තැන්පතු සඳහා දැනට පවතින පොලී අනුපාත සැලකිල්ලට ගනිමින්, බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු සහ ජාතික ඉතිරිකිරීමේ බැංකුව විසින් විදේශ මුදල් තැන්පතු සඳහා පිරිනැමිය හැකි උපරිම පොලී අනුපාත නියම කරන ලද අතර, දැනට පවතින

හා අපේක්ෂිත සාර්ව ආර්ථික වර්ධනයන් සැලකිල්ලට ගනිමින්, උසස්කර මත ලබා දෙන නිවාස ණය සඳහා අය කළ හැකි උපරිම පොලී අනුපාත ද නියම කරන ලදී.

2021 වසරේ දී නියාමන අවශ්‍යතා අනුව තවත් ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ග කිහිපයක් ද හඳුන්වා දෙන ලදී. ඊට, බලපත්‍රලාභී බැංකු සඳහා බාසල් III ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතා පිළිබඳ විධාන යටතේ මධ්‍යම රජයේ විදේශ හිමිකම් සඳහා අදාළ වන අවදානම් මත බර තැබීම් සංශෝධනය කිරීම, නම් කරන ලද විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් විශේෂයක් ලෙස තායි බාත් තීරණය කිරීම, පිළිගත හැකි ණය ශ්‍රේණිගත කිරීමේ නියෝජ්‍යායතනයක් ලෙස ලංකා රේටිං ඒජන්සි ලිමිටඩ් ආයතනය නම් කිරීම, පැවති නිරෝධායන ඇදිරි නීති කාලසීමාව තුළ බැංකු සේවා සැපයීම, 2022 වසර සඳහා බලපත්‍රලාභී බැංකුවල වාර්ෂික බලපත්‍ර ගාස්තු සඳහා නව වාර්ෂික බලපත්‍ර ගාස්තු ව්‍යුහයක් හඳුන්වා දීම යනාදිය ඇතුළත් වේ. 2021 වසර තුළ හඳුන්වා දුන් සියලුම ප්‍රතිපත්ති සහ ප්‍රතිපත්ති වෙනස්කම්වල ලැයිස්තුව මෙම වාර්තාවේ ප්‍රධාන ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ග 2021 වසරේ කොටසේ දක්වා ඇත.

මහ බැංකුව විසින් සිදුකරන ව්‍යවස්ථාපිත පරීක්ෂණයන්, අවදානම් මත පදනම් වූ පරීක්ෂණ ක්‍රමවේදයක් සහ අභ්‍යන්තර ශ්‍රේණිගත කිරීමේ ආකෘතියක් වන බැංකු තිරසාරත්ව ශ්‍රේණිගත කිරීම (Bank Sustainability Rating Indicator - BSRI) මත පදනම් වූ වඩාත් ශක්තිමත් අධීක්ෂණ මාර්ගෝපදේශ රාමුවක් සමඟින් වැඩි දියුණු කරන ලදී. මේ අනුව, බලපත්‍රලාභී බැංකු 30ටම අභ්‍යන්තර ශ්‍රේණිගත කිරීම් සිදු කරන ලද අතර, සියලු බලපත්‍රලාභී බැංකුවල ව්‍යවස්ථාපිත පරීක්ෂණ බැංකු තිරසාරත්ව ශ්‍රේණිගත කිරීමේ දර්ශක රාමුවට අනුකූලව සිදු කිරීම සහ අවදානම් මත පදනම් වූ පරීක්ෂණ සඳහා පහසුකම් සැලසීමට බැංකු තිරසාරත්ව ශ්‍රේණිගත කිරීමේ දර්ශකය ද වැඩිදියුණු කරන ලදී. තවද, අධි අවදානම් සහිත ක්ෂේත්‍ර සහ දුර්වල/ අකාර්යක්ෂම බැංකු මෙහෙයුම් පරීක්ෂාව සඳහා වැඩි සම්පත් ප්‍රමාණයක් සපයා දෙමින් අනාගත ව්‍යවස්ථාපිත පරීක්ෂාවන්වල දී බැංකුවල අභ්‍යන්තර ශ්‍රේණිගත කිරීම් ඉහළ දැමීමේ ක්‍රම සහ විධි පිළිබඳ අවධානය යොමු කරනු ලබයි. මහ බැංකුවේ ව්‍යවස්ථාපිත පරීක්ෂණයන් හි විෂය පථය බැංකු සමූහයන්ගේ අනිකුත් ආයතනයන් නිසා පැන නගින අවදානම් දක්වා පුළුල් කරමින් තෝරාගත් බැංකු සමූහ සඳහා අවදානම් මත පදනම් වූ ඒකාබද්ධ අධීක්ෂණ පවත්වන ලදී.

8.3 බැංකු නොවන මූල්‍ය ආයතනවල කාර්යසාධනය

බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් අංශය

විශේෂයෙන්ම ණය වර්ධනය සහ ලාභදායීත්වය හේතුවෙන් බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් අංශයේ කාර්යසාධනය 2021 වසර තුළ සැලකිය යුතු ලෙස වර්ධනය විය. 2021 වසර අවසානය වන විට මෙම අංශයේ මුළු වත්කම් ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 1,487.7ක් වූ අතර එය ශ්‍රී ලංකාවේ සමස්ත මූල්‍ය පද්ධතියේ වත්කම්වලින් සියයට 5.6ක් නියෝජනය කරන ලදී. ඇතැම් මුදල් සමාගම් ආයතනික වශයෙන් නියාමන අවශ්‍යතා සපුරාලීමට අපොහොසත් වුව ද, මෙම අංශය අවම නියාමන අවශ්‍යතාවලට වඩා හිතකර ප්‍රාග්ධන හා ද්‍රවශීලතාවයක් පවත්වා ගනිමින් ස්ථාවරව පැවතිණි. දුර්වල මූල්‍ය තත්ත්වයන් සහිත බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම්/විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් නැවත නගා සිටුවීම පිළිබඳ සලකා බලමින් මහ බැංකුව විසින් ප්‍රධාන විවක්ෂණ දර්ශක අධීක්ෂණය අධීක්ෂණ සිදු කරන ලදී. බැංකු නොවන මූල්‍ය ආයතන අංශයේ නැන්පත්කරුවන් ආරක්ෂා කිරීමේ අරමුණ ඇතිව ශක්තිමත් සහ ස්ථාවර බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් මධ්‍ය කාලීනව ගොඩ නැංවීම සඳහා, මූල්‍ය අංශය සඳහා වූ ඒකාබද්ධ කිරීමේ වැඩපිළිවෙල (ඒකාබද්ධකරණ වැඩපිළිවෙල) ක්‍රියාත්මක කරමින් පවතී. එමෙන්ම, කොවිඩ්-19 වසංගතයේ ව්‍යාප්තිය හේතුවෙන් පීඩාවට පත් වූ ව්‍යාපාර සහ පුද්ගලයන්ට සහාය වීම සඳහා බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම්වලට අවශ්‍ය නම්‍යශීලීත්වය ලබා දෙමින් නියාමන පියවර ගන්නාවක් හඳුන්වා දෙන ලදී.

8.10 සංඛ්‍යා සටහන

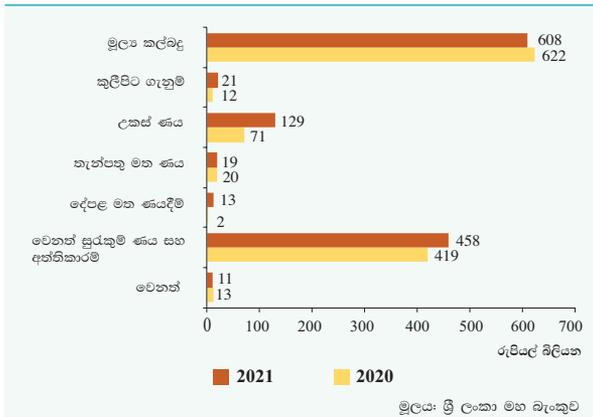
බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම්වල ශාඛා ව්‍යාප්තිය - පළාත් අනුව

පළාත	2020 අවසානයට (අ)	2021 අවසානයට (ආ)	වසර තුළ වෙනස
මධ්‍යම	166	184	18
නැගෙනහිර	119	142	23
උතුරු මැද	107	111	4
වයඹ	165	180	15
උතුර	96	119	23
සබරගමුව	116	122	6
දකුණ	162	178	16
ලංව	70	82	12
බස්නාහිර	516	589	73
එකතුව	1,517	1,707	190

(අ) සංශෝධිත මූලය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව
(ආ) තාවකාලික

8.9 රූප සටහන

2020 සහ 2021 වසර සඳහා බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් අංශයේ සේවාවන් අනුව සපයන ලද සමස්ත ණය සහ අත්තිකාරම් (දළ)

ව්‍යාපාර වර්ධනය

ව්‍යාප්තිය : 2021 වසර අවසානයේ දී මෙම අංශය බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් 39¹කින් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් 3කින් සමන්විත විය. බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් අංශයේ ශාඛා 1,707 සහ වෙනත් සේවා සපයන ස්ථාන 309ක් පැවති අතර ඉන් ශාඛා සහ වෙනත් සේවා සපයන ස්ථාන 1,359ක් (සියයට 67.4) බස්නාහිර පළාතෙන් පිටත පිහිටා තිබිණි.

වත්කම් : 2020 වසරේ දී නිරීක්ෂණය කළ සියයට 2.2ක ඍණ වර්ධනයට සාපේක්ෂව මෙම අංශයේ වත්කම් පදනම 2021 වසරේ දී සියයට 6.1කින් (රුපියල් බිලියන 86) රුපියල් බිලියන 1,487.7ක් දක්වා වර්ධනය විය.

¹ මුදල් මණ්ඩලය විසින් 2020 වසරේ ජූලි මස 13 වන දින ව්‍යාපාර කටයුතු අත්හිටු වූ සමාගම් ද්විත්වය ද ඇතුළත් වේ.

ණය සහ අත්තිකාරම් කළඹේ වර්ධනය මෙම අංශයේ ප්‍රසාරණයට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු විය. මෙම අංශයේ ණය සහ අත්තිකාරම්, සමස්ත වත්කම්වලින් සියයට 76.8ක් විය. මෙම අංශයේ ණය සහ අත්තිකාරම් කළඹේ වැඩි නියෝජනය මූල්‍ය කල්බදු මගින් සිදු කර ඇති අතර එය 2021 වසර අවසානය වන විට සමස්ත ණය සහ අත්තිකාරම්වලින් සියයට 48.3ක් විය. විදේශ විනිමය පිටතට ගලායාම සීමා කිරීමේ පියවරක් ලෙස මෝටර් රථ ආනයනය සඳහා රජය විසින් පනවා ඇති සීමා කිරීම් හේතුවෙන් මූල්‍ය කල්බදු කළඹේ වර්ධනය ප්‍රධාන වශයෙන් පහත වැටිණි. කෙසේ වෙතත්, වෙනත් සුරැකුම් ණය හා අත්තිකාරම් සහ උකස් අත්තිකාරම් ඉහළ යාම හේතුවෙන්, මෙම අංශයේ ණය සහ අත්තිකාරම් කළඹ වසර තුළ වර්ධනයක් වාර්තා කරන ලදී. ඒ අනුව, 2020 වසර තුළ පැවති 5.7ක ඍණ වර්ධනයට සාපේක්ෂව බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් අංශය විසින් පිරිනමන ලද ණය සහ අත්තිකාරම් සියයට 9.9කින් (රුපියල් බිලියන 102.7) රුපියල් බිලියන 1,142.5 දක්වා 2021 වසරේ දී ඉහළ යන ලදී.

බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් අංශයේ ආයෝජන කළඹ කොටස්, ආයතනික ණය උපකරණ, රජයේ සුරැකුම්පත් සහ දේපළවල ආයෝජනවලින් සමන්විත විය. 2020 වසරේ දී ආයෝජන කළඹ වාර්තා කළ සියයට 20.2ක සැලකිය යුතු වර්ධනයට සාපේක්ෂව 2021 වසරේ දී සියයට 5.4ක සුළු වර්ධනයක් වාර්තා කරමින් රුපියල් බිලියන 167.4ක් දක්වා ළඟා විය. මාස 12ට අඩු කාලයකින් කල් පිරෙන රජයේ සුරැකුම්පත්වල ආයෝජනය ඉහළ යාම මෙම වර්ධනයට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු විය.

8.11 සංඛ්‍යා සටහන

බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් අංශයේ වත්කම් සහ වගකීම් සංයුතිය

අයිතමය	2020 (අ)		2021 (ආ)		වෙනස (%)	
	රුපියල් බිලියන	ප්‍රතිශතයක් ලෙස	රුපියල් බිලියන	ප්‍රතිශතයක් ලෙස	2020 (අ)	2021 (ආ)
වත්කම්						
ණය සහ අත්තිකාරම් (ශුද්ධ)	1,039.8	74.2	1,142.5	76.8	-5.7	9.9
ආයෝජන	158.9	11.3	167.4	11.3	20.2	5.4
වෙනත්	203.0	14.5	177.9	12.0	2.6	-12.4
වගකීම්						
සමස්ත තැන්පතු	748.6	53.4	783.3	52.7	-1.1	4.6
සමස්ත ණය ගැනීම්	328.0	23.4	325.9	21.9	-19.1	-0.6
ප්‍රාග්ධන මූලිකාංග	248.1	17.7	304.0	20.4	22.1	22.6
වෙනත්	77.0	5.5	74.5	5.0	14.6	-3.3
සමස්ත වත්කම්/වගකීම්	1,401.7	100.0	1,487.7	100.0	-2.2	6.1

(අ) සංශෝධිත
(ආ) තාවකාලික

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

8.12 සංඛ්‍යා සටහන

බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් අංශයේ තැන්පතු වල සංයුතිය

අයිතමය	වටිනාකම (රු. බිලියන)		සංයුතිය %	
	2020 (අ)	2021 (ආ)	2020 (අ)	2021 (ආ)
ස්ථාවර තැන්පතු	710.5	744.3	94.9	95.0
ඉතුරුම් තැන්පතු	37.3	38.4	5.0	4.9
තැන්පතු සහතිකපත්	0.8	0.6	0.1	0.1
මුළු තැන්පතු	748.6	783.3	100.0	100.0

(අ) සංශෝධිත (ආ) තාවකාලික මූලාශ්‍ර: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

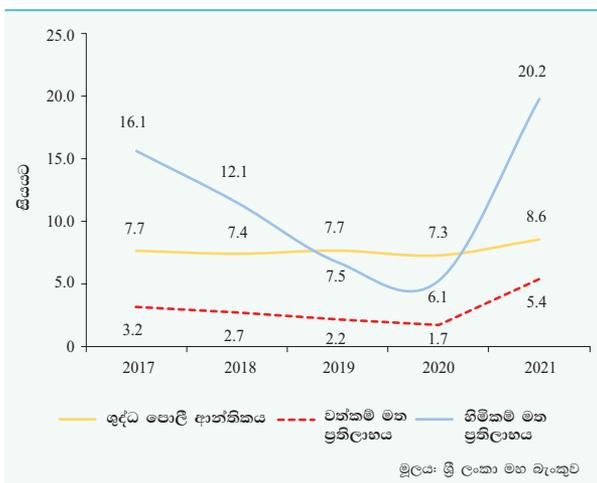
ප්‍රධාන වශයෙන් මුදල්, බැංකු හා මූල්‍ය ආයතනවල පවත්වාගෙන යනු ලබන ශේෂයන් යනාදියෙන් සමන්විත වූ වෙනත් වත්කම් 2021 වසර තුළ දී සියයට 12.4කින් පහත වැටිණි.

වගකීම් : මෙම අංශයේ වගකීම්වලින් ප්‍රධාන කොටස තවදුරටත් ගනුදෙනුකරුවන්ගේ තැන්පතු මගින් නියෝජනය කරන අතර එය සමස්ත වගකීම්වලින් සියයට 52.7ක් විය. මෙම වසර තුළ දී තැන්පතු සියයට 4.6කින් (රුපියල් බිලියන 34.7) රුපියල් බිලියන 783.3ක් දක්වා වර්ධනය වූ අතර, ණය ගැනීම් රුපියල් බිලියන 325.9ක් දක්වා සියයට 0.6කින් (රුපියල් බිලියන 2.1) පහත වැටිණි.

ලාභදායීත්වය : මෙම අංශයේ ශුද්ධ පොලී ආදායම 2021 වසරේ දී සැලකිය යුතු ලෙස සියයට 18.2කින් (රුපියල් බිලියන 20.2) වර්ධනය වෙමින් රුපියල් බිලියන 131.4ක් දක්වා ළඟා විය. පොලී ආදායම සියයට 5කින් (රුපියල් බිලියන 11.5) අඩු වුව ද පොලී වියදම් සියයට 27.1කින් (රුපියල් බිලියන 31.8) සැලකිය යුතු ලෙස අඩු වීම මෙම වර්ධනයට හේතු විය. දළ සාමාන්‍ය වත්කම්වල ආන්තික වැඩි

8.10 රූප සටහන

බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් අංශයේ ලාභදායීත්ව දර්ශක

8.13 සංඛ්‍යා සටහන

බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් අංශයේ ආදායම් සහ වියදම් සංයුතිය

අයිතමය	2020 (අ)		2021 (ආ)	
	වටිනාකම (රු. බිලියන)	සාමාන්‍ය වත්කම්වල ප්‍රතිශතයක් ලෙස	වටිනාකම (රු. බිලියන)	සාමාන්‍ය වත්කම්වල ප්‍රතිශතයක් ලෙස
පොලී ආදායම	228.5	15.0	217.0	14.2
පොලී වියදම	117.4	7.7	85.6	5.6
ශුද්ධ පොලී ආදායම	111.2	7.3	131.4	8.6
පොලී නොවන ආදායම	32.0	2.1	49.5	3.2
පොලී නොවන වියදම	78.4	5.2	87.1	5.7
අක්‍රීය ණය සඳහා වෙන් කිරීම් (ශුද්ධ)	38.2	2.5	11.1	0.7
බදු පෙර ලාභය	26.6	1.7	82.7	5.4
බදු පසු ලාභය	13.7	0.9	55.6	3.6

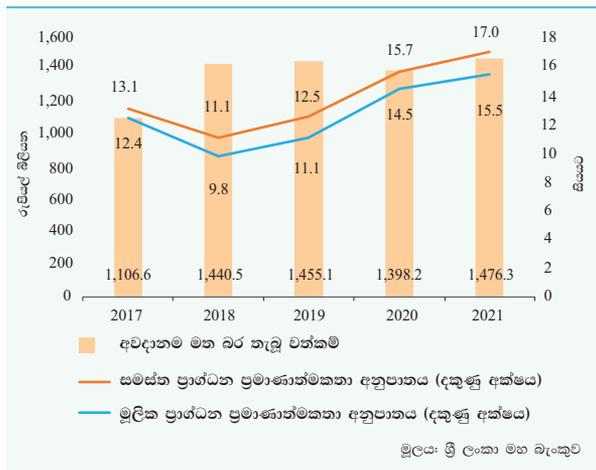
(අ) සංශෝධිත (ආ) තාවකාලික මූලාශ්‍ර: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

වීමට සාපේක්ෂව ශුද්ධ පොලී ආදායමේ ඉහළ වැඩි වීම හේතුවෙන් මෙම අංශයේ ශුද්ධ පොලී ආන්තිකය (සාමාන්‍ය වත්කම්වල ප්‍රතිශතයක් ලෙස ශුද්ධ පොලී ආදායම) 2020 වසරේ වාර්තා වූ සියයට 7.3 සිට 2021 වසරේ දී සියයට 8.6ක් දක්වා ඉහළ යන ලදී.

2021 වසරේ දී පොලී නොවන ආදායම සියයට 54.5කින් (රුපියල් බිලියන 17.5) සහ පොලී නොවන වියදම් සියයට 11.1කින් (රුපියල් බිලියන 8.7) ඉහළ ගිය අතර එය මෙම අංශයේ ලාභදායීත්වයට සැලකිය යුතු දායකත්වයක් දැක්වීය. වැටුප්, වේතන සහ වෙනත් කාර්ය මණ්ඩල ප්‍රතිලාභ (රුපියල් බිලියන 4.7), පරිපාලන වියදම් (රුපියල් බිලියන 2.8) සහ වෙනත් වියදම් (රුපියල් බිලියන 3) ඉහළ යාම හේතුවෙන් පොලී නොවන වියදම් ප්‍රධාන වශයෙන් ඉහළ යන ලදී. මෙම කාල සීමාව තුළ ණය වාරික එකතු කිරීම විශාල වශයෙන් ඉහළ යාම හේතුවෙන් අක්‍රීය ණයවලට එරෙහිව සිදු කරන ලද ණය අලාභ වෙන්කිරීම් රුපියල් බිලියන 27.1කින් පහළ යන ලදී. ප්‍රධාන වශයෙන් මෙම කාල පරිච්ඡේදය තුළ සුරැකුම්පත් විකිණීම හෝ ආයෝජනය මගින් ලැබූ ආදායම් රුපියල් බිලියන 1.2කින්, සේවා ගාස්තු රුපියල් බිලියන 1.8කින් සහ පැහැර හැරීමේ ගාස්තු රුපියල් බිලියන 6.8කින් වර්ධනය වීම ද ඇතුළත්ව පොලී නොවන ආදායම රුපියල් බිලියන 17.5කින් සැලකිය යුතු ලෙස වර්ධනය වීම හේතුවෙන් මෙම අංශයේ බදු පසු ලාභය, 2020 වසරේ දී වාර්තා වූ රුපියල් බිලියන 13.7 සිට 2021 වසරේ දී රුපියල් බිලියන 55.6ක් දක්වා සියයට 307.1කින් සැලකිය යුතු ලෙස වර්ධනය විය.

8.11 රූප සටහන
බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් අංශයේ අවදානම මත බර තැබූ වත්කම් සහ ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මකතා අනුපාතය

2020 වසරේ දී හිමිකම් මත ප්‍රතිලාභ සහ වත්කම් මත ප්‍රතිලාභ පිළිවෙලින් සියයට 6.1ක් සහ සියයට 1.7ක් ලෙස වාර්තා කළ අතර එම වසරට සාපේක්ෂව 2021 වසරේ දී හිමිකම් මත ප්‍රතිලාභ අනුපාතය සියයට 20.2ක් දක්වා කියුණු ඉහළ යාමක් වාර්තා කිරීමෙන් සහ බදු පෙර වත්කම් මත ප්‍රතිලාභ සියයට 5.4ක් දක්වා ඉහළ යාමෙන් ලාභදායීත්වයේ ඉහළ යාම පිළිබිඹු වේ. වත්කම් මත ප්‍රතිලාභ සහ හිමිකම් මත ප්‍රතිලාභ ඉහළ අගයක පැවතීම මෙම අංශයේ ප්‍රාග්ධන උත්පාදනය සඳහා නව ආයෝජකයින් ආකර්ෂණය කර ගැනීමට ප්‍රයෝජනවත් වනු ඇත. මෙම කාල සීමාව තුළ විශාල ලෙස සමස්ත වියදම අඩුවීම සහ ආදායම ඉහළ යාම හේතුවෙන්, 2020 වසරේ දී වාර්තා වූ ආදායම් මත පිරිවැය අනුපාතය සියයට 89.7 සිට 2021 වසර දී සියයට 69ක් දක්වා වර්ධනය වූ අතර, 2021 වසර තුළ කාර්යක්ෂමතා අනුපාතය සියයට 51.3ක් දක්වා වර්ධනය විය.

ප්‍රාග්ධනය : මෙම වසර තුළ අවම නියාමන අවශ්‍යතාවය අභිබවා ප්‍රාග්ධනය පවත්වා ගෙන යාම හේතුවෙන් මෙම අංශයේ ඔරොත්තු දීමේ හැකියාව අඛණ්ඩව පවත්වා ගැනීමට හැකිවිය. 2021 වසරේ ජනවාරි මස 01 දිනට රුපියල් බිලියන 2ක සහ 2022 වසරේ ජනවාරි මස 01 දිනට රුපියල් බිලියන 2.5ක නියාමන අවශ්‍යතා සපුරාලීම සඳහා බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් කිහිපයක් විසින් නව ප්‍රාග්ධනය යෙදවීමත් සමඟ මෙම අංශයේ ප්‍රාග්ධන පදනම 2020 වසර අවසානය වන විට පැවති රුපියල් බිලියන 218.9 ට සාපේක්ෂව 2021 වසර අවසානය වන විට රුපියල් බිලියන 251.6 දක්වා වර්ධනය විය. 2020 වසර අවසානයේ දී

පිළිවෙලින් සියයට 14.5 සහ 15.7 යන අගයන්හි පැවති මෙම අංශයේ මූලික ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මක අනුපාතය සහ සමස්ත ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මක අනුපාතය, 2021 වසර අවසානයේ දී පිළිවෙලින් සියයට 15.5ක් සහ 17ක් දක්වා වර්ධනය විය.

විවක්ෂණ අවශ්‍යතාවලට අනුකූල වන, විවිධාංගීකරණය වූ ව්‍යාපාරික ආකෘතීන් සහිත ශක්තිමත් සහ ස්ථාවර බැංකු නොවන මූල්‍ය ආයතන 25ක් ගොඩනැගීම සඳහා 2021 වසරේ දී ඒකාබද්ධකරණ වැඩපිළිවෙල හඳුන්වා දෙන ලදී. මෙම වැඩපිළිවෙල යටතේ බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම්/විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් 12ක් සඳහා අත්පත් කර ගැනීම් සහ ඒකාබද්ධ කිරීම් සඳහා මූලික අනුමැතීන් 6ක් දැනටමත් ලබා දී ඇත. ඒකාබද්ධකරණ වැඩපිළිවෙල හඳුන්වා දීමට අමතරව, මූල්‍ය තත්ත්වයන් තවදුරටත් පිරිහීම වැළැක්වීම, එවැනි ආයතනවල ස්ථායීතාවය පවත්වා ගැනීම සහ තැන්පත්කරුවන්ගේ ලැදියාවන් සුරක්ෂිත කිරීම සඳහා මහ බැංකුව විසින් නියාමන ක්‍රියාමාර්ග කිහිපයක් දියත් කරන ලදී.

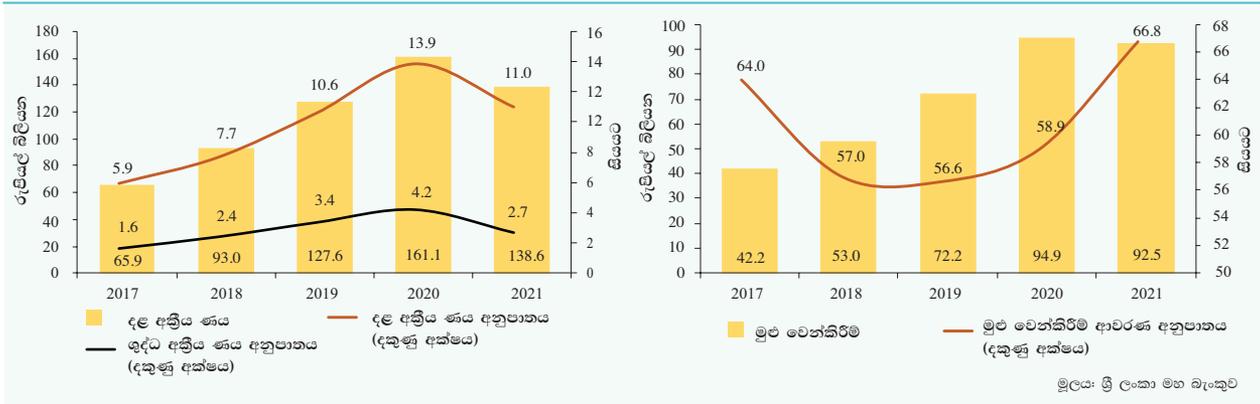
බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් අංශයේ අවදානම්

ණය අවදානම : 2020 වසර අවසානයේ සමස්ත දළ අක්‍රීය ණය සහ අත්තිකාරම් වාර්ෂික පදනම මත වාර්තා වූ සියයට 26.2ක (රුපියල් බිලියන 33.4) වර්ධනයට සාපේක්ෂව 2021 වසර අවසානය වන විට සියයට 13.9කින් (රුපියල් බිලියන 22) අඩු වී ඇත. දළ අක්‍රීය ණය අනුපාතය, 2020 වසර අවසානය වන විට වාර්තා වූ සියයට 13.9ට සාපේක්ෂව 2021 වසර අවසානය වන විට සියයට 11ක් දක්වා පහත ගොස් තිබුණ ද, ශුද්ධ අක්‍රීය ණය අනුපාතය තවදුරටත් ඉහළ මට්ටමක පවතී. අක්‍රීය ණය සඳහා ඉහළ වෙන්කිරීම් ආවරණය හේතුවෙන් ශුද්ධ අක්‍රීය ණය අනුපාතය, 2020 වසර අවසානයේ දී වාර්තා කළ සියයට 4.2ට සාපේක්ෂව 2021 වසර අවසානය වන විට සියයට 2.7ක් දක්වා පහත වැටිණි. 2020 වසරේ දෙසැම්බර් මාසයේ වාර්තා වූ සියයට 58.9ට සාපේක්ෂව 2021 වසරේ දෙසැම්බර් මාසයේ සියයට 66.8ක් දක්වා වෙන්කිරීම් ආවරණ අනුපාතය වැඩි විය. මෙම අංශයේ පවතින ණය අවදානම තවමත් කළමනාකරණය කළ හැකි වුව ද, ණය අවදානම තක්සේරු කිරීමේ දී සහන යෝජනා ක්‍රම යටතේ ණය වර්ගීකරණය අත්හිටුවීමේ බලපෑම සලකා බැලිය යුතු වේ. එමෙන්ම, කොවිඩ්-19 වසංගතයෙන් පසුව 2021 වසරේ දී උකස් අත්තිකාරම් සහ රන් ණය (රුපියල් බිලියන 58) වර්ධනය වීමේ

8.12 රූප සටහන

බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් අංශයේ අක්‍රීය ණය පහසුකම් සහ වෙන්කිරීම් ආවරණයන්

ප්‍රවණතාවක් පැවතිණි. එබැවින්, රන් වෙළඳපොළෙහි ඇති විය හැකි ඕනෑම මිල පහත වැටීමක් මෙම අංශයේ කාර්යසාධනයට සහ එහි අක්‍රීය ණයවලට අහිතකර ලෙස බලපානු ඇත.

වෙළඳපොළ අවදානම : මෙම අංශයේ වෙළඳපොළ අවදානම අවම මට්ටමක පැවතුණු අතර එය පොලී අනුපාත අවදානමෙන් හා කොටස් අවදානමෙන් සමන්විත විය.

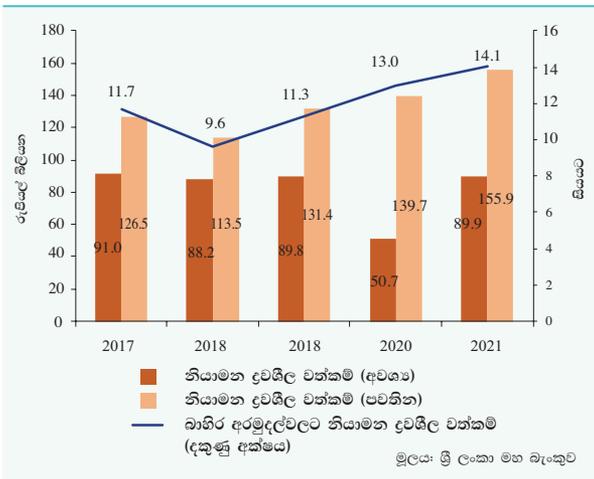
පොලී අනුපාත අවදානම : භාණ්ඩාගාර බිල්පත් පොලී අනුපාත අඛණ්ඩව ඉහළ යාම සමඟ, තැන්පතු සඳහා නිර්දේශිත අනුපාත 2021 වසරේ නොවැම්බර් මස 01 සිට ඉහළ නංවන ලදී. ඒ අනුව, පොලී සහිත වත්කම් හා වගකීම්වල කල්පිරීමේ ඍණ පරතරය හේතුවෙන් පොලී අනුපාත අවදානම ඉහළ යා හැකිය.

කොටස් අවදානම : 2020 වසරේ දී සියයට 1ක්ව පැවති සමස්ත වත්කම්වලින් ලැයිස්තුගත කොටස්වල ආයෝජනය 2021 වසරේ දී සියයට 0.8ක් දක්වා පහළ යාම හේතුවෙන් කොටස් වෙළඳපොළ වෙත නිරාවරණය වීම ඉතා පහළ මට්ටමක පැවති බැවින් වසර තුළ කොටස් වෙළඳපොළ හා සම්බන්ධ අවදානම අවම මට්ටමක පැවතිණි.

ද්‍රවශීලතා අවදානම : 2021 වසර තුළ දී මෙම අංශයේ ද්‍රවශීල වත්කම් ප්‍රමාණය අවම නියාමන මට්ටමට වඩා ඉහළ අගයක පවත්වා ගැනීමට හැකි විය. මෙම අංශයේ අවම ද්‍රවශීලතා වත්කම් අවශ්‍යතාවය රුපියල් බිලියන 89.9ක් වන අතර, සමස්ත නියාමන ද්‍රවශීල වත්කම් 2021 වසර අවසානය වන විට රුපියල් බිලියන 155.9ක් ලෙස පැවතිණි. කෙසේ වෙතත්, ප්‍රධාන වශයෙන් කොවිඩ්-19 වසංගතයට ප්‍රතිචාර ලෙස ද්‍රවශීල වත්කම් අවශ්‍යතා සඳහා නියාමන ලිහිල් කිරීම අත්හිටුවීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස අවම ද්‍රවශීලතා අවශ්‍යතාව ඉහළ යාම හේතුවෙන් 2020 වසරේ වාර්තා වූ රුපියල් බිලියන 89ක ද්‍රවශීලතා අතිරික්තයට සාපේක්ෂව 2021 වසර අවසානය වන විට ද්‍රවශීලතා අතිරික්තය සියයට 25.9කින් (රුපියල් බිලියන 23) පහළ යන ලදී. ද්‍රවශීලතා අනුපාතය (තැන්පතු හා ණය ගැනීම්වලට ද්‍රවශීලතා වත්කම් දක්වන අනුපාතය) 2020 වසර අවසානයේ දී වාර්තා කළ සියයට 13කට සාපේක්ෂව 2021 වසර අවසානයේ දී සියයට 14.1ක් දක්වා වර්ධනය විය.

8.13 රූප සටහන

බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් අංශයේ ව්‍යවස්ථාපිත ද්‍රවශීල වත්කම්

රාජ්‍ය සුරැකුම්පත්වල ප්‍රාථමික අලෙවිකාර සමාගම්

2021 වසර අවසානය වන විට බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු 6ක් සහ ප්‍රාථමික අලෙවිකාර සමාගම් 7ක් ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් ලෙස රජයේ සුරැකුම්පත් වෙළඳපොළෙහි ලියාපදිංචි වී ඇත. එම අලෙවිකරුවන්

අතරින් පැන් ඒෂියා බැන්කින් කෝපරේෂන් පී.එල්.සී. සහ පර්පෙටුවල් ට්‍රේෂරිස් සමාගම යන ආයතනවල ප්‍රාථමික අලෙවිකාර ව්‍යාපාර සහ ක්‍රියාකාරීම්හි නියැලීම පිළිවෙලින් 2017 වසරේ අගෝස්තු මස 15 දින සිට සහ 2017 වසරේ ජූලි මස 06 දින සිට තාවකාලිකව අත්හිටුවා ඇත. 2017 වසරේ ජූලි මස 24 දින සිට එන්ට්‍රස්ට් සෙකියුරිටීස් පී.එල්.සී ආයතනය ප්‍රාථමික වෙන්දේසි සඳහා සහභාගී වීම අත්හිටුවන ලදී. එබැවින් බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු 5ක් සහ ප්‍රාථමික අලෙවිකාර සමාගම් 5ක් පමණක් දැනට රජයේ සුරැකුම්පත් වෙළඳපොළ සඳහා වන ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් වශයෙන් ක්‍රියාකාරීව සහභාගී වේ.

වත්කම් සහ වගකීම් : ප්‍රාථමික අලෙවිකාර සමාගම්හි සමස්ත වත්කම් ප්‍රමාණය 2021 වසර අවසානය වන විට සියයට 9.8ක පසුබෑමක් පෙන්නුම් කරමින් රුපියල් බිලියන 78.7ක් දක්වා අඩු විය. වෙළඳ කළඹ, අලෙවිය සඳහා පවතින කළඹ සහ කල්පිරීම තෙක් රඳවාගන්නා කළඹ යනාදියෙන් සමන්විත රජයේ සුරැකුම්පත්හි සමස්ත ආයෝජන කළඹ 2021 වසර අවසානය වන විට රුපියල් බිලියන 70.5ක් දක්වා සියයට 12කින් අඩු විය. 2020 වසර අවසානයේ දී රුපියල් බිලියන 62.6ක්ව පැවති වෙළඳ කළඹ 2021 වසර අවසානය වන විට රුපියල් බිලියන 54.9ක් දක්වා ද 2020 වසර අවසානයේ රුපියල් බිලියන 14.7ක්ව පැවති කල්පිරීම තෙක් රඳවාගන්නා කළඹ 2021 වසර අවසානය වන විට රුපියල් බිලියන 12ක් දක්වා ද අඩු විය. 2020 වසර අවසානයේ දී රුපියල් බිලියන 2.8ක් වූ අලෙවිය සඳහා පැවති කළඹ 2021 වසර අවසානය වන විට රුපියල් බිලියන 3.6ක් දක්වා වැඩි විය.

ලාභදායීත්වය : ප්‍රතිලාභ අනුපාතයන්හි වර්ධනයේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ලාභදායීත්වයේ සිදු වූ සැලකිය යුතු පසුබෑම පිළිබිඹු කරමින් 2020 වසරේ වාර්තා වූ රුපියල් බිලියන 4.9ක බදු පසු ලාභයට සාපේක්ෂව 2021 වසරේ දී ප්‍රාථමික අලෙවිකාර සමාගම් රුපියල් බිලියන 0.4ක බදු පසු අලාභයක් වාර්තා කර ඇත. ප්‍රාග්ධන ලාභය සැලකිය යුතු ලෙස පහළ යාමක් සමඟ 2020 වසරට සාපේක්ෂව 2021 වසරේ ප්‍රාථමික අලෙවිකාර සමාගම් වාර්තා කළ විශාල ප්‍රත්‍යාගණන අලාභය, 2021 වසරේ බදු පසු අලාභයට ඉහළ දායකත්වයක් සපයා ඇත. තවද ප්‍රාථමික අලෙවිකාර සමාගම්වල වත්කම් මත ප්‍රතිලාභ අනුපාතිකය සහ හිමිකම් මත ප්‍රතිලාභ පිළිවෙලින් 2020 වසර අවසානය වන විට පැවති සියයට 7.6ක සහ සියයට 30.5ක සිට 2021 වසර අවසාන වන විට සියයට සෘණ 0.7ක් සහ සියයට සෘණ 3.2ක් දක්වා පහළ ගියේය.

ප්‍රාග්ධනය : වසර තුළ වාර්තා වූ අලාභ හේතුවෙන් ප්‍රාථමික අලෙවිකාර සමාගම්වල කොටස් හිමිකම් සියයට 6.7කින් සැලකිය යුතු ලෙස පහළ යන ලදී. ප්‍රාථමික අලෙවිකාර සමාගම්වල අවදානම් මත බර තබන ලද ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතා අනුපාතිකය 2020 වසර අවසානයේ දී වාර්තා වූ සියයට 27ක සිට 2021 වසර තුළ දී සියයට 42.8ක් දක්වා ඉහළ යාමක් පෙන්නුම් කළ අතර, ප්‍රාථමික අලෙවිකාර සමාගම්වල එම අනුපාතිකය එහි අවම අවශ්‍යතාවය වන සියයට 10ට වඩා වැඩි අගයක පැවතිණි.

ප්‍රාථමික අලෙවිකාර අංශයේ අවදානම්

වෙළඳපොළ අවදානම : මෙම අංශයේ සාපේක්ෂ වෙළඳපොළ අවදානම අඩුවීම පිළිබිඹු කරමින් ප්‍රාථමික අලෙවිකාර සමාගම්වල වෙළඳපොළ අවදානම සුළු වශයෙන් පහළ ගිය අතර වෙළඳ කළඹ, සමස්ත ආයෝජන කළඹෙහි අනුපාතිකයක් ලෙස 2020 වසර අවසානයේ පැවති සියයට 78.2ක සිට 2021 වසර අවසානය වන විට සියයට 77.9ක් දක්වා සුළු වශයෙන් පහළ ගියේය.

ද්‍රවශීලතා අවදානම : 2021 වසර අවසානය වන විට, දිනක් ඇතුළත කල්පිරෙන වත්කම් සහ වගකීම්වල සෘණ නොගැලපීම වැඩිවීම, ප්‍රාථමික අලෙවිකාර සමාගම්වල සමස්ත ද්‍රවශීලතා අවදානම සඳහා නිරාවරණය වීම වැඩිවීමට හේතු විය. 2020 වසර අවසානය වන විට රුපියල් බිලියන 13 (සියයට 79.5ක්) ලෙස පැවති දිනක් ඇතුළත කල්පිරෙන වත්කම් හා වගකීම්වල සෘණ නොගැලපීම 2021 වසර අවසානය වන විට රුපියල් බිලියන 20.3ක් දක්වා වැඩි විය. මෙය එක් දිනක් සඳහා වන වගකීම් 2021 වසර අවසානය වන විට සියයට 82.8කින් ඉහළ යාමකි. ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් විසින් අවදානම් රහිත රාජ්‍ය සුරැකුම්පත් විශාල ප්‍රමාණයක් පවත්වාගෙන යෑම සහ එවැනි රාජ්‍ය සුරැකුම්පත් අනපේක්ෂිත ද්‍රවශීලතා පරතරයන් පියවා ගැනීම සඳහා අරමුදල් සපයා ගැනීමේ සුරැකුමක් ලෙස යොදා ගැනීමට ඇති හැකියාව හේතුවෙන්, ද්‍රවශීලතා ගැටලුවලට මුහුණදුන් එන්ට්‍රස්ට් සෙකියුරිටීස් පී.එල්.සී. හැර අනෙකුත් ප්‍රාථමික අලෙවිකාර සමාගම්වල ද්‍රවශීලතා අවදානම පහළ මට්ටමක පැවතුණි. ද්‍රවශීලතා පරතරය පියවා ගැනීම සඳහා පෙර සූදානම් කරගත් හදිසි අරමුදල් සපයා ගැනීමේ සැලසුම් ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් බොහෝමයක් සතුව පැවතිණි.

වෙළඳපොළ සහභාගීත්වය

ප්‍රාථමික වෙළඳපොළ ක්‍රියාකාරකම්: භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සහ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර සඳහා වන ප්‍රාථමික වෙළඳපොළ වෙන්දේසි සඳහා ප්‍රාථමික

අලෙවිකරුවන්ගේ සහභාගීත්වය 2021 වසර තුළ දී මිශ්‍ර කාර්යසාධනයක් පිළිබිඹු කරන ලදී. 2021 වසරේ දී පවත්වන ලද සමස්ත භාණ්ඩාගාර බිල්පත් වෙන්දේසි 52 මගින් පිළිගන්නා ලද සමස්ත ලංසු ප්‍රමාණයන් සඳහා ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් ලෙස වරලත් බලපත්‍රලාභී බැංකු, ප්‍රාථමික අලෙවිකාර සමාගම් සහ සේවක අර්ථසාධක අරමුදලේ දායකත්වය පිළිවෙලින් සියයට 43.1ක්, සියයට 56.3ක් සහ සියයට 0.6ක් විය. 2021 වසරේ දී පැවැත්වූ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර වෙන්දේසි 22ක් තුළ ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් ලෙස වරලත් බලපත්‍රලාභී බැංකු, ප්‍රාථමික අලෙවිකාර සමාගම් සහ සේවක අර්ථසාධක අරමුදලේ දායකත්වය පිළිවෙලින් සියයට 36ක්, සියයට 27.5ක් සහ සියයට 36.5ක් විය.

ප්‍රාථමික අලෙවිකාර සමාගම්වල ද්විතීයික වෙළඳපොළ ක්‍රියාකාරකම්: 2021 වසර තුළ දී රාජ්‍ය සුරැකුම්පත් හා සම්බන්ධ ද්විතීයික වෙළඳපොළ ගනුදෙනු (වටිනාකම අනුව) රුපියල් බිලියන 5,068.3ක් දක්වා සියයට 33.1කින් අඩුවීමක් දක්නට ලැබුණු අතර එයින් සියයට 63.5ක් ප්‍රතිමිලදී ගැනුම් ගනුදෙනු විය. 2020 වසර සමඟ සැසඳීමේදී 2021 වසර තුළ දී ප්‍රාථමික අලෙවිකාර සමාගම්වල එකවර මිලදී ගැනුම් සියයට 56කින් අඩු වූ අතර එකවර විකුණුම් සියයට 11.4කින් වැඩිවිය.

බලපත්‍රලාභී ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය සමාගම්

සමාගම් 4කින් සමන්විත වන බලපත්‍රලාභී ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය සමාගම් අංශය සියයට 27.2ක වර්ධනයක් සමඟින් 2021 වසර අවසානයේ දී වාර්තා කළ මුළු වත්කම් පදනම රුපියල් බිලියන 8.4ක් විය. සමස්ත වත්කම් ප්‍රමාණයෙන් සියයට 74.6ක් වූ ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය ණය හා අත්තිකාරම් එහි විශාලතම කොටස විය. 2020 වසර අවසානයේ දී රුපියල් බිලියන 5.3ක් ලෙස වාර්තා වූ ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය ණය හා අත්තිකාරම් සියයට 14.8ක වර්ධනයක් පෙන්නුම් කරමින් 2021 වසර අවසානයේ දී රුපියල් බිලියන 6.3ක් ලෙස සටහන් විය. 2021 වසර අවසානය වන විට ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය සමාගම් අංශයෙහි අක්‍රීය ණය අනුපාතය සියයට 16.8ක් විය. මෙම අංශයේ සමස්ත තැන්පතු පදනම 2020 වසරේ පැවති රුපියල් මිලියන 488 සිට 2021 වසරේ දී රුපියල් මිලියන 544ක් දක්වා සියයට 11කින් වර්ධනය විය. 2020 වසරේ පැවති රුපියල් බිලියන 4.4 සිට 2021 වසරේ දී රුපියල් බිලියන 5.5ක් දක්වා සියයට 29කින් මෙම අංශයේ සමස්ත වගකීම් වර්ධනය වී තිබියදීත්, 2020 වසරේ පැවති හිමිකම් සියයට 1.9 සිට වර්ධනය වීමත් සමඟ හිමිකම්වලට ණය අනුපාතය සියයට 2ක් දක්වා වැඩි විය. කොවිඩ්-19 වසංගතය හමුවේ බලපත්‍රලාභී ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය සමාගම්වලට පවත්නා ද්‍රවශීල

වත්කම් භාවිතයෙන් අවශ්‍ය පරිදි අදාළ මෙහෙයුම් වියදම් පියවා ගැනීමට ඉඩ ප්‍රස්තාව ලබාදීම සඳහා මුදල් මණ්ඩලය විසින් ද්‍රවශීල වත්කම් පවත්වාගෙන යාමේ අවම මට්ටම නියම කෙරෙන 2016 අංක 06 දරන ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය පනතේ විධානයන් අහෝසි කිරීමේ තීරණය, තව දුරටත් ක්‍රියාත්මක කෙරිණි. බලපත්‍රලාභී ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය සමාගම්වල සමස්ත මූලික ප්‍රාග්ධනය රුපියල් බිලියන 2.7ක් ලෙස සටහන් වූ අතර සියලුම බලපත්‍රලාභී ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය සමාගම් මූලික ප්‍රාග්ධනය සඳහා වන අවම විවක්ෂණශීලී රෙගුලාසිවලට අනුගතව ක්‍රියාත්මක විය.

ඒකක භාර අංශය

ඒකක භාර සංඛ්‍යාව 2020 වසර අවසානයට සාපේක්ෂව 2021 වසර අවසානයේ 75ක් ලෙස නොවෙනස්ව පැවති අතර, ඒකක භාර කළමනාකරණ සමාගම් සංඛ්‍යාව 2020 වසර අවසානයේ වාර්තා වූ 18ක සිට 16ක් දක්වා 2021 වසර අවසාන වන විට පහත වැටුණි. ඒකක භාර අරමුදල ප්‍රධාන වශයෙන් මුදල් වෙළඳපොළ අරමුදල් සහ ආදායම් අරමුදල්වලින් සමන්විත වන අතර එය පිළිවෙලින් ඒකක භාර අංශයේ සියයට 23ක් සහ සියයට 21ක් නියෝජනය කරයි. මීට අමතරව, ගිල්වි එඩ්ස් අරමුදල්, වර්ධන අරමුදල් සහ සමතුලිත අරමුදල් ඒකක භාර අංශයේ පිළිවෙලින් සියයට 15ක්, සියයට 13ක් සහ සියයට 12ක් සඳහා දායක විය.

ව්‍යාපාර වර්ධනය: 2021 වසර තුළ දී ඒකක භාර අංශයේ මුළු වත්කම් පදනමෙහි සාණාත්මක වර්ධනයක් දක්නට ලැබුණි. 2021 වසර අවසානයේ දී මෙම අංශයේ සමස්ත වත්කම් රුපියල් බිලියන 195ක් දක්වා සියයට 3කින් පහත වැටුණි. නිකුත් කරන ලද ඒකක සංඛ්‍යාව 2020 වසර අවසානයේ දී වාර්තා වූ මිලියන 8,014 සිට 2021 වසර අවසානයේ දී මිලියන 7,835 දක්වා අඩු වී ඇති බව දක්නට ලැබුණි. කෙසේවුවද, සමස්ත ඒකක

8.14 සංඛ්‍යා සටහන

ඒකක භාර අංශයේ ක්‍රියාකාරීත්වය

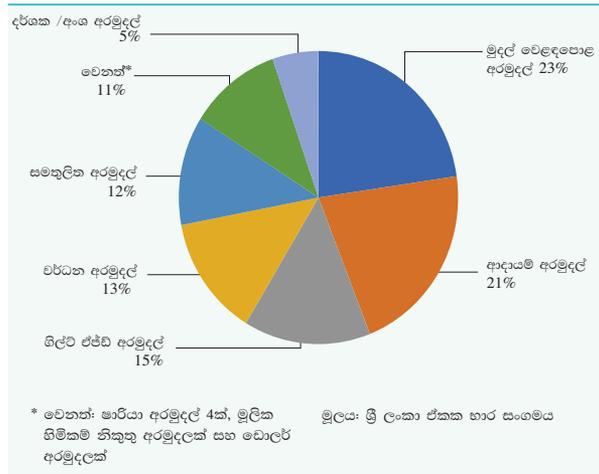
අයිතමය	2020 (අ)	2021 (ආ)
ඒකක භාර සංඛ්‍යාව	75	75
සමස්ත ඒකක හිමියන්ගේ සංඛ්‍යාව	52,402	59,426
නිකුත් කළ ඒකක ගණන (මිලියන)	8,014	7,835
සමස්ත වත්කම් (රු. බිලියන)	201.0	195.0
ඉද්ධ වත්කම් අගය (රු. බිලියන)	201.5	191.3
කොටස්වල ආයෝජන (රු. බිලියන)	14.1	17.6
සමස්ත ඉද්ධ වත්කම්වල ප්‍රතිශතයක් ලෙස (%)	7.0	9.1
රජයේ සුරැකුම්පත්වල ආයෝජනය (රු. බිලියන)	25.3	23.4
සමස්ත වත්කම්වල ප්‍රතිශතයක් ලෙස (%)	12.6	12.1

(අ) සංයෝධිත මූලයන්: ශ්‍රී ලංකා ඒකක භාර සංගමය (ආ) තාවකාලික ශ්‍රී ලංකා සුරැකුම්පත් සහ විනිමය කොමිෂන් සභාව

8.14 රූප සටහන

අරමුදල් සංඛ්‍යාව අනුව ඒකක භාර අංශයේ වර්ගීකරණය

ගිම්කම් සංඛ්‍යාව 2020 වසර අවසානයේ වාර්තා වූ 52,402ක සිට 2021 වසර අවසානයේ දී 59,426ක් දක්වා ඉහළ ගියේය.

ආයෝජන: ඒකක භාර විසින් රජයේ සුරැකුම්පත්වල කරන ලද ආයෝජන මෙම අංශයේ ශුද්ධ වත්කම්වල ප්‍රතිශතයක් ලෙස 2020 වසර අවසානයේ වාර්තා වූ සියයට 12.6ක සිට 2021 වසර අවසානයේ දී සියයට 12.1ක් දක්වා පහත වැටුණි. කෙසේවුවද, මෙම අංශයේ කොටස්වල ආයෝජනය ශුද්ධ වත්කම්වල ප්‍රතිශතයක් ලෙස 2020 වසර අවසානයේ දී පැවති සියයට 7ට සාපේක්ෂව 2021 වසර අවසානයේ දී සියයට 9.1ක් දක්වා ඉහළ ගොස් ඇත.

රක්ෂණ අංශය

2021 වසර අවසන් වන විට රට තුළ රක්ෂණ සමාගම් 27ක් මෙහෙයුම් කටයුතුවල නිරත වූ අතර, ඉන් 13ක් දිගුකාලීන රක්ෂණ සමාගම් ලෙසත්, 12ක් සාමාන්‍ය රක්ෂණ සමාගම් ලෙසත්, සමාගම් 2ක් දිගුකාලීන සහ සාමාන්‍ය රක්ෂණ යන ව්‍යාපාර දෙකෙහිමත් නිරත වූහ.

2021 වසර තුළ රක්ෂණ අංශයේ වත්කම් පදනමේ සුළු වර්ධනයක් වාර්තා විය. 2021 වසර අවසානය වන විට රක්ෂණ අංශයේ මුළු වත්කම් ප්‍රමාණය වාර්ෂික පදනම මත සියයට 11.4කින් වර්ධනය වී තිබුණු අතර එය රුපියල් බිලියන 879.8ක් දක්වා වැඩි වී තිබුණි. දිගුකාලීන රක්ෂණ උප අංශයේ වත්කම් පදනම 2020 වසර අවසානය වන විට වාර්තා වූ සියයට 16.1ක වර්ධනයට සාපේක්ෂව 2021 වසර අවසානය වන විට රුපියල් බිලියන 633ක් දක්වා සියයට 12.3කින් වර්ධනය වූ අතර, සාමාන්‍ය රක්ෂණ උප අංශයේ වත්කම් පදනම 2021 වසර අවසානය වන විට රුපියල්

8.15 සංඛ්‍යා සටහන

රක්ෂණ අංශයේ ක්‍රියාකාරීත්වය*

රු. බිලියන

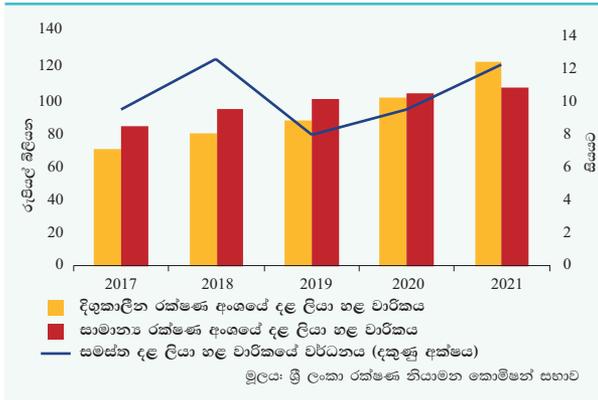
අයිතමය	2020 (අ)	2021 (ආ)
සමස්ත වත්කම්	789.7	879.8
රජයේ සුරැකුම්පත්	309.3	337.1
ගිම්කම් කොටස්	44.8	53.8
අතැති මුදල් හා තැන්පතු	117.3	132.5
දළ වාරිකය	208.2	233.8
සමස්ත ආදායම	264.3	298.6
වාරික ආදායම	208.2	233.8
අයෝජන ආදායම	56.1	64.9
බදු පෙර ලාභය	40.4	38.4
ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මක අනුපාතය (%)		
- දිගු කාලීන රක්ෂණය	352.0	384.0
- සාමාන්‍ය රක්ෂණය	272.0	224.0
රඳවා ගැනීම් අනුපාතය (%)		
- දිගු කාලීන රක්ෂණය	95.4	96.0
- සාමාන්‍ය රක්ෂණය	82.4	76.2
ගිම්කම් අනුපාතය (%)		
- දිගු කාලීන රක්ෂණය	38.6	38.7
- සාමාන්‍ය රක්ෂණය	49.2	55.8
ඒකාබද්ධ මෙහෙයුම් අනුපාතය (%)		
- දිගු කාලීන රක්ෂණය	82.7	81.2
- සාමාන්‍ය රක්ෂණය	88.6	94.9
වත්කම් මත ප්‍රතිලාභය (%)		
- දිගු කාලීන රක්ෂණය	3.3	3.4
- සාමාන්‍ය රක්ෂණය	10.7	7.8
ගිම්කම් මත ප්‍රතිලාභය (%)		
- දිගු කාලීන රක්ෂණය	14.5	15.7
- සාමාන්‍ය රක්ෂණය	22.7	15.5
ප්‍රාග්ධන අනුපාතය (%)		
- සාමාන්‍ය රක්ෂණය	32.6	25.3

(අ) සංශෝධිත මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා රක්ෂණ නියාමන කොමිෂන් සභාව
(ආ) තාවකාලික
*ජාතික රක්ෂණ භාර අරමුදලේ තොරතුරු හැර

බිලියන 246.8ක් දක්වා සියයට 9.2කින් ඉහළ යන ලදී. 2021 වසර අවසානය වන විට රක්ෂණ අංශයේ සමස්ත වත්කම්වල ප්‍රතිශතයක් ලෙස දිගුකාලීන රක්ෂණ උප අංශයේ වත්කම් තවදුරටත් ඉහළ අගයක් දරමින් සියයට 71.9ක පැවති අතර, එය 2020 වසර අවසානයේ වාර්තා වූ සියයට 71.4ක සිට සුළු වර්ධනයකි. මෙම වර්ධනයට සමගාමීව, රක්ෂණ අංශයේ සමස්ත වත්කම්වල ප්‍රතිශතයක් ලෙස සාමාන්‍ය රක්ෂණ උප අංශයේ සමස්ත වත්කම් 2020 වසර අවසානයේ වාර්තා වූ සියයට 28.6ක සිට 2021 වසර අවසානය වන විට සියයට 28.1ක් දක්වා පහත වැටුණි.

රක්ෂණ අංශයේ දළ ලියාහළ වාරිකය 2020 වසර අවසානයේ පැවති රුපියල් බිලියන 208.2 සිට 2021 වසර අවසානය වන විට රුපියල් බිලියන 233.8ක් දක්වා සියයට 12.2කින් වර්ධනය විය. සලකා බලන කාලපරිච්ඡේදය තුළ දී දිගුකාලීන රක්ෂණ උප අංශයේ සහ සාමාන්‍ය රක්ෂණ උප අංශයේ දළ ලියාහළ වාරික

8.15 රජය සටහන
රක්ෂණ අංශයේ දළ ලියා හළ වාරික ආදායම

පිළිවෙළින්, සියයට 21.1කින් සහ සියයට 3.6කින් ඉහළ ගියේය. ඒ අනුව, 2021 වසර අවසානය වන විට දිගුකාලීන රක්ෂණ උප අංශය මුළු දළ ලියාහළ වාරිකයට ප්‍රධාන දායකත්වය දක්වමින් සියයට 53.3ක දායකත්වයක් වාර්තා කළේය. මෝටර් රථ රක්ෂණ කාණ්ඩය සාමාන්‍ය රක්ෂණ උප අංශයෙහි ප්‍රධාන කාණ්ඩය වූ අතර එය 2021 වසර අවසානය වන විට සාමාන්‍ය රක්ෂණයට සියයට 55.9ක දායකත්වයක් දක්වා ඇත. මෝටර් රථ රක්ෂණ කාණ්ඩයේ දළ ලියාහළ වාරිකය 2021 වසර අවසානය වන විට සියයට 0.3කින් සුළු වශයෙන් පහත වැටුණි.

2021 වසර තුළ දී රක්ෂණ අංශයෙහි ලාභදායීත්වය පහත වැටුණු අතර බදුපෙර ලාභයෙහි සියයට 4.9ක අඩුවීමක් වාර්තා විය. 2021 වසර තුළ දී දිගුකාලීන රක්ෂණ උප අංශයේ බදුපෙර ලාභය සියයට 16.1ක වර්ධනයක් වාර්තා කළ අතර 2021 වසරේ දී වැඩි වූ හිමිකම් පෑම් හේතුවෙන් සාමාන්‍ය රක්ෂණ උප අංශයේ බදුපෙර ලාභය සියයට 20.7ක අඩුවීමක් වාර්තා කරන ලදී. මේ අතර, මෙම අංශයේ ප්‍රාරක්ෂණ ලාභය 2021 වසර අවසානය වන විට සියයට 22.1කින් පහත වැටුණි.

2021 වසර අවසානය වන විට රක්ෂණ අංශයෙහි හිමිකම් පෑම් රුපියල් බිලියන 94.7ක් වූ අතර එය සියයට 17.8ක වර්ධනයකි. 2021 වසර අවසානය වන විට දිගුකාලීන රක්ෂණ උප අංශයේ සහ සාමාන්‍ය රක්ෂණ උප අංශයේ හිමිකම් පෑම් පිළිවෙළින්, සියයට 22.3කින් සහ සියයට 13.8කින් වර්ධනය විය.

2020 වසරට සාපේක්ෂව සලකා බලනු ලබන වසර තුළ දී දිගුකාලීන රක්ෂණ උප අංශයේ වත්කම් මත ප්‍රතිලාභය සහ හිමිකම් මත ප්‍රතිලාභය ඉහළ ගිය අතර සාමාන්‍ය රක්ෂණ උප අංශයේ වත්කම් මත ප්‍රතිලාභය සහ හිමිකම් මත ප්‍රතිලාභය පහත වැටුණි. 2021 වසර අවසානය වන විට දිගුකාලීන රක්ෂණ උප

අංශයේ වත්කම් මත ප්‍රතිලාභ අනුපාතය සියයට 3.4ක් දක්වා වර්ධනය වූ අතර සාමාන්‍ය රක්ෂණ උප අංශයේ වත්කම් මත ප්‍රතිලාභ අනුපාතය සියයට 7.8ක් දක්වා පහත වැටුණි. දිගුකාලීන රක්ෂණ උප අංශයේ හිමිකම් මත ප්‍රතිලාභ අනුපාතය 2020 වසර අවසානයේ පැවති සියයට 14.5 සිට 2021 වසර අවසානය වන විට සියයට 15.7ක් දක්වා වර්ධනය වූ අතර සාමාන්‍ය රක්ෂණ උප අංශයේ හිමිකම් මත ප්‍රතිලාභ අනුපාතය 2020 වසර අවසානයේ පැවති සියයට 22.7 සිට 2021 වසර අවසානය වන විට සියයට 15.5ක් දක්වා පහත වැටුණි.

දිගුකාලීන රක්ෂණ උප අංශයේ සමස්ත වත්කම් මත ප්‍රාග්ධනය 2020 වසර අවසානය වන විට පැවති සියයට 22.1ක සිට 2021 වසර අවසානය වන විට සියයට 20.9ක් දක්වා පහත වැටුණු අතර සාමාන්‍ය රක්ෂණ උප අංශයේ සමස්ත වත්කම් මත ප්‍රාග්ධනය 2020 වසර අවසානය වන විට පැවති සියයට 48.3ක සිට 2021 වසර අවසානය වන විට සියයට 50.4ක් දක්වා වර්ධනය විය.

රක්ෂණ අංශයෙහි ආයෝජන තවදුරටත් වැඩි වශයෙන් රජයේ සුරැකුම්පත් මත කේන්ද්‍රගත වී ඇත. දිගුකාලීන රක්ෂණ උප අංශය රජයේ සුරැකුම්පත්වල ආයෝජනය කර ඇති වත්කම් කොටස 2020 වසර අවසානයේ පැවති සියයට 46.8ට සාපේක්ෂව 2021 වසර අවසානයේ සියයට 46.1ක් දක්වා පහත වැටුණු අතර, සාමාන්‍ය රක්ෂණ උප අංශය රජයේ සුරැකුම්පත්වල ආයෝජනය කර ඇති වත්කම් කොටස 2020 වසර අවසානයේ පැවති සියයට 40.7ට සාපේක්ෂව 2021 වසර අවසානයේ සියයට 45.7ක් දක්වා ඉහළ ගියේය. කෙසේ වුවද, දිගුකාලීන රක්ෂණ උප අංශයේ සහ සාමාන්‍ය රක්ෂණ උප අංශයේ සමස්ත ආයෝජනවලින් කොටස්වල ආයෝජන 2020 වසර අවසානයේ පැවති සියයට 6.3 සහ සියයට 7.6 සිට 2021 වසර අවසානය වන විට පිළිවෙළින්, සියයට 7.2ක් සහ සියයට 8ක් දක්වා ඉහළ ගියේය.

විශ්‍රාම අරමුදල්

2021 වසර අවසානයේ දී විශ්‍රාම අරමුදල්වල වත්කම් මූල්‍ය අංශයේ මුළු වත්කම්වලින් සියයට 14.5ක් වූ අතර එය රුපියල් බිලියන 3,876.3ක් ලෙස වාර්තා විය. විශ්‍රාම අරමුදල් අංශයේ ප්‍රමුඛත්වය දරන සේවක අර්ථසාධක අරමුදල එම අංශයේ මුළු වත්කම්වලින් සියයට 81.7ක් නියෝජනය කරයි. මීට අමතරව සේවා නියුක්තයන්ගේ භාර අරමුදල සහ රාජ්‍ය සේවා අර්ථසාධක අරමුදල නම් වූ රාජ්‍ය ආයතන විසින් කළමනාකරණය කරන අරමුදල් දෙකක් ද වේ.

සේවක අර්ථසාධක අරමුදල

1958 අංක 15 දරන සේවක අර්ථසාධක අරමුදල් පනත (සේ.අ.අ පනත) ප්‍රකාරව සේවක අර්ථසාධක අරමුදලේ (සේ.අ.අ./අරමුදල) භාරකාරීත්වය මහ බැංකුවේ මුදල් මණ්ඩලය වෙත පවරා ඇති අතර, එහි පරිපාලනය කම්කරු කොමසාරිස් වෙත පවරා ඇත. සේවක අර්ථසාධක අරමුදල් පනතේ විධිවිධානවලට අනුව මුදල් මණ්ඩලය වෙත පැවරී ඇති වගකීම් හා කාර්යයන් ක්‍රියාත්මක කිරීම මහ බැංකුවේ සේවක අර්ථසාධක අරමුදල් දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සිදු කරනු ලබයි.

අරමුදලෙහි මුළු වටිනාකම 2020 වසර අවසානයේ වාර්තා වූ රුපියල් බිලියන 2,824.3ට සාපේක්ෂව 2021 වසර අවසානය වන විට සියයට 12.1ක වර්ධනයක් පෙන්නුම් කරමින්, අරමුදලේ සමස්ත වටිනාකම රුපියල් බිලියන 3,166.1ක් දක්වා රුපියල් බිලියන 341.8කින් වැඩිවිය. සාමාජිකයන්ගේ ශුද්ධ දායක මුදල් ලැබීම් (දායක මුදල් ලැබීම්වලින් ප්‍රතිලාභ ගෙවීම් අඩු කළ පසු) මෙන්ම අරමුදල් ආයෝජනය තුළින් උපයාගත් ආදායම් යන ඒවායෙහි සමස්ත ප්‍රතිඵලය මෙම වර්ධනයට හේතු විය. අරමුදල සාමාජිකයන් වෙත වූ මුළු වගකීම (සාමාජික ශේෂ) 2021 වසර අග වනවිට රුපියල් බිලියන 3,066.9ක් වූ අතර, එය 2020 වසර අග පැවති රුපියල් බිලියන 2,767.8ට සාපේක්ෂව සියයට 10.8ක වර්ධනයකි. 2021 වසර සඳහා මුළු දායක මුදල් ලැබීම් සියයට 9.9කින් රුපියල් බිලියන 165.7ක් දක්වා වර්ධනය වූ අතර, සාමාජිකයන් හා ඔවුන්ගේ නෛතික උරුමකරුවන් හට සිදු කළ සමස්ත

ප්‍රතිලාභ ගෙවීම් රුපියල් බිලියන 118.2ක් වූ අතර, එය 2020 ට සාපේක්ෂව සියයට 7.7ක වර්ධනයකි. ඒ අනුව, 2021 වසරට අදාළ ශුද්ධ දායක මුදල් ලැබීම් පෙර වසරේ පැවති රුපියල් බිලියන 41.0ක් හා සසඳන කළ රුපියල් බිලියන 47.5ක් විය. 2021 වසරේ අරමුදලෙහි ශුද්ධ ආදායම රුපියල් බිලියන 299.1ක් වූ අතර, එය පෙර වසරේ ශුද්ධ ආදායම වූ රුපියල් බිලියන 244.9 හා සසඳන විට සියයට 22.1ක වර්ධනයකි. මෙයට ප්‍රධානතම හේතුව වූයේ ලාභය හෝ අලාභය තුළින් සාධාරණ අගයට ඇති මූල්‍ය වත්කම් (ලැයිස්තුගත කොටස්) මත ශුද්ධ ලාභය රුපියල් බිලියන 36.8කින් ඉහළ යාමයි.

අරමුදලෙහි සමස්ත ආයෝජන කළඹෙහි වටිනාකම (පොත් අගය) 2020 වසරේ පැවති රුපියල් බිලියන 2,829.5ට සාපේක්ෂව 2021 වසරේ දී රුපියල් බිලියන 3,173.3ක් දක්වා සියයට 12.2කින් වර්ධනය විය. අරමුදලෙහි ආයෝජන ප්‍රතිපත්තිය, අරමුදලෙහි සුරක්ෂිතභාවය ආරක්ෂා කර ගනිමින්, සාමාජිකයින්ට දිගුකාලීන ධන මූර්ත ප්‍රතිලාභයක් ලබා දීමේ අරමුණ පෙරදැරිව ක්‍රියාත්මක කෙරුණු අතර එහි දී සාමාජිකයන්ට ප්‍රතිලාභ ගෙවීම් සහ අනෙකුත් මෙහෙයුම් වියදම් සපුරාගැනීම සඳහා අවශ්‍ය ද්‍රවශීලතාව පවත්වා ගැනීම ද සලකා බලනු ලැබීය. ඒ අනුව, 2021 වසර අවසානය වන විට අරමුදලෙහි සමස්ත ආයෝජන කළඹෙන් සියයට 93.2ක් රජයේ සුරැකුම්පත්හි ආයෝජනය කර තිබූ අතර, සමාගම් කොටස්වල සියයට 3.8ක් ද සාංගමික ණයකරවල සියයට 0.8ක් ද ස්ථාවර තැන්පතු වල සියයට 1.8ක් ද ඉතිරි සියයට 0.4 ප්‍රතිවිකුණුම් ගිවිසුම්වල ද ආයෝජනය කර තිබුණි.

ආයෝජන ආදායම : අරමුදලෙහි සමස්ත ආයෝජන ආදායම 2021 වසරේ දී රුපියල් බිලියන 342.2ක් ලෙස වාර්තා වූ අතර, එය පෙර වසර හා සැසඳීමේ දී සියයට 19.9ක වර්ධනයකි. පොලී ආදායම, අධිණිච්ච අරමුදලෙහි ප්‍රධාන ආදායම් ප්‍රභවය ලෙස පැවති අතර එය 2020 වසරේ උපයන ලද රුපියල් බිලියන 277.4ට සාපේක්ෂව 2021 වසරේ දී රුපියල් බිලියන 293.7ක් දක්වා සියයට 5.9කින් වර්ධනය විය. 2021 වසරේ ලාභාංශ ආදායම රුපියල් බිලියන 6.7ක් දක්වා වැඩි වූ අතර, එය 2020 වසරේ දී පැවති රුපියල් බිලියන 3.0ට සාපේක්ෂව සියයට 124.0ක වැඩි වීමකි. ලාභය හෝ අලාභය තුළින් සාධාරණ අගයට ඇති මූල්‍ය වත්කම් මත ශුද්ධ ලාභය/අලාභය 2020 වසරේ දී රුපියල් බිලියන 5.0ක ශුද්ධ ලාභයක් ලෙස වාර්තා වූ අතර 2021 වසරේ දී එය රුපියල් බිලියන 41.8ක ශුද්ධ ලාභයක් ලෙස දැක්විණ.

8.16 සංඛ්‍යා සටහන

සේවක අර්ථසාධක අරමුදලේ කාර්යසාධනය පිළිබඳ වසර පහක සාරාංශය

අයිතමය	2017	2018	2019	2020(අ)	2021(ආ)
අරමුදලේ සමස්ත වටිනාකම (රු. බිලියන)	2,066.3	2,289.4	2,540.4	2,824.3	3,166.1
සාමාජිකයන් සඳහා වූ මුළු වගකීම (රු. බිලියන)	2,020.8	2,254.2	2,497.6	2,767.8	3,066.9
මුළු දායක මුදල් ලැබීම් (රු. බිලියන)	133.3	145.0	157.2	150.7	165.7
මුළු ප්‍රතිලාභ ගෙවීම් (රු. බිලියන)	117.5	108.0	126.3	109.7	118.2
ශුද්ධ දායක මුදල් ලැබීම් (රු. බිලියන)	15.8	37.0	30.9	41.0	47.5
පොලී අනුපාතය (%)	10.50	9.50	9.25	9.00	9.00
මුළු සාමාජික ගිණුම් (මිලියන)	18.1	18.7	19.4	19.8	19.8
සක්‍රීය සාමාජික ගිණුම් (මිලියන)	2.8	2.9	2.9	2.6	2.3

(අ) සංශෝධිත මූලාශ්‍ර: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව (ආ) තාවකාලික

අරමුදලෙහි සමස්ත ප්‍රතිලාභය : 2021 වසරේ දී අරමුදලේ සමස්ත දළ ආදායම රුපියල් බිලියන 342.4ක් ලෙස සටහන් වූ අතර, එය පෙර වසර හා සැසඳීමේ දී සියයට 19.9ක වර්ධනයකි. මෙහෙයුම් වියදම් සහ බදු වියදම් සඳහා වෙන් කිරීම් කළ පසු 2021 වසර සඳහා ශුද්ධ ලාභය රුපියල් බිලියන 299.1ක් වන අතර එය 2020 ට සාපේක්ෂව සියයට 22.1ක වැඩිවීමකි. ඒ අනුව, 2021 වසරේ සේවක අර්ථසාධක අරමුදලේ සාමාන්‍ය ආයෝජනය මත ප්‍රතිලාභය සියයට 11.40ක් විය. තවද 2021 වසරේ දී අරමුදලේ දළ ආදායමට සාපේක්ෂව මෙහෙයුම් වියදම් අනුපාතය සියයට 0.48ක් ලෙස පවත්වා ගෙන යාමට හැකිවිය. කෙසේ වෙතත්, 2021 වසරේ වැඩි වූ ලාභය සමඟ අරමුදලේ ආදායම් බදු වියදම 2020 වසර හා සැසඳීමේදී රුපියල් බිලියන 2.6කින් වැඩි විය. තවද, මූල්‍ය උපකරණ වර්ගීකරණය හා මිනුම්කරණය සඳහා අදාළ වන ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිති අංක 09ට අනුව ලැයිස්තුගත ව්‍යාපාර කොටස්, සාධාරණ වෙළඳපොළ වටිනාකමට ගණනය කරන ලද අතර දක්නට ලැබුණු හිතකර ලැයිස්තුගත කොටස් වෙළඳපොළ තත්වය හේතුවෙන් රුපියල් බිලියන 41.8ක ශුද්ධ ලාභයක් 2021 වසරේ දී වාර්තා විය. ඒ අනුව, 2021 වසරේ දී සාමාජික ශේෂයන් මත සියයට 9.00ක පමණ පොළී අනුපාතයක් ප්‍රකාශයට පත්කිරීමට සේවක අර්ථසාධක අරමුදලට හැකි විය.

කොවිඩ්-19 වසංගතය හේතුවෙන් වසර තුළ සේවක අර්ථසාධක අරමුදලෙහි සාමාන්‍ය ක්‍රියාකාරී යාන්ත්‍රණයන්ට යම් බාධා වීම් පැවතිය ද අවදානම් කළමනාකරණය සහ අභ්‍යන්තර පාලන අවශ්‍යතාවලට අනුකූල වෙමින් සේවක අර්ථසාධක අරමුදලේ කාර්යයන් සිදු කරන ලදී. ඒ අනුව, ආයෝජන ප්‍රතිපත්ති ප්‍රකාශය, උපාය මාර්ගික වත්කම් විභජනයන් සහ මුදල් මණ්ඩලය මගින් අනුමත කරන ලද ආයෝජන මාර්ගෝපදේශයන්හි දක්වා ඇති පරාමිතීන්ට අනුකූලව අරමුදලෙහි සුරක්ෂිතභාවය ආරක්ෂා කර ගනිමින්, ප්‍රශස්ත ප්‍රතිලාභයක් අරමුදලට ලබා දීමේ අරමුණින් සියලුම ආයෝජන ක්‍රියාකාරකම් සිදු කරන ලදී. වෙළඳපොළ පොළී අනුපාතවල පැවති සැලකිය යුතු වෙනස් වීම්, කොටස් වෙළඳපොළේ උච්චාවචනයන් සහ අනෙකුත් ආර්ථික තත්වයන් හේතුවෙන් වසර තුළ රටෙහි පැවති ආයෝජන වාතාවරණය තරමක් අභියෝගාත්මක විය. ඒ අනුව, වෙනස් වන ආර්ථික තත්වයන් හමුවේ ඕනෑම අවදානමක් සඳහා මුහුණ දෙමින් සුපරීක්ෂාකාරී ආයෝජන තීරණ ගන්නා ලදී. තවද, මහ බැංකුවේ අවදානම් කළමනාකරණ දෙපාර්තමේන්තුවේ සහයෝගය ද ඇතිව වෙළඳපොළ තත්වයන්, ජාත්‍යන්තර ප්‍රමිතීන් සහ යහ භාවිතයන්

සැලකිල්ලට ගනිමින් ආයෝජන තීරණ ගැනීම පහසු කිරීම සඳහා පවතින ආයෝජන මාර්ගෝපදේශ ප්‍රතිශෝධනය සහ සංශෝධනය කිරීමට කටයුතු කරන ලදී.

සේවා නියුක්තයන්ගේ භාර අරමුදල

විශ්‍රාම අරමුදල් අංශයේ වත්කම් පදනමෙන් සියයට 10.8කට දායක වූ සේවා නියුක්තයන්ගේ භාර අරමුදල, එහි වත්කම් පදනමේ, මුළු දායකත්වයේ සහ ආයෝජනවල වර්ධනයක් වාර්තා කළ අතර සාමාජික ගිණුම් සංඛ්‍යාවේ අඩුවීමක් වාර්තා කළේය. සේවා නියුක්තයන්ගේ භාර අරමුදලෙහි සාමාජික ගිණුම් මිලියන 14.7න් 2021 වසර අවසන් වන විට පැවති සක්‍රීය ගිණුම් ප්‍රමාණය මිලියන 2.1ක් පමණි. අරමුදලට දායක වන සේවා යෝජකයින් සංඛ්‍යාව 2020 වසර අවසානයේ 75,756 සිට 2021 වසර අවසන් වන විට 44,501ක් දක්වා අඩු විය. සේවා නියුක්තයන්ගේ භාර අරමුදලෙහි මුළු සාමාජික ශේෂය 2021 අවසානය වන විට රුපියල් බිලියන 406.3ක් දක්වා සියයට 8.3ක වාර්ෂික ලක්ෂ්‍යමය වර්ධනයක් පෙන්නුම් කළේය. අරමුදල වෙත ලැබුණු මුළු දායකත්වය සහ සාමාජිකයින්ට ගෙවන ලද මුළු ප්‍රතිලාභ පිළිවෙලින් සියයට 11කින් සහ සියයට 6.6කින් වර්ධනය වී 2021 වසර අවසානයේ පිළිවෙලින් රුපියල් බිලියන 29.7ක් සහ රුපියල් බිලියන 20.2ක් ලෙස වාර්තා විය.

මේ අතර, 2021 වසර අවසානයේ සේවා නියුක්තයන්ගේ භාර අරමුදලෙහි සමස්ත වත්කම් රුපියල් බිලියන 419.1ක් දක්වා සියයට 11.3කින් ඉහළ යන ලදී.

8.17 සංඛ්‍යා සටහන
සේවා නියුක්තයන්ගේ භාර අරමුදලේ ක්‍රියාකාරීත්වය

අයිතමය	2020 (අ)	2021 (ආ)
සමස්ත වත්කම් (රු. බිලියන)	376.6	419.1
සමස්ත නොපියවූ සාමාජික ගිණුම් ශේෂය (රු. බිලියන)	375.2	406.3
සාමාජික ගිණුම් සංඛ්‍යාව (මිලියන)	15.9	14.7
ක්‍රියාකාරී සාමාජික ගිණුම් සංඛ්‍යාව (මිලියන)	2.5	2.1
දායකවන්නා වූ සේවා යෝජකයන් සංඛ්‍යාව	75,756	44,501
සමස්ත දායකත්වය (රු. බිලියන)	26.8	29.7
සමස්ත ප්‍රතිලාභ (රු. බිලියන)	18.6	19.8
සමස්ත ආයෝජන කළඹ (රු. බිලියන)	371.3	410.1
එයින් රජයේ සුරැකුම්පත් (%)	80.0	86.0
දළ ආදායම (රු. බිලියන)	34.7	35.5
බෙදාහැරීම සඳහා පවත්නා ලාභය (රු. බිලියන)	31.5	32.7
ආයෝජනය මත ප්‍රතිලාභය (%)	9.1	8.6
සාමාජික ගිණුම් සඳහා ගෙවූ පොළී අනුපාතිකය (%)	8.0	7.3

(අ) සංශෝධිත (ආ) තාවකාලික මූලාශ්‍රය: සේවා නියුක්තයන්ගේ භාර අරමුදල

අරමුදල මගින් කරන ලද ආයෝජන 2021 අවසානයේ රුපියල් බිලියන 410.1ක් වූ අතර එය 2020 අවසානයට සාපේක්ෂව සියයට 10.5ක වැඩිවීමකි. 2021 අවසානයේ දී මෙම ආයෝජනවලින් සියයට 86ක් රජයේ සුරැකුම්පත්වල ආයෝජනය කර තිබූ අතර 2020 අවසානයේ දී එම අගය දැක්වූයේ සියයට 80ක් ලෙසයි. අරමුදල විසින් 2021 වසර අවසන් වන විට ස්ථාවර තැන්පතුවල ආයෝජන ප්‍රමාණය මුළු ආයෝජනයන්ගෙන් සියයට 6.9ක් වූ අතර එය 2020 වසර අවසන් වන විට වාර්තා වූ සියයට 14.3ට සාපේක්ෂව සැලකිය යුතු අඩු වීමකි. 2021 වසර සඳහා සේවා නියුක්තයන්ගේ භාර අරමුදල එහි සාමාජික ශේෂයන් මත සියයට 7.3ක ප්‍රතිලාභයක් ගෙවීමට සමත් වූ අතර එය පෙර වසර තුළ ගෙවූ ප්‍රතිලාභය වන සියයට 8ට සාපේක්ෂව අඩුවීමක් වාර්තා කරයි.

අනෙකුත් විශ්‍රාම අරමුදල්

රාජ්‍ය සේවා අර්ථසාධක අරමුදල, විශ්‍රාම අරමුදල් අංශයෙන් සියයට 2.2ක් නියෝජනය කරමින් 2021 වසර තුළ දී තම වත්කම්, ආයෝජන, සහ ශුද්ධ දායකත්වයෙහි වර්ධනයක් පෙන්නුම් කළේය. 2021 වසර අවසානයේ අරමුදල රුපියල් බිලියන 83.5ක් දක්වා සියයට 19.1කින් වර්ධනය විය. අරමුදලේ සක්‍රීය සාමාජිකයින් සංඛ්‍යාව 2020 වසර අවසානයේ පැවති 235,884 හා සසඳන විට 2021 වසර අවසානයේ දී 241,384 ක් දක්වා වර්ධනය විය. මේ අතර, 2021 වසර අවසානයේ අරමුදලේ ආයෝජන ද සියයට 16.4කින් වර්ධනය වී රුපියල් බිලියන 81ක් කරා ළඟා විය. රාජ්‍ය සේවා අර්ථසාධක අරමුදල 2021 වසර අවසන් වන විට එහි මුළු ආයෝජනවලින් සියයට 57.4ක් රජයේ සුරැකුම්පත්වල ආයෝජනය කර ඇති අතර අනෙකුත් ආයෝජන මුළු ආයෝජනවලින් සියයට 42.6ක් විය. අරමුදල විසින් පසුගිය වසරේ වාර්තා කළ රුපියල් මිලියන 507ක ශුද්ධ දායකත්වයට සාපේක්ෂව 2021 වසරේ දී රුපියල් මිලියන 835ක ශුද්ධ දායකත්වයක් වාර්තා කරන ලදී. සාමාජික ශේෂයන් මත ප්‍රතිලාභය 2020 වසරේ වාර්තා වූ සියයට 9.75ට සාපේක්ෂව 2021 වසරේ දී සියයට 8ක් විය.

අනුමත විශ්‍රාම වැටුප් සහ අර්ථසාධක අරමුදල් 2021 වසර අවසානය වන විට විශ්‍රාම අරමුදල් අංශයේ වත්කම්වලින් සියයට 5.4කට හිමිකම් කියන ලදී. මෙම අරමුදල් මගින් ආවරණය වන ඇස්තමේන්තුගත සාමාජිකයින් සංඛ්‍යාව 76,692ක් වූ අතර අරමුදල්වල මුළු වත්කම් 2021 අවසානයේ රුපියල් බිලියන 207.6ක් ලෙස ඇස්තමේන්තු කර ඇත.

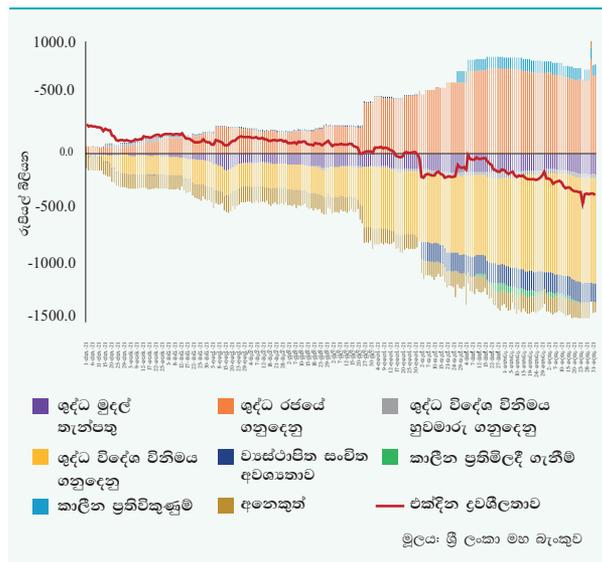
8.4 මූල්‍ය වෙළඳපොළ කාර්යසාධනය

දේශීය මුදල් වෙළඳපොළ

වෙළඳපොළ ද්‍රවශීලතාව

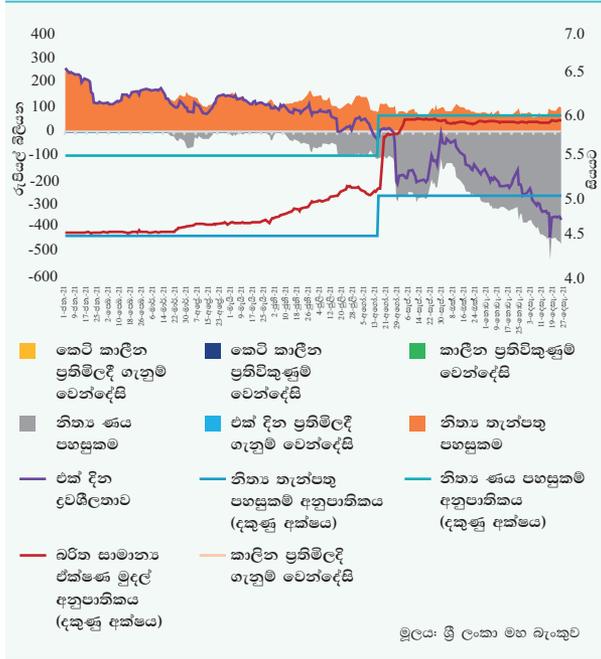
2020 වසර තුළ දී මෙන්ම 2021 වසරේ පළමු භාගය තුළ දී ද අඛණ්ඩව අතිරික්ත මට්ටමක පැවති දේශීය මුදල් වෙළඳපොළ ද්‍රවශීලතාව, 2021 වසරේ ජූලි මස මැද භාගයේ සිට සැලකිය යුතු ලෙස අඩුවූ අතර 2021 අගෝස්තු අග භාගය වන විට හිඟ ද්‍රවශීලතාවක් බවට පත් විය. මහ බැංකුව විසින් ප්‍රාථමික වෙළඳපොළෙන් භාණ්ඩාගාර බිල්පත් මිලට ගැනීම සහ මහ බැංකුව විසින් විදේශ විනිමය ආශ්‍රිත ගනුදෙනු සිදු කිරීම 2021 වසරේ පළමු භාගය තුළ පැවති සැලකිය යුතු මට්ටමක අතිරික්ත ද්‍රවශීලතාව සඳහා බලපෑ ප්‍රධාන සාධක විය. කෙසේ වෙතත්, ඉන්පසුව දේශීය මුදල් වෙළඳපොළ අතිරික්ත ද්‍රවශීලතාව පහළ ගිය අතර, ඊට බලපෑ ප්‍රධාන සාධක වූයේ රජයේ විදේශ ණය ගෙවීම්, බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු විසින් මුදල් ආපසු ගැනීම, මහ බැංකුව සතුව පැවති භාණ්ඩාගාර බිල්පත් පරිණත වීම සහ බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු සහ මහ බැංකුව අතර වූ විදේශ විනිමය හුවමාරු ගිවිසුම් (මිලදී ගැනුම් විකුණුම්) පරිණත වීමයි. 2021 වසරේ අගෝස්තු මස මැද භාගයේ දී මුදල් ප්‍රතිපත්ති ස්ථාවරය ලිහිල් කිරීමත් සමඟ 2021 වසරේ සැප්තැම්බර් 01 දිනෙන් ආරම්භ වූ සංචිත පවත්වාගෙන යෑමේ කාලසීමාවේ සිට බලපැවැත්වෙන පරිදි ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතය සියයට 2.00 සිට

8.16 රූප සටහන
මුදල් වෙළඳපොළ ද්‍රවශීලතාවයේ දෛනික වෙනස්කම් සඳහා බලපාන සාධක

සියයට 4.00 දක්වා ඉහළ නැංවීමත් සමඟ දේශීය මුදල් වෙළඳපොළ ද්‍රවශීලතාව සැලකිය යුතු ලෙස අඩු විය. ඒ අනුව, 2020 වසරේ අග පැවති රුපියල් බිලියන 206.8ක් වූ වෙළඳපොළ අතිරික්ත ද්‍රවශීලතාව 2021 වසරේ සැප්තැම්බර් මස අග වන විට රුපියල් බිලියන 119.6ක හිඟ ද්‍රවශීලතාවක් බවට පත් විය. මුදල් ප්‍රතිපත්ති ස්ථාවරය අනුව, 2021 වසරේ අගෝස්තු මස අග භාගයේ සිට විවට වෙළඳපොළ කටයුතු හරහා ප්‍රතිමිලදීගැනුම් වෙන්දේසි පවත්වමින් මුදල් වෙළඳපොළ තුළ එක්දින පදනමින් හිඟ ද්‍රවශීලතාවක් පවත්වා ගන්නා ලදී. තවද, මහ බැංකුව ප්‍රාථමික වෙළඳපොළෙන් භාණ්ඩාගාර බිල්පත් මිලදී ගැනීමෙන් හා මහ බැංකුවට විශේෂ නිකුත් කිරීම් යටතේ ලබා දෙන ලද භාණ්ඩාගාර බිල්පත් මිලදී ගැනීමෙන් ඇති වූ අතිරික්ත ද්‍රවශීලතාවයේ බලපෑමෙන්, බර්ත සාමාන්‍ය ඒකීය මුදල් වෙළඳපොළ අනුපාතිකය පහළ යෑම වළක්වාලීමේ අරමුණින් එම අතිරික්ත ද්‍රවශීලතාව ස්ථිර පදනම මත අවශෝෂණය කිරීම සඳහා 2021 වසරේ නොවැම්බර් සහ දෙසැම්බර් මාස තුළ දී භාණ්ඩාගාර බිල්පත් ස්ථිර පදනමින් විකිණීම සිදු කරන ලදී. මේ අතර, බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු කිහිපයක පැවැති ද්‍රවශීලතා පීඩනයන් අවම කිරීම සඳහා 2021 වසරේ දෙවන භාගය තුළ දී මහ බැංකුව විසින් අවස්ථා දෙකක දී දිගු කාලීන ප්‍රතිවිකුණුම් වෙන්දේසි පවත්වන ලදී. කෙසේ වෙතත්,

8.17 රූප සටහන
විවට වෙළඳපොළ වෙන්දේසි, නිත්‍ය පහසුකම, නිත්‍ය පොලී අනුපාතික කොරඩෝව සහ බර්ත සාමාන්‍ය ඒකීය මුදල් අනුපාතිකය

8.18 සංඛ්‍යා සටහන

මුදල් වෙළඳපොළ ගනුදෙනු සහ විවට වෙළඳපොළ කටයුතුවල සමස්ත සාරාංශය

ගනුදෙනු	පරිමාව (රුපියල් බිලියන)		බර්ත සාමාන්‍ය පොලී අනුපාතිකය වසර අග (අවම-උපරිම) - %	
	2020	2021	2020	2021
වෙළඳපොළ				
ඒකීය මුදල් (එක්දින)	3,234	7,935	4.52 - 7.50	4.53-5.97
ප්‍රතිමිලදීගැනුම් (එක්දින)	3,151	3,533	4.53 - 7.53	4.55-6.00
විවට වෙළඳපොළ කටයුතු				
එක්දින පදනමින්				
ප්‍රතිමිලදීගැනුම්	320	1,183	6.73 - 7.51	5.71-5.99
ප්‍රතිවිකුණුම්	175	-	5.88 - 7.54	-
ද්‍රවශීලතා ආධාරක පහසුකම	18	-	6.23 - 7.12	-
කෙටිකාලීන පදනමින්				
ප්‍රතිමිලදීගැනුම්	31	423	7.01 - 7.16	5.96-5.99
ප්‍රතිවිකුණුම්	66	-	4.53 - 6.85	-
ද්‍රවශීලතා ආධාරක පහසුකම	48	-	6.30 - 6.93	-
දිගුකාලීන පදනමින්				
ප්‍රතිමිලදීගැනුම්	3	60	7.10 - 7.15	6.04-6.05
ප්‍රතිවිකුණුම්	299	204	4.53 - 7.53	6.13-7.20
ද්‍රවශීලතා ආධාරක පහසුකම	86	-	4.88 - 7.16	-
ස්ථිර පදනමින්				
භාණ්ඩාගාර බිල්පත් මිලදීගැනීම්	-	-	-	-
භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර මිලදීගැනීම්	22	-	8.42 - 9.68	-
භාණ්ඩාගාර බිල්පත් විකුණුම්	-	14	-	7.00-7.23
භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර විකුණුම්	-	-	-	-
නිත්‍ය පහසුකම (ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික යටතේ)				
නිත්‍ය නැන්පතු පහසුකම	32,809	29,450	4.50	5.00
නිත්‍ය ණය පහසුකම	715	30,095	5.50	6.00

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

2021 වසර අවසානය වනවිට දේශීය මුදල් වෙළඳපොළ ද්‍රවශීලතාව රුපියල් බිලියන 366.2ක හිඟයක් වාර්තා විය.

මුදල් වෙළඳපොළ පොලී අනුපාතික

2021 වසරේ අගෝස්තු මස සිට මුදල් වෙළඳපොළ ද්‍රවශීලතා තත්ත්වයේ ඇති වූ දැඩි වීම සහ 2021 වසරේ සිදු වූ ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික ඉහළ නැංවීමත් සමඟ පවත්නා මුදල් ප්‍රතිපත්ති රාමුවෙහි මෙහෙයුම් ඉලක්කය ලෙස සැලකෙන බර්ත සාමාන්‍ය ඒකීය මුදල් අනුපාතිකය, ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික කොරඩෝවෙහි ඉහළ සීමාව දක්වා ගමන් කළේය. 2021 වසරේ ජූලි මැද භාගයේ සිට මුදල් වෙළඳපොළ ද්‍රවශීලතාව පහළ යෑමත් සමඟම බර්ත සාමාන්‍ය ඒකීය මුදල් අනුපාතිකය ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික

කොරෝනාවේගී මධ්‍ය සීමාවට ඉහළින් පැවතුණි. ඒ අනුව, 2021 වසරේ ජූලි සිට ඉදිරියට අනෙකුත් කෙටිකාලීන වෙළඳපොළ පොලී අනුපාතික ද ඉහළට ගමන් කළේය. ඇතැම් බැංකු විසින් අන්තර් බැංකු වෙළඳපොළෙන් සැලකිය යුතු ලෙස ණය ගැනීම, අතිරික්ත ද්‍රවශීලතාව විදේශීය බැංකු කිහිපයකට පමණක් සීමා වී පැවතීම, වෙළඳපොළ සහභාගිවන්නන් අතර මුදල් වෙළඳපොළ ගනුදෙනු සඳහා අදාළ වන සීමාවන් පැවතීම හේතුවෙන් දේශීය මුදල් වෙළඳපොළ තුළ පොලී අනුපාතික ඉහළ යෑමේ ප්‍රවණතාවක් දක්නට ලැබුණි. තවද, 2021 වසරේ අගෝස්තු මස 19 දින ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික පදනම් අංක 50කින් ඉහළ නැංවීමත් සමඟ බරික සාමාන්‍ය ඒකික මුදල් අනුපාතිකය තවදුරටත් ඉහළ ගිය අතර 2021 වසරේ සැප්තැම්බර් මස අවසානය වන විට සියයට 5.94ක් ලෙස පැවතුණි. කෙසේ වෙතත්, 2021 වසර අවසානය වන විට බරික සාමාන්‍ය ඒකික මුදල් අනුපාතිකය, බොහෝ දුරට ස්ථාවර නිත්‍ය පොලී අනුපාතික කොරෝනාවේගී ඉහළ සීමාවෙහි පැවතුණි. මෙම කාලසීමාව තුළ දී, බරික සාමාන්‍ය වෙළඳපොළ ප්‍රතිමිලදීගැනුම් අනුපාතිකයද, බරික සාමාන්‍ය ඒකික මුදල් අනුපාතිකයෙහි හැසිරීමට අනුව පැවතුණි. 2021 වසර අවසානය වන විට බරික සාමාන්‍ය ඒකික මුදල් අනුපාතිකය සහ බරික සාමාන්‍ය වෙළඳපොළ ප්‍රතිමිලදීගැනුම් අනුපාතිකය, පිළිවෙළින්, සියයට 5.95 සහ සියයට 5.98ක් ලෙස පැවතුණි.

දේශීය විදේශ විනිමය වෙළඳපොළ

2021 වසර තුළ දී එ.ජ. ඩොලරයට සාපේක්ෂව ශ්‍රී ලංකා රුපියලෙහි අගය, 2020 වසර අවසානය වන විට වාර්තා වූ රුපියල් 186.41 සිට 2021 වසර අවසානය වන විට රුපියල් 200.43ක් දක්වා සියයට 7කින් අවප්‍රමාණය විය. සංචාරක කර්මාන්තය යථා තත්වයට පත්වීම ප්‍රමාද වීම, සාපේක්ෂව අඩු විදේශ සේවා නියුක්තිකයන්ගේ ප්‍රේෂණ සහ ස්වෛරීත්ව ණය ශ්‍රේණිගත කිරීම් අඛණ්ඩව පහත වැටීම මධ්‍යයේ ජාත්‍යන්තර ප්‍රාග්ධන වෙළඳපොළ වෙත ප්‍රවේශ වීමට තිබූ අවකාශය සීමා වීම වැනි කොවිඩ්-19 වසංගතයේ බලපෑම් හේතුවෙන් විදේශ විනිමය වෙළඳපොළේ සැපයුම සීමා වී ඇති විට දී ප්‍රධාන වශයෙන් ඉහළ ආනයන පරිමා සහ අඛණ්ඩ විදේශ ණය සේවාකරණ අවශ්‍යතා හේතුවෙන් විදේශ විනිමය වෙළඳපොළේ ඉල්ලුම ඉහළ යෑමත් සමඟ වසර ආරම්භයේ දී රුපියල් 186ක මට්ටමේ පැවති විනිමය අනුපාතිකය වසරේ පළමු කාර්තුව තුළ දී පීඩනයට ලක් විය. අපනයනකරුවන් සිය ආදායම රුපියල් බවට පරිවර්තනය කිරීම පහත වැටීම

සහ අවිධිමත් විදේශ විනිමය වෙළඳපොළ කටයුතු සක්‍රීය වීමත් සමඟ විදේශ සේවා නියුක්තිකයන්ගේ ප්‍රේෂණ අවිධිමත් ක්‍රම ඔස්සේ ප්‍රේෂණය කිරීම හේතුවෙන් දේශීය විදේශ විනිමය වෙළඳපොළ තුළ අඛණ්ඩව පැවති ද්‍රවශීලතා හිඟය තවදුරටත් උග්‍ර විය. විනිමය අනුපාතිකය අවප්‍රමාණය වීමේ පීඩනය සහ වෙළඳපොළ සමපේක්ෂණය යම්තාක් දුරකට මැඩපැවැත්වීම සඳහා තම විදේශ විනිමය ගනුදෙනු එ.ජ. ඩොලරයක් සඳහා රුපියල් 200ක් රුපියල් 203ක් අතර පරාසයක් තුළ ක්‍රියාත්මක කිරීමට 2021 වසරේ අප්‍රේල් මස අග සිට බැංකු අතර අන්‍යෝන්‍ය එකඟතාවයක් ඇති විය. අත්‍යවශ්‍ය ආනයන බිල්පත් පියවීමට පහසුකම් සැලසීමේ අරමුණින් ද්විපාර්ශ්වික විකුණුම්-ගැනුම් විදේශ විනිමය හුවමාරු ගනුදෙනු මාලාවක් සමඟ සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයක විදේශ විනිමය වෙළඳපොළ වෙත විකිණීම තුළින් මහ බැංකුව වෙළඳපොළ වෙත සැලකිය යුතු ලෙස විදේශ විනිමය ද්‍රවශීලතාව සැපයීම ඔස්සේ විනිමය අනුපාතිකය විශාල ලෙස අවප්‍රමාණය වීම බොහෝ දුරට වළකා ගැනුණි. 2021 වසරේ සැප්තැම්බර් මස ආරම්භයේ සිට, මහ බැංකුව විසින් බැංකුවලට තම විදේශ විනිමය ගනුදෙනු සඳහා එ.ජ. ඩොලරයක අගය රුපියල් 200ක් රුපියල් 203ක් අතර පරාසයක් තුළ පවත්වා ගැනීමට ලබාදුන් උපදෙස්වලට අනුකූලව, දේශීය විදේශ විනිමය වෙළඳපොළේ එ.ජ. ඩොලර් / ශ්‍රී ලංකා රුපියල් විනිමය අනුපාතිකයේ එතැන් සාමාන්‍ය අගය එකී නියමිත පරාසය තුළ පැවතුණි. මේ අතර, රටට වැඩි විදේශ විනිමය ප්‍රමාණයක් ආකර්ෂණය කර ගැනීම දිරිමත් කරන අතරම විදේශ විනිමය රුපියල්වලට පරිවර්තනය කිරීම වැඩි කිරීමේ අරමුණින් රජය සහ මහ බැංකුව විසින් ගෙන ඇති ප්‍රතිපත්තිමය උපදෙස්වලට අනුකූලව දිරිගැන්වීමේ යෝජනා ක්‍රම ගණනාවක් හඳුන්වා දෙනු ලැබීය. එ.ජ. ඩොලරයට සාපේක්ෂව ශ්‍රී ලංකා රුපියලෙහි සමස්ත අවප්‍රමාණයට අනුගාමීව, 2021 වසර අවසානය වන විට වාණිජ බැංකුවල විදුලි පැවරුම් ගනුදෙනු සඳහා වූ එ.ජ. ඩොලරයක මිලදී ගැනීමේ සහ විකිණීමේ සාමාන්‍ය විනිමය අනුපාතික පිළිවෙළින් රුපියල් 198.50ක් සහ රුපියල් 203.00ක් වශයෙන් පැවති අතර, 2020 වසර අවසානයේ දී එම අගයයන් පිළිවෙළින් රුපියල් 184.12ක් සහ රුපියල් 189.18ක් විය. මේ අතර, 2021 වසර තුළ ස්ටර්ලින් පවුමට, ඉන්දියානු රුපියලට සහ ඕස්ට්‍රේලියානු ඩොලරයට සාපේක්ෂව ද ශ්‍රී ලංකා රුපියල අවප්‍රමාණය විය.

2021 වසර තුළ “ මහ බැංකුව දේශීය විදේශ විනිමය වෙළඳපොළ තුළ ශුද්ධ විකුණුම්කරුවෙකු විය. දළ නිල සංචිත ප්‍රමාණය ඉහළ නැංවීමේ අරමුණින්, ප්‍රධාන

වශයෙන්, රුපියල් බවට පරිවර්තනය කෙරෙන විදේශ සේවා නියුක්තිකයන්ගේ ප්‍රේෂණවලින් සහ අනිවාර්ය පදනම මත රුපියල් බවට පරිවර්තනය කරන ලද අපනයන ආදායමෙන් යම් නිශ්චිත ප්‍රතිශතයක් මහ බැංකුවට විකිණීමේ අවශ්‍යතාවය යටතේ බැංකුවලින් යම් විදේශ විනිමය ප්‍රමාණයක් මිල දී ගැනීම හැරුණු විට, අත්‍යවශ්‍ය ආනයන සඳහා පහසුකම් සැලසීමට මහ බැංකුව විසින් සැලකිය යුතු ලෙස විදේශ විනිමය ප්‍රමාණයක් වෙළඳපොළට සපයන ලදී. මහ බැංකුවේ මෙම විදේශ විනිමය සැපයුම, දේශීය විදේශ විනිමය වෙළඳපොළේ විදේශ විනිමය ද්‍රවශීලතා හිඟය සීමිත ප්‍රමාණයකට පියවා ගැනීමට උපකාරී විය. ඒ අනුව, 2021 වසරේ දී මහ බැංකුව එ.ජ. ඩොලර් මිලියන 506ක් වෙළඳපොළෙන් අවශෝෂණය කරමින් එ.ජ. ඩොලර් මිලියන 1,253ක් වෙළඳපොළ වෙත සපයා ඇති අතර, එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් එ.ජ. ඩොලර් මිලියන 747ක ශුද්ධ විකිණුම් ප්‍රමාණයක් වාර්තා විය.

එසේම, රට තුළට වැඩි වශයෙන් විදේශ විනිමය ප්‍රවාහ ආකර්ෂණය කර ගැනීමේ සහ එමගින් දේශීය විදේශ විනිමය වෙළඳපොළේ ද්‍රවශීලතාවය වැඩි දියුණු කිරීමේ අරමුණු ඇතිව, රජය විසින් මහ බැංකුව සමඟ එක්ව, විධිමත් බැංකු අංශ හරහා රට වෙත ලැබෙන විදේශ සේවා නියුක්තිකයන්ගේ ප්‍රේෂණ සඳහා දිරිගැන්වීම් කිහිපයක් ලබා දෙන ලදී. විදේශ මුදල් නෝට්ටු ශ්‍රී ලංකා රුපියල් බවට පරිවර්තනය කිරීමේ දී එ.ජ. ඩොලරයකට අමතර රුපියල් 10ක් ලබා දීම වැනි තාවකාලික ක්‍රියාමාර්ග ගණනාවක් තුළින් මහජනතාව ද දිරිමත් කරන ලදී.

2021 වසර තුළ දී, අන්තර් බැංකු විදේශ විනිමය ගනුදෙනුවල මුළු පරිමාව එ.ජ. ඩොලර් බිලියන 12.2ක් වූ අතර, එය 2020 වසරේ දී එ.ජ. ඩොලර් බිලියන 18.4ක් විය. ඒ අනුව, දේශීය විදේශ විනිමය අන්තර් බැංකු වෙළඳපොළේ වෙළඳ පරිමාව 2020 වසරට සාපේක්ෂව සියයට 33.9කින් පහළ ගොස් ඇත. මෙයට සමගාමීව, අන්තර් බැංකු විදේශ විනිමය වෙළඳපොළෙහි ගනුදෙනුවල දෛනික සාමාන්‍ය පරිමාව 2020 දී එ.ජ. ඩොලර් මිලියන 77 සිට 2021 දී එ.ජ. ඩොලර් මිලියන 50ක් දක්වා අඩු විය.

රාජ්‍ය සුරැකුම්පත් වෙළඳපොළ

රාජ්‍ය සුරැකුම්පත් ඵලදා වක්‍රය, 2021 වසර තුළ දී ඉහළට විතැන් වූ අතර, එම වසරේ අවසාන භාගය වන විට ඉහළ මට්ටම්වල ස්ථාවර විය. 2021 වසරේ අගෝස්තු මාසයේ දී ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික පදනම් අංක 50කින් සහ ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතය පදනම් අංක 200කින් ඉහළ නැංවීම

8.19 සංඛ්‍යා සටහන
රජයේ සුරැකුම්පත්වල ඵලදා අනුපාතික

අයිතමය	ප්‍රාථමික වෙළඳපොළ		ද්විතියික වෙළඳපොළ	
	2020	2021	2020	2021
භාණ්ඩාගාර බිල්පත්				
දින 91	4.51 - 7.55	4.69 - 8.43	4.50 - 7.54	4.63 - 8.00
දින 182	3.87 - 8.15	4.75 - 8.33	4.61 - 8.12	4.71 - 8.07
දින 364	4.13 - 8.61	4.98 - 8.26	4.80 - 8.57	4.94 - 8.33
භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර				
වසර 2	5.47 - 5.86	6.19 - 9.36	5.16 - 8.94	5.25 - 8.96
වසර 3	5.72 - 9.33	6.25 - 9.94	5.59 - 9.38	5.68 - 9.81
වසර 4	6.32 - 9.39	6.34 - 8.55	6.02 - 9.59	6.21 - 10.40
වසර 5	6.50 - 9.81	6.72 - 11.14	6.30 - 9.81	6.43 - 11.03
වසර 6	6.57 - 8.59	7.44 - 10.90	6.37 - 9.89	6.61 - 11.26
වසර 8	6.97 - 9.99	7.16 - 11.63	6.63 - 9.99	6.98 - 11.55
වසර 10	9.99	8.86 - 11.91	6.84 - 10.05	7.44 - 11.80
වසර 15	7.84	8.44 - 12.06	7.13 - 10.18	7.76 - 11.85
වසර 20	-	-	7.15 - 10.25	7.89 - 11.83
වසර 30	-	-	7.61 - 10.52	8.04 - 11.81

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

යන මුදල් ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ගවලට ප්‍රතිචාර දක්වමින්, රාජ්‍ය සුරැකුම්පත්වල ඵලදා අනුපාතික ඉහළ ගියේය. 2021 සැප්තැම්බර් මාසයේ දී භාණ්ඩාගාර බිල්පත් මත පනවා තිබූ උපරිම පිළිගැනීම් ඵලදා අනුපාතිකය ඉවත් කිරීමට අදාළ නොවූ භාණ්ඩාගාර බිල්පත් මහ බැංකුව මගින් මූල්‍යනය කිරීම මධ්‍යයේ රජයේ ණය ගැනීම් වැඩි වීම හා සාමාන්‍යමය ණය ශ්‍රේණිගත කිරීම් යන හේතු නිසා පොලී අනුපාතික නැවත වරක් ඉහළ ගියේය.

විශේෂයෙන් වසරේ අග භාගයේ පැවති ප්‍රාථමික භාණ්ඩාගාර බිල්පත් වෙන්දේසිවල දී, පරිණත කාලය

8.18 රූප සටහන
ප්‍රාථමික වෙළඳපොළ තුළ භාණ්ඩාගාර බිල්පත් හා භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර මත බර තැබූ සාමාන්‍ය ඵලදා අනුපාතික (වාර්ෂික ප්‍රතිශතය)

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

8.20 සංඛ්‍යා සටහන

භාණ්ඩාගාර බිල්පත්හි ප්‍රාථමික වෙළඳපොළ හරින සාමාන්‍ය ඵලදා අනුපාතික

වසර	පරිණත කාලය			සමස්ත සාමාන්‍යය
	දින 91	දින 182	දින 364	
2017	9.01	9.80	10.07	9.77
2018	8.40	8.58	9.68	9.36
2019	8.15	8.44	9.40	9.06
2020	5.93	5.72	6.37	6.09
2021	6.35	6.13	5.33	6.24

සටහන: රජයේ සුරැකුම්පත් පොලීය මත වූ 10% මූලය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව දැනුම් බද්ධ 2018 අප්‍රේල් 01 දින සිට ඉවත් කරන ලදී.

දින 91ක් වූ භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සඳහා වෙළඳපොළ කැමැත්ත වැඩි වශයෙන් යොමු වී තිබුණි. එහෙත්, ප්‍රාථමික භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර වෙන්දේසිවල දී දිගුකාලීන කල්පිරීම් සහිත බැඳුම්කර සඳහා සාමාන්‍යයෙන් ආයෝජකයන්ගේ වැඩි කැමැත්තක් දක්නට ලැබුණි. කෙටි කාලීන දින 91 භාණ්ඩාගාර බිල්පත්වල ඵලදා අනුපාතිකය 2021 වසර අවසානය වන විට සියයට 8.16ක මට්ටමක බොහෝ දුරට ස්ථාවරව පැවති අතර, දින 182 සහ දින 364 පරිණත කාල සඳහා පිළිවෙළින් සියයට 8.33ක සහ සියයට 8.24ක යන අගයන් ගන්නා ලදී. කෙසේ වුවද, 2020 මිකර ප්‍රමාණයට වඩා සුළු වශයෙන් අඩුවීමකි.

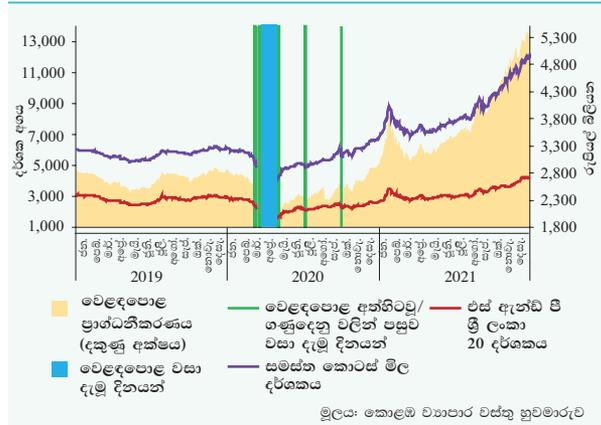
මෙම වසරේදී භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර හා භාණ්ඩාගාර බිල්පත්වල විදේශ ආයෝජනයන්හි මුළු ශුද්ධ ගලායෑම එ.ජ. ඩොලර් මිලියන 27.3ක් වූ අතර, එයට සාපේක්ෂව 2020 දී එම අගය එ.ජ. ඩොලර් මිලියන 552.7ක් ලෙස සටහන් විය. රුපියල් වශයෙන් ගත් විට රාජ්‍ය සුරැකුම්පත්හි විදේශ ආයෝජන 2020 වසර අවසන් වන විට පැවති රුපියල් බිලියන 6.7ට සාපේක්ෂව 2021 වසර අවසානයේ දී රුපියල් බිලියන 1.8ක් ලෙස වාර්තා වූ අතර, එමගින් නව ආයෝජන සඳහා සැලකිය යුතු ඉඩක් විවෘත විය.

කොටස් වෙළඳපොළ

2021 වසරේ දී දේශීය ආයෝජකයින් විසින් මෙහෙයවන ලද කොළඹ ව්‍යාපාර වස්තු හුවමාරුව සීඝ්‍ර වර්ධනයක් වාර්තා කළේය. 2021 වසරේ දී සමස්ත කොටස් මිල දර්ශකය (ASPI) සහ ස්ටෑන්ඩර්ඩ් සහ පුචර්ස් ශ්‍රී ලංකා 20 (S&P SL 20) දර්ශකය පිළිවෙළින් සියයට 80.5ක සහ සියයට 60.5ක වර්ධනයක් වාර්තා කළේය. 2021 වසර අවසන් වන විට, වෙළඳපොළ ප්‍රාග්ධනීකරණය රුපියල් බිලියන 5,489.2ක පැවතුණු අතර එය සියයට 85.4ක වර්ධනයක් වාර්තා කළේය. තවද, දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස

8.19 රූප සටහන

මිල දර්ශකවල විචලනයන් සහ වෙළඳපොළ ප්‍රාග්ධනීකරණය

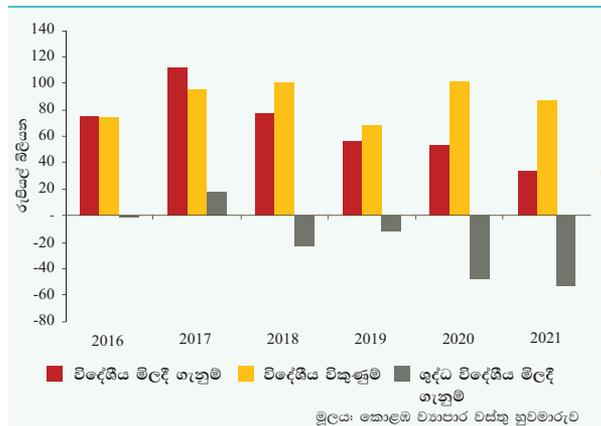

වෙළඳපොළ ප්‍රාග්ධනීකරණය 2020 වසර අවසානයේ පැවති සියයට 19.7ට සාපේක්ෂව 2021 වසර අවසානයේ සියයට 36.7ක් දක්වා ළඟා වූ අතර එය වසර 10ක් තුළ වාර්තා වූ වැඩිම අගය විය.

2021 වසරේ පැවති අඩු පොලී අනුපාත ක්‍රමය හේතුවෙන් දේශීය ආයෝජකයන්ගේ සහභාගිත්වය කොටස් ආයෝජන වෙත යොමු වීමත් සමඟ කොටස් වෙළඳපොළ තුළ ඔවුන්ගේ සහභාගිත්වය කැපී පෙනුණි. දේශීය තනි ආයෝජකයින් සතු සුරැකුම්පත් ප්‍රමාණය සියයට 53.3ක වාර්ෂික ලක්ෂ්‍යමය වර්ධනයක් වාර්තා කරමින් 2021 වසර අවසානයේ රුපියල් බිලියන 30.5ක් දක්වා ඉහළ ගියේය. මේ අතර, දේශීය ආයතනික ආයෝජකයින් සතු සුරැකුම්පත් ප්‍රමාණය සියයට 17.8ක වාර්ෂික ලක්ෂ්‍යමය වර්ධනයක් වාර්තා කළේය. කෙසේ වෙතත්, විදේශීය තනි සහ ආයතනික ආයෝජකයින් සතු සුරැකුම්පත්

8.20 රූප සටහන

කොටස් වෙළඳපොළෙහි විදේශ සහභාගිත්වය

ප්‍රමාණය පිළිවෙළින් සියයට 0.3ක සහ සියයට 2.6ක සුළු වාර්ෂික ලක්ෂ්‍යමය වර්ධනයක් වාර්තා කළේය.

දේශීය ආයෝජකයින්ගේ ක්‍රියාකාරී සහභාගීත්වය සමඟ කොළඹ ව්‍යාපාර වස්තු හුවමාරුව සහ සුරැකුම්පත් හා විනිමය කොමිෂන් සභාව යන දෙඅංශයෙන්ම සිදුකරන ලද ඩිජිටල්කරණය වැනි කාලෝචිත මූලපිරීම් හේතුවෙන්, දෛනික පිරිවැටුම සහ ප්‍රාග්ධන රැස්කිරීම් 2021 වසර තුළ දී වැඩිදියුණු විය. 2021 වසර තුළ දී, නව කොටස් මූලික මහජන නිකුතු (Initial Public Offering) 13ක් සිදු කළ අතර එහි වටිනාකම රුපියල් බිලියන 12.7කි. මිල ඉපැයීම් අනුපාතය සහ මිල පොත් අගය, 2020 වසර අවසානයේ පැවති 11.2 හා 1.1ට සාපේක්ෂව 2021 වසර අවසානයේ දී 13.6ක් සහ 1.7ක් ලෙස පැවතුණි. 2020 වසර තුළ වාර්තා වූ රුපියල් මිලියන 1,899ට සාපේක්ෂව 2021 වසර තුළ දී ද්විතීයික වෙළඳපොළේ සාමාන්‍ය දෛනික පිරිවැටුම අසාමාන්‍ය අගයක් වාර්තා කළ අතර එය රුපියල් මිලියන 4,888.2ක් විය.

වෙළඳපොළේ විදේශීය සහභාගීත්වය සලකා බලනු ලබන කාල පරිච්ඡේදය තුළ දී අවම මට්ටමක පැවතුණි. 2020 වසරේ දී වාර්තා වූ සියයට 13.4ක දායකත්වයට සාපේක්ෂව 2021 වසරේ දී මුළු පිරිවැටුමෙන් සියයට 2.9ක් පමණක් විදේශීය මිලදී ගැනීම් හරහා ලැබුණු අතර වෙළඳපොළෙන් විදේශීය ගලා යාම් අඩුණි. පසුගිය වසර තුළ දී වාර්තා වූ රුපියල් බිලියන 51.1ට සාපේක්ෂව 2021 වසර තුළ දී විදේශ ආයෝජන පිටතට ගලායාම් රුපියල් බිලියන 52.6ක් විය. ඒ අනුව, කොටස්වල මුළු වටිනාකමේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස විදේශීය හිමිකම් 2020 වසර අවසානයේ වාර්තා වූ සියයට 25.4 හා සසඳන විට, 2021 වසර අවසානයේ සියයට 24.6ක් දක්වා අඩු විය.

සාංගමික ණය සුරැකුම්පත් වෙළඳපොළ

වාණිජ පත්‍ර (Commercial Papers) වෙළඳපොළ 2020 වසර හා සසඳන කල 2021 වසරේ දී සාපේක්ෂව වැඩි ක්‍රියාකාරීත්වයක් පෙන්වීය. 2021 වසරේ දී බලපත්‍රලාභී බැංකුවල සහය ඇතිව නිකුත් කරන ලද වාණිජ පත්‍රවල වටිනාකම රුපියල් බිලියන 5.8ක් වූ අතර 2020 වසරේ දී එම අගය රුපියල් බිලියන 4.5ක් විය. පසුගිය වසරේ වාර්තා වූ සියයට 6.50 සිට 15.50ක් දක්වා පරාසයට සාපේක්ෂව වාණිජ පත්‍රවල පොලී අනුපාත 2021 වසර තුළ සියයට 6.00 සිට 12.00ක් දක්වා පරාසයක විචලනය විය.

සාංගමික ණයකර වෙළඳපොළෙහි ක්‍රියාකාරකම් මට්ටම 2020 වසරට සාපේක්ෂව 2021 වසරේ දී සැලකිය යුතු ලෙස වැඩිදියුණු විය. 2020 වසරේ දී රැස් කරන

ලද රුපියල් බිලියන 21.9ට සාපේක්ෂව 2021 වසර තුළ දී කොළඹ ව්‍යාපාර වස්තු හුවමාරුවේ සමාගම් 14ක් විසින් නිකුත් කරන ලද සාංගමික ණයකරවල මූලික නිකුතු 27ක් මගින් රුපියල් බිලියන 84.4ක් රැස් කරන ලදී. ස්ථාවර සහ පාවෙන පොලී අනුපාත සහිත ණයකර 2021 වසරේ දී නිකුත් කරන ලද අතර ස්ථාවර පොලී අනුපාත පසුගිය වසරේ පැවති සියයට 9.00 සිට 13.25ක් දක්වා පරාසයට සාපේක්ෂව සියයට 8.00 සිට 12.00ක් දක්වා පරාසයක පැවතුණි.

8.5 සංවර්ධන මූල්‍ය සහ මූල්‍ය ප්‍රවේශය

ස්වයං රැකියාවල නිරත වූ පුද්ගලයන් ඇතුළුව සියලුම ආර්ථික අංශවලට අයත් ක්ෂුද්‍ර, සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසායන් කොවිඩ්-19 වසංගත සමය තුළ මුහුණ දෙනු ලැබූ අභියෝග ජයගැනීම සඳහා මහ බැංකුව විසින් විවිධ ණය යෝජනා ක්‍රම හරහා දායකත්වය ලබාදෙන ලදී. 2021 වසර තුළ, ණය පරිපූරක සේවා රාශියක් සපයමින්, මහ බැංකුව තවදුරටත් විවිධ ප්‍රතිමූල්‍ය, පොලී සහනාධාර සහ ණය ඇපආවරණ යෝජනා ක්‍රම සම්බන්ධීකරණය, පහසුකම් සැලසීම හා ක්‍රියාත්මක කිරීම සිදුකරන ලදී. ප්‍රතිමූල්‍යකරණ යෝජනා ක්‍රම 14ක්, පොලී සහනාධාර යෝජනා ක්‍රම සහ ණය ඇපආවරණ යෝජනා ක්‍රම 6ක් යටතේ ගිණුම්ගත කරන ලද මුළු ණය ප්‍රමාණයෙන් පිළිවෙළින් සියයට 58ක් හා සියයට 42ක දායකත්වයක් ලබාදෙමින් ක්‍රියාත්මක වූ අතර මෙම ණය යෝජනා ක්‍රම තුළින් සහභාගීත්ව මූල්‍ය ආයතන හරහා ප්‍රතිලාභීන් 80,899 පමණ ආවරණය වන පරිදි 2021 වසර තුළ මුදාහරින ලද සමස්ත ණය ප්‍රමාණය රුපියල් මිලියන 27,268කි.

කොවිඩ්-19 වසංගතයට මුහුණ දීම සඳහා මහ බැංකුව විසින් සුවිශේෂී පියවර රාශියක් ගන්නා ලදී. වසංගතයෙන් බලපෑමට ලක්වූ ව්‍යාපාර හා පුද්ගලයන්ට සහන ලබාදෙමින් මහ බැංකුව සුවිශේෂී ප්‍රතිපත්තිමය පියවර රාශියක් වසර පුරාම ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. ඒ අනුව, මහ බැංකුව විසින් ක්‍රියාත්මක කරනු ලැබූ සහනදායී ණය යෝජනා ක්‍රම සඳහා, මාස 24 සිට මාස 36 දක්වා ආපසු ගෙවීමේ කාලය දීර්ඝ කරමින් සහ ණය සහන කාලය පළමුව 2021 වසරේ සැප්තැම්බර් මස 30 වන දින තෙක් ද පසුව 2021 වසරේ දෙසැම්බර් මස 31 වන දින දක්වා ද දීර්ඝ කරමින් ණය සහන ලබා දෙන ලදී. තවද, සහන කාලය 2022 වසරේ ජූනි මස 30 වන දින දක්වා දීර්ඝ කිරීම මගින් සංචාරක අංශය සඳහා පහසුකම් සැලසීමට සුවිශේෂී පියවර ගන්නා ලදී. මහ බැංකුව විසින් ණය සහන පමා කාලයන් සපයමින් සහ විවිධ ණය යෝජනා ක්‍රම ක්‍රියාත්මක කරමින් ක්ෂුද්‍ර, සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසායකයින් වෙත තවදුරටත් සහය දක්වන ලදී. වෙළඳපොළ මත පදනම්

විශේෂ සටහන 10

ශ්‍රී ලංකාව සඳහා වූ මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ ජාතික උපාය මාර්ගය: උසස් ජීවන තත්ත්වයක් උදෙසා උසස් ගුණාත්මකභාවයෙන් යුතු මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවයක් ඇති කිරීම

හැඳින්වීම

පුද්ගලයින්ට සහ ව්‍යාපාර වලට ඔවුන්ගේ අවශ්‍යතා සපුරාලිය හැකි ප්‍රයෝජනවත් සහ දැරිය හැකි මූල්‍ය නිෂ්පාදන සහ සේවාවන් එනම් ගනුදෙනු, ගෙවීම්, ඉතුරුම්, ණය සහ රක්ෂණය සඳහා ඇති ප්‍රවේශය වගකීමෙන් සහ තිරසාර අයුරින් ලබාදීම මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය ලෙස පුළුල්ව අර්ථ දැක්විය හැක.¹ පුද්ගලයින්ට සහ ව්‍යාපාර වලට විධිමත් මූල්‍ය අංශයේ නියැලීමට ඇති බාධා ඉවත් කිරීමටත්, ඔවුන්ගේ ආදායම් මාර්ග සහ ජීවන තත්ත්වය වැඩි දියුණු කිරීමටත් මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය තුළින් අවස්ථාව සැලසෙන බැවින් එය සර්ව සහභාගීත්ව මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය ලෙසද අර්ථකථනය කළ හැකිය.

2000 වසර මුල් භාගයේ සිටම මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ සංකල්පය ගෝලීය ප්‍රතිපත්ති න්‍යාය පත්‍රයෙහි කේන්ද්‍රීය අංශයක් බවට පත් වී ඇත. බොහෝ රටවල් දර්ශනවයෙන් මිදීමට සහ තිරසාර ආර්ථික වර්ධනය සඳහා දායක වීමට පුද්ගලයන් සහ ආයතන විසින් දරන ප්‍රයත්න ප්‍රවර්ධනය කිරීමේ උත්සාහයක් ලෙස මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය යොදා ගනු ලබයි. මූල්‍ය අංශයෙන් බැහැරව සිටින ජන කොටස් සඳහා මූල්‍ය සේවා සඳහා ඇති ප්‍රවේශය ඉහළ නැංවීම තුළින් වඩා හොඳ ජීවන තත්ත්වයක් සඳහා අවස්ථාවන් විවර වන අතරම ඔවුන්ට ඉදිරි දැක්මකින් යුතුව මූල්‍ය කටයුතු කළමනාකරණය කිරීමේ හැකියාවද ලැබෙනු ඇත. ක්ෂුද්‍ර, සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසායන්ට මූල්‍ය සේවා සඳහා ඇති ප්‍රවේශය ඉහළ නැංවීම තුළින් නව සහ වඩා ඵලදායී ව්‍යාපාරික කටයුතු සඳහා ආයෝජනය කිරීමට ඔවුන් දිරිමත් වීම තුළ, ආර්ථික වර්ධනයට දායක වෙමින් නව රැකියා අවස්ථා උත්පාදනට හැකි වේ. මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය තුළින් පමණක් මිනිසුන් දර්ශනවයෙන් මුදවා ගැනීමට නොහැකි වුවද, වඩා හොඳ ජීවන තත්ත්වයක් ගොඩනංවා ගැනීමට එය උපකාරී වනු ඇත. තවද රටක මූල්‍ය ස්ථායීතාවය සඳහා ශක්තිමත් පදනමක් ගොඩනැගීමේදී මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවයේ ඇති වැදගත්කම පුළුල් ලෙස හඳුනාගෙන ඇති අතර, එමගින් සාර්ව සහභාගීත්වයක් සහිත ආර්ථික වර්ධනයකට මඟ පෑදෙනු ඇත. මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ සංකල්ප සහ ප්‍රයත්නයන් ප්‍රතිපත්ති මෙවලමක් ලෙස වැඩි දියුණු කිරීමේදී, මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවයෙහි මට්ටම තක්සේරු කිරීම, ගණනය කිරීම සහ ආර්ථික හා සමාජීය වශයෙන් සැබෑ අවශ්‍යතා නිසි ලෙස හඳුනා ගැනීම අවශ්‍ය වේ.

මෙම පසුබිම තුළ, ජාතික මට්ටමින් ඉලක්ක හඳුනාගැනීමට සහ මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ මූලපිරීම් වල ප්‍රගතිය නිරීක්ෂණය කිරීම සඳහා ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රතිපත්ති

සම්පාදකයන් විසින් මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවයෙහි මට්ටම පොදු මානයක් 3ක් යටතේ තක්සේරු කර ඇත.

'ප්‍රවේශය' පිළිබඳ මානය මගින් මූල්‍ය සේවාවන් ව්‍යාප්තියෙහි පවතින තීව්‍රභාවය පෙන්වුම් කරයි. එනම්, බැංකු ශාඛා, ස්වයංක්‍රීය ට්‍රේලර් යන්ත්‍ර (ATM), POS උපාංග වල ව්‍යාප්තිය හෝ තොරතුරු පිරිවැය වැනි මූල්‍ය ආයතන වෙත ප්‍රවේශ වීමේදී පාරිභෝගිකයන් මුහුණ දෙනු ලබන ඉල්ලුම් අංශයේ බාධා පිළිබඳව විස්තර කරනු ලබයි. "භාවිතය" පිළිබඳ මානය මගින් පාරිභෝගිකයන් මූල්‍ය සේවා භාවිතා කරන ආකාරය, කාලය සහ වාර ගණන පිළිබඳ කරයි. 'මූල්‍ය නිෂ්පාදන සහ සේවා සැපයීම් වල ගුණාත්මකභාවය' යනුවෙන් හැඳින්වෙන්නේ පාරිභෝගිකයාගේ අවශ්‍යතා සපුරා ගැනීම සඳහා අවශ්‍ය මූල්‍ය සේවා තෝරා ගැනීමේ හැකියාව මෙන්ම පාරිභෝගික ආරක්ෂාව පිළිබඳ අංශයන් සහ මූල්‍ය නිෂ්පාදන සහ සේවා පිළිබඳ ඇති දැනුම්වත්භාවය සහ අවබෝධයයි.²

ශ්‍රී ලංකාවේ මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවයෙහි වර්තමාන තත්ත්වය

මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය ඉහළ නැංවීම සඳහා ශ්‍රී ලංකාව විසින් දරන ලද දිගු කාලීන ප්‍රයත්න විසිවන සියවසේ මුල් භාගය දක්වා දිව යයි. මෙම ප්‍රයත්නවල ප්‍රතිඵලයක් ලෙස, ශ්‍රී ලංකාවේ මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය සැලකිය යුතු මට්ටමකින් ඉහළ නංවා ගැනීමට හැකියාව ලැබී ඇත. ලෝක බැංකු සමූහයේ සාමාජිකයෙකු වන ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය සහයෝගිතාවේ සහාය ඇතිව ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් 2018 වසරේදී පවත්වන ලද මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ ජාතික සමීක්ෂණයට අනුව, ශ්‍රී ලංකාවේ ගිණුම් හිමිකාරීත්වය සියයට 88ක් පමණ වූ අතර, එය දකුණු ආසියානු කලාපීය සාමාන්‍යය වූ සියයට 70ට වඩා ඉහළ අගයක් ගන්නා ලදී.³ ගිණුම් හිමිකාරීත්වයේ ස්ත්‍රී පුරුෂ විෂමතාවයක් හෝ ග්‍රාමීය සහ අඩු ආදායම්ලාභී ජනකොටස් අතර සැලකිය යුතු විෂමතාවයක් වාර්තා වී නොමැත. 2021 දෙසැම්බර් මස වන විට වැඩිහිටියන් 100,000කට ශාඛා 16.4ක බැංකු ශාඛා

2 ලෝක බැංකුව, 2015
 3 Global Findex, 2017: 73.65 per cent of adults in Sri Lanka have accounts at a financial institution and the regional average in South Asia is 70 per cent (36 per cent excluding India)

1 ලෝක බැංකු

සන්නවයක් පැවතීම⁴ මගින් ශ්‍රී ලංකාව තුළ ඉහළ මට්ටමේ බැංකු ශාඛා ව්‍යාප්තියක් පෙන්වනු කරනු ලබයි. කෙසේ වෙතත්, ශ්‍රී ලාංකිකයන් අතර ඉහළ සාක්ෂරතා මට්ටමක් (92.9%⁵) පැවතුණද මූල්‍ය සාක්ෂරතා මට්ටම (35%⁶) අඩු මට්ටමක පැවතීම අපේක්ෂිත ඉලක්ක සපුරා ගැනීමට බාධාවක් ලෙස හඳුනාගෙන ඇත.

වඩාත් පුළුල්ව ගත් කළ, ඉහළ මට්ටමේ ප්‍රවේශ පැවතියද, ගිණුම් භාවිතය, ජංගම මුදල්, රක්ෂණ, විශ්‍රාම යෝජනා ක්‍රම, බැඳුම්කර සහ කොටස් වෙළඳපොළ උපකරණ වැනි අනෙකුත් මූල්‍ය නිෂ්පාදන සහ සේවා භාවිතය මධ්‍යස්ථ මට්ටමක පවතී. වඩාත් වැදගත් කරුණ නම්, පුද්ගලයන්ට සහ ක්ෂුද්‍ර, සුළු සහ මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසායයන්ට විධිමත් මූල්‍ය සැපයුම්කරුවන්ගෙන් සුදුසු ණය සේවාවන් සඳහා ඇති සීමිත ප්‍රවේශය සැලකිය යුතු බාධකයක් ලෙස පැවතීමයි.⁷

නාගරික සහ කර්මාන්ත ක්ෂේත්‍රයේ ක්ෂුද්‍ර, සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසායයන්ට විධිමත් මූල්‍ය මූලාශ්‍ර සඳහා හොඳ ප්‍රවේශයන් පැවතිය ද, ගම් මට්ටමේ ක්ෂුද්‍ර, සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසායයන් සඳහා වන මූල්‍ය පහසුකම් ප්‍රවේශය සැලකිය යුතු අඩු මට්ටමක පවතී. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස දැඩි අවදානමට ලක්වූ පිරිස් අවිධිමත් මූල්‍ය අංශය වෙත යොමු වී ඇති අතර එමගින් දැඩි ලෙස අවදානම් වලට නිරාවරණය වීමත් මූල්‍ය අනුක්‍රමිකතා හේතුවෙන් ඇතිවන දුෂ්කරතාවන්ට සහ දරිද්‍රතාවයට ගොදුරු වීමේ අවදානමක් පවතී.

2018 වර්ෂයේ පැවැත්වූ මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ ජාතික සමීක්ෂණය මගින් ඩිජිටල් ගෙවීම් සහ අනෙකුත් ඩිජිටල් මූල්‍ය සේවා භාවිත තවදුරටත් වර්ධනය කිරීම සඳහා සැලකිය යුතු අවස්ථාවන් ඇති බව පෙන්වා දී ඇත.

කෙසේ වෙතත්, පවතින මූල්‍ය නිෂ්පාදන හා සේවා භාවිත කිරීමට අවශ්‍ය මූල්‍ය දැනුම, කුසලතා හා හැකියාව නොමැතිකම හේතුවෙන් තිරසාර මට්ටම කරා ළඟා වී උපරිම ප්‍රතිලාභ ලබා ගැනීමේ හැකියාව ශ්‍රී ලංකාවට අහිමි වී ඇත. අවිධිමත් මූල්‍ය ආයතන සම්බන්ධයෙන් ශ්‍රී ලංකාව තුළ ඵලදායී නියාමන අධිකාරියක් නොමැති කම සහ බලපෑමට ලක්වූ කණ්ඩායම් සඳහා නිසි නීතිය රැකවරණයක් නොමැති වීම, ඔවුන් විධිමත් මූල්‍ය අංශයෙන් බැහැරවීම සඳහා බලපානු ලබන ප්‍රධාන සාධක ලෙස නිරීක්ෂණය වී ඇත.

මෙවැනි, පසුබිමක් තුළ, ශ්‍රී ලංකාව සඳහා වූ මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ ජාතික උපාය මාර්ගය හඳුන්වාදීම කාලීන අවශ්‍යතාවයක් ලෙස හඳුන්වා දිය හැකිය.

4 CBSL
5 Economics and Social Statistics Report, 2021, CBSL
6 The Standard and Poor's Global Financial Literacy Survey, 2014-2015
7 ශ්‍රී ලංකාව සඳහා වූ මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ උපාය මාර්ගය

ශ්‍රී ලංකාව තුළ මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය සාක්ෂාත් කර ගැනීම සඳහා සියලුම පාර්ශවකරුවන්ට දිගු කාලීන, විස්තීර්ණ සහ මනා සම්බන්ධීකරණයකින් යුතු වූ ප්‍රවේශයක් ලබාදීම සඳහා ගන්නා ලද පළමු ජාතික මට්ටමේ ප්‍රයත්නය ලෙසද මෙය හඳුනාගත හැක. ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ මෙහෙයවීමෙන් හා රාජ්‍ය ආයතන, විධිමත් මූල්‍ය සේවා සපයන්නන් සහ අනෙකුත් අදාළ වෘත්තීය ආයතන ඇතුළුව විවිධ පාර්ශවකරුවන්ගේ සහභාගිත්වයෙන් මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ ජාතික උපාය මාර්ගය වැඩි දියුණු කර ඇත. 2020 මාර්තු මාසයේදී මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ ජාතික උපාය මාර්ගය අමාත්‍ය මණ්ඩලය විසින් අනුමත කරන ලද අතර 2021 මාර්තු මාසයේදී ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් දියත් කරන ලද අතර මේ වන විට සාමාජික ආයතන 20කට අධික සංඛ්‍යාවක් සමඟ සහයෝගයෙන් යුතුව ක්‍රියාවට නංවනු ලබයි.

ශ්‍රී ලංකාව සඳහා වූ මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ ජාතික උපාය මාර්ගයෙහි ප්‍රතිපත්ති රාමුව සහ ක්‍රියාකාරීත්වය

ශ්‍රී ලංකාවේ මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා දිගු කාලීන, විස්තීර්ණ, ප්‍රමිතිගත මනා සම්බන්ධීකරණයකින් යුතු ප්‍රවේශයක් සැපයීම, මූල්‍ය අන්තර්ගතභාව පිළිබඳ උපාය මාර්ගයෙහි අරමුණ වේ.

ශ්‍රී ලංකාවේ මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ ජාතික උපාය මාර්ගයෙහි දැක්ම මගින් උපාය මාර්ගයේ පාර්ශවකරුවන් සහයෝගීව සාක්ෂාත් කර ගැනීමට අපේක්ෂා කරනු ලබන අභිලාෂකාමී දිගු කාලීන අරමුණු නිරූපණය කරන අතර උපාය මාර්ගයෙහි ප්‍රමුඛතා සඳහා මඟපෙන්වීම සපයනු ලබයි.

'උසස් ජීවන තත්ත්වයක් සඳහා ගුණාත්මක අන්තර්ගතභාවයක්'

ශ්‍රී ලංකාවේ සියලු පුද්ගලයින් සහ ව්‍යවසායයන්ට තම ජීවන මට්ටම ඉහළ නංවා ගනිමින්, ආර්ථික වර්ධනය සඳහා දායක විය හැකි ඉහළ ගුණාත්මකභාවයකින් යුතු, වඩාත් සුදුසු, ආරක්ෂිත සහ දැරිය හැකි මූල්‍ය නිෂ්පාදන හා සේවා වෙත දැනුම්වත්, සාධාරණ සහ සමානාත්මතාවයෙන් යුතු ප්‍රවේශයක් ඇති කර දීම.

මූල්‍ය සේවා සඳහා සරල ප්‍රවේශයකින් ඔබ්බට ගිය වැදගත් සංකල්පයන් මෙම දැක්ම තුළ අන්තර්ගත වී ඇත. එහිදී හොඳින් දැනුම්වත් වූ පාරිභෝගිකයන්ට මූල්‍ය නිෂ්පාදන හා සේවා නිසිලෙස තෝරාගැනීමට සහ භාවිත කිරීමට හැකි හිතකර පරිසරයක් පැවතීම අවධාරණය කරනු ලබයි. ඉහළ ගුණාත්මකභාවයකින් යුතු වඩාත් සුදුසු ආරක්ෂිත සහ දැරිය හැකි, විධිමත් මූල්‍ය නිෂ්පාදන හා සේවා සඳහා ඇති පුළුල් ප්‍රවේශය සහතික කිරීම කෙරෙහි මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ ජාතික උපාය මාර්ගය තුළින් අවධානය යොමු කර ඇත.

මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය සඳහා වූ ශ්‍රී ලාංකීය නිර්වචනය

එහි දැක්ම හා සමගාමී වන අතර මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය හුදකලා ඉලක්කයක් නොවන බවත්, එය සමාජයට ධනාත්මක ආර්ථික හා සමාජීය බලපෑමක් ඇති කරන බවත් අවධාරනය කරයි.

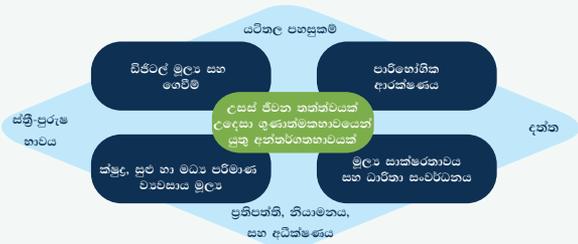
ශ්‍රී ලංකාවේ සියලුම පුද්ගලයන්ට හා ව්‍යවසායකයින්ගේ අවශ්‍යතා සහ දැනුම්වත් තේරීම් මත පදනම්ව උසස් තත්ත්වයේ ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම් සඳහා සහාය දැක්වීමට සහ ඔවුන්ගේ ජීවන තත්ත්වයන්හි ගුණාත්මකභාවය ඉහළ නැංවීමට සුදුසු ආරක්ෂිත හා දැරිය හැකි මූල්‍ය සේවා වෙත ප්‍රවේශ වීමටත් ඔවුන්ගේ එම මූල්‍ය සේවාවන් කාර්යක්ෂමව හා ඵලදායී ලෙස භාවිතා කිරීම තුළින් ඔවුන්ගේ ආර්ථික කටයුතු සඳහා දායක වීමටත්, ජීවන තත්ත්වය ඉහළ නංවා ගැනීමටත් හැකි පරිසරයක් නිර්මාණය කිරීම මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය ලෙස අර්ථ දැක්විය හැක.

ශ්‍රී ලංකාව සඳහා වූ මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ ජාතික උපාය මාර්ගය තුළින් ප්‍රධාන ක්ෂේත්‍ර 4ක් වටා කේන්ද්‍රගත වූ නිශ්චිත ප්‍රතිපත්ති අරමුණු සමූහයක් පැහැදිලි ලෙස අර්ථ දැක්වනු ලබයි.

1. ඩිජිටල් මූල්‍ය සහ ගෙවීම්
2. ක්ෂුද්‍ර, සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසාය මූල්‍ය
3. පාරිභෝගික ආරක්ෂණය සහ
4. මූල්‍ය සාක්ෂරතාවය සහ ධාරිතා සංවර්ධනය

මෙම ක්ෂේත්‍රයන් හි ප්‍රගතිය ළඟාකර ගැනීම සඳහා මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ ජාතික උපාය මාර්ගය ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී සංවර්ධනය කළ යුතු සක්‍රීය අංශයන් ලෙස දත්ත, යටිතල පහසුකම් සහ ප්‍රතිපත්ති මෙවලම් සහ නියාමන පරිසරය සක්‍රීය කිරීම හඳුනාගෙන ඇත.

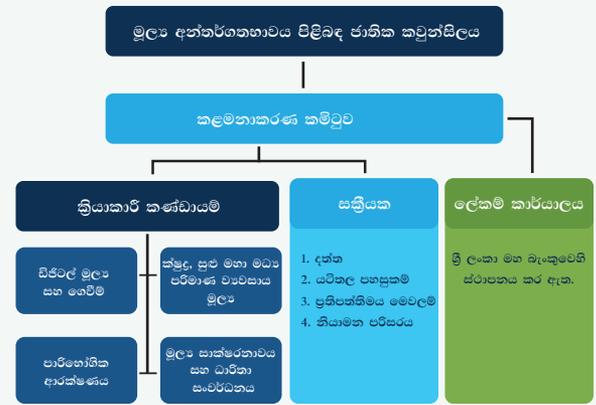

ශ්‍රී ලංකාව සඳහා වූ මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ ජාතික උපාය මාර්ග රාමුව.

මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ වර්තමාන තත්ත්වය ඇගයීම තුළින් සහ එක් එක් ක්ෂේත්‍ර තුළ පවත්නා දුබලතා හා අවස්ථාවන් සැලකිල්ලට ගනිමින් අවශ්‍ය ප්‍රතිපත්ති මූලපිරීම් ඇතුළත් කරමින් ඉහළ මට්ටමේ මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවයක් ළඟා කර ගැනීම සඳහා ජාතික උපාය මාර්ගයෙහි ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම සකස්කර ඇත. මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය සඳහා වූ ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම, අනුක්‍රමික සහ කාලානුරූපී ක්‍රියාකාරකම් සමූහයකින් සමන්විතව ඇති අතර ආයතනික මට්ටමේ වගකීම් පැහැදිලි ලෙස නිරූපණය කර ඇත.

ශ්‍රී ලංකාව තුළ මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ ජාතික උපාය මාර්ගය ක්‍රියාවට නැංවීම උදෙසා අදියර 4කින්

සමන්විත වූ පාලන ව්‍යුහයක් ස්ථාපනය කර ඇත. මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ ජාතික උපාය මාර්ගය සඳහා සමස්ත ප්‍රතිපත්තිමය මඟ පෙන්වීම ඉහළින්ම වූ ජාතික කවුන්සිලය මගින් ලබාදෙන අතර උපාය මාර්ගයෙහි අඛණ්ඩ ක්‍රියාකාරීත්වය අධීක්ෂණය කිරීම සහ එහි ප්‍රගතිය පිළිබඳ ජාතික කවුන්සිලය යාවත්කාලීන කිරීම කළමනාකරණ කමිටුව වෙත පැවරී ඇත. එමෙන්ම, අපේක්ෂිත කාල රාමුව තුළදී උපාය මාර්ගික ඉලක්කයන් සාක්ෂාත් කර ගැනීම සඳහා අදාළ සියලු ආයතන හරහා සම්බන්ධීකරණය සහ අධීක්ෂණය සහතික කරමින් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවෙහි පිහිටුවා ඇති ලේකම් කාර්යාලය කටයුතු කරනු ලබන අතර එක් එක් ප්‍රතිපත්ති ක්ෂේත්‍ර යටතේ පිහිටුවා ඇති ක්‍රියාකාරී කමිටු උපදේශන සංසදයන් ලෙස කටයුතු කරනු ලබයි.

ශ්‍රී ලංකාව සඳහා වූ මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ ජාතික උපාය මාර්ගයෙහි පාලන ව්‍යුහය.

මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ ජාතික උපාය මාර්ගයෙහි අධීක්ෂණ සහ ඇගයීම් රාමුව යටතේ ස්ථාපිත කරන ලද ප්‍රතිඵල රාමුව මගින් අපේක්ෂිත මූලික අරමුණු පැහැදිලි ලෙස ප්‍රකාශ වන අතර මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ මූලික අරමුණු සමස්ත ක්‍රියාවලිය පුරාම මැනිය හැකි දර්ශක බවට පරිවර්තනය කර පෙන්වනු ලබයි.

සියලුම ප්‍රතිපත්ති ක්ෂේත්‍ර ආවරණය කරමින්, සමස්ථ ක්‍රියාවලියේ ප්‍රමුඛතා ක්‍රියාවක් ලෙස මූල්‍ය අධ්‍යාපනය වැඩි දියුණු කිරීමේ අවශ්‍යතාවය ඉස්මතු කර ඇත. මූල්‍ය සාක්ෂරතාවය සහ ධාරිතා සංවර්ධනය යටතේ හඳුන්වා දී ඇති ක්‍රියාමාර්ගයන්ට ප්‍රමුඛත්වය දෙමින්, අදාළ පාර්ශවකරුවන් උපාය මාර්ගික සැලැස්ම ක්‍රියාවට නැංවීමේදී ඉතා සක්‍රීය ලෙස සහයෝගයෙන් කටයුතු කරනු ලබයි. එමෙන්ම අනාගත පරපුර තුළ මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ සංකල්පය ස්ථාපිත කිරීම සඳහා කාලෝචිත හා ඵලදායී ප්‍රතිපත්ති මෙවලමක් ලෙස, අධ්‍යාපන අමාත්‍යාංශය

විසින් 611 ශ්‍රේණි දක්වා පාසල් විෂය මාලාවට මූල්‍ය අධ්‍යාපනය අනිවාර්ය අංගයක් ලෙස ඇතුළත් කිරීම සඳහා අදාළ පාර්ශවකරුවන් සමඟ එක්ව කටයුතු කරනු ලබයි.

වැඩිහිටියන් සඳහා වූ මූල්‍ය අධ්‍යාපන වැඩසටහන් ප්‍රමිතිගත කිරීම සඳහා, මූල්‍ය සාක්ෂරතාවය සහ ඩිජිටල් සාක්ෂරතාවය ආවරණය කරමින් අධ්‍යාපන මොඩියුල සකස් කරන ලද අතර, පුහුණුකරුවන්ගේ පුහුණු වැඩසටහන්ද ක්‍රියාත්මක වෙමින් පවතී. තවද, රටේ මූල්‍ය සාක්ෂරතා මට්ටම තක්සේරු කිරීම සඳහා දීප ව්‍යාප්තව මූල්‍ය සාක්ෂරතාවය පිළිබඳ සමීක්ෂණයක් 2021 වසරේදී පවත්වන ලදී. මෙමගින් රැස් කරන ලද දත්ත, ශ්‍රී ලාංකිකයන්ගේ මූල්‍ය සාක්ෂරතා මට්ටම ඇගයීම සඳහා යොදාගනු ලැබේ. මූල්‍ය දැනුම, මූල්‍ය හැසිරීම සහ මූල්‍ය ආකල්ප යන ප්‍රධාන අංග 3 යටතේ ජාත්‍යන්තරව පිළිගත් හා සම්මත මූල්‍ය සාක්ෂරතා ලකුණු ක්‍රමයට අනුව මූල්‍ය සාක්ෂරතා මට්ටම තක්සේරු කිරීමට සැලසුම් කර ඇත.

මූල්‍ය සාක්ෂරතා සහ ක්ෂුද්‍ර, සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසායයන්ට සහාය වීමේ වැඩසටහන් එකම දිශානතියක් කරා ගමන් කිරීමේ වැදගත්කම සැලකිල්ලට ගනිමින් එවැනි වැඩසටහන් පවත්වනු ලබන සියලුම පාර්ශවකාර ආයතනයන්හි සහයෝගීතාව වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා සම්බන්ධීකරණ යාන්ත්‍රණයක් ගොඩනඟා ගනිමින් පවතී. එහි ඉදිරි පියවරක් වශයෙන්, යෝජිත මූල්‍ය සාක්ෂරතාවය සහ ධාරිතා සංවර්ධනයේ පෙර දැක්ම මගින් මූල්‍ය අධ්‍යාපනය සහ ක්ෂුද්‍ර, සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසායයන්ට සහායවීමේ වැඩසටහන් සංවර්ධනයට සහ ක්‍රියාත්මක කිරීමට අවශ්‍ය මූලධර්ම සහ උපාය මාර්ගික දිශානතිය සැපයෙනු ඇත.

ශ්‍රී ලංකාවේ මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ ඉලක්ක සපුරා ගැනීම සඳහා මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ ජාතික උපාය මාර්ගය දායක වන්නේ කෙසේද?

මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ ජාතික උපාය මාර්ගය මගින් රටේ සමස්ත මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවයෙහි මට්ටම ඉහළ නැංවීම පමණක්ම අපේක්ෂා නොකරන අතර ආදායම, භූගෝලීය පිහිටීම, වයස, ස්ත්‍රී පුරුෂ භාවය වැනි සමාජීය ජන විකාශන ගුණාංග හා සම්බන්ධ වූ මූල්‍ය අන්තර්ගත මට්ටම්වල විෂමතා ද අවම කිරීමට අරමුණු කර ඇත.

මෙම උපාය මාර්ගය මගින් මූල්‍ය සේවා නොලබන සහ අඩු මූල්‍ය සේවා ලබන ජන කොටස් වලට ඔවුන්ගේ මූල්‍ය ඔරොත්තු දීමේ හැකියාව වැඩි දියුණු කිරීමට උපකාර වන පරිදි මූල්‍ය නිෂ්පාදන හා සේවා සඳහා ඇති ප්‍රවේශය වැඩි දියුණු කිරීමට අපේක්ෂා කෙරේ. ක්ෂුද්‍ර, සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසායයන්ට ඉහළ ආදායම් උත්පාදනයට සහ විධිමත් රැකියා අවස්ථා උදා කිරීමට පුළුල් මූල්‍ය ප්‍රවේශය තුළින් අවස්ථාව සැලසෙනු ඇත.

ඒ හා සමගාමීව, මනාව සැලසුම් කොට සම්බන්ධීකරණය කරන ලද විස්තීර්ණ මූල්‍ය සාක්ෂරතා මූලපිරීම් මගින් මූල්‍ය පාරිභෝගිකයන්ගේ නිවැරදි මූල්‍ය දැනුම, කුසලතා හා හැසිරීම වැඩි දියුණු කෙරෙන අතර ඒ තුළින් අනාගත ශ්‍රී ලාංකිකයන්ගේ මූලික මූල්‍ය අවශ්‍යතා සපුරාලීමට ඇති හැකියාව සහතික කෙරේ. වඩාත් මූල්‍යමය හැකියාවෙන් යුතු සහ සවිචල ගැන්වූ පාරිභෝගිකයන් විසින් අවසානයේ යහපත් වෙළඳපොළ හැසිරීම් ප්‍රවර්ධනය කිරීම සහ මූල්‍ය සේවා වැඩිදියුණු කිරීම සිදු කරනු ලබන අතර එමගින් යහපත් මූල්‍ය චක්‍රයක් ඇතිවනු ඇත.

මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ ජාතික උපාය මාර්ගය තුළින් සියලුම මූල්‍ය සේවා සපයන්නන්ට ක්‍රියාත්මක වීම සඳහා සුදුසු නියාමන පරිසරයක් ඇති කරනු ලබන අතර එමගින් පාරිභෝගික ආරක්ෂාවද ශක්තිමත් කරනු ඇත. මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායීතාවය පවත්වා ගැනීමේ පුළුල් අරමුණින් පරිභෝගිකයින්ගේ විශ්වාසය වැඩි දියුණු කළ යුතු අතරම ගනුදෙනුකරුවන්ගේ යහපත උදෙසා හොඳම භාවිතයන් ස්ථාපිත කළ යුතුය.

වෙළඳපොළ ක්‍රියාකරුවන්ට වඩාත් නව්‍ය මූල්‍ය සේවාකරණයකට ඉඩ සලසමින් වඩාත් හිතකර නියාමන පරිසරයකින් සහ අවශ්‍ය ඩිජිටල් යටිතල පහසුකම්වලින් සමන්විතව, අඩු ආදායම්ලාභී පුද්ගලයින්ට සහ සමාජයේ කුඩා ව්‍යවසායයන්ට සැලකිය යුතු පිරිවැය කාර්යක්ෂමතාවකින් හා සත්‍යතාවයෙන් යුතු සේවා සැපයීම් සැලසෙන බැවින් ඩිජිටල් මූල්‍ය පරිසර පද්ධතියේ සැලකිය යුතු වැඩි දියුණු කිරීම් මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය සඳහා ආශීර්වාදයක් වනු ඇත.

මූලාශ්‍ර

1. World Bank, Financial Inclusion, Overview: <https://www.worldbank.org/en/topic/>
2. How to Measure Financial Inclusion, World Bank (2015): <https://www.worldbank.org/en/topic/financialinclusion/brief/how-to-measure-financialinclusion>
3. The Global Findex Database, World Bank Group (2017): <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/29510>
4. Central Bank of Sri Lanka (2021)
5. Economics and Statistics Report, Central Bank of Sri Lanka (2021): <https://www.cbsl.gov.lk/en/publications/other-publications/statistical-publications/economicand-social-statistics-of-sri-lanka/ess-2021>
6. The Standard and Poor's Global Financial Inclusion Survey (2014 – 2015): <https://gflec.org/wp-content/uploads/2016/02/Gallup-country-list-with-score.pdf>
7. National Financial Inclusion Strategy for Sri Lanka (2021-2024): https://www.cbsl.gov.lk/sites/default/files/cbslweb_documents/NFIS%20Summary%20English_2.pdf

වූ අගයදාම මූල්‍යකරණය රට තුළ ස්ථාවර කිරීමේ අරමුණින්, ශ්‍රී ලංකාව තුළ කෘෂිකාර්මික ක්ෂේත්‍රය සඳහා පුළුල් අගයදාම වැඩසටහනක් සංවර්ධනය කිරීමට ඇති හිඬැස් සහ අවස්ථා හඳුනා ගැනීම පිණිස මහ බැංකුව, ගෘහස්ථ කෘෂිකාර්මික සංවර්ධන වැඩසටහන නියමු ව්‍යාපෘතියක් ලෙස ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. තවදුරටත්, ක්ෂුද්‍ර, සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසායක සහල් මෝල් හිමියන් හා ශ්‍රී ලංකාව තුළ කීවකරණය වූ ඉස්සන් ගොවිපලවල් සඳහා ණය ඇප ආවරණ හා පොලී සහනාධාර යෝජනා ක්‍රම හඳුන්වා දීමටත් එම යෝජනා ක්‍රම ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා මෙහෙයුම් උපදෙස් නිකුත් කිරීමටත් කටයුතු කරන ලදී. කිරි ගොවීන් හා දියුණු වෙමින් පවතින ක්ෂුද්‍ර, සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසායකයන් වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා ණය ඇපආවරණ හා පොලී සහනාධාර ණය යෝජනා ක්‍රමයක්, 2021 වසරේ දී ආරම්භ කරන ලදී.

තිරසාර සංවර්ධන ඉලක්ක සපුරා ගැනීම සඳහා රටේ ප්‍රධාන අවධානය යොමු කරන ක්ෂේත්‍රයක් ලෙස ශ්‍රී ලංකාව සඳහා වන මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ ජාතික උපාය මාර්ගයක් වැඩි දියුණු කිරීම සහ ක්‍රියාත්මක කිරීමේ අවශ්‍යතාවය පසුගිය කාලය තුළ හඳුනාගෙන තිබුණි. මහ බැංකුව 2021 වසරේ මාර්තු මාසයේ දී ශ්‍රී ලංකාවේ මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ ජාතික උපාය මාර්ගය සාර්ථකව දියත් කරන ලද අතර රටපුරා මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය ප්‍රවර්ධනයට අවශ්‍ය ක්‍රියාමාර්ග හඳුනා ගනිමින් මෙහෙයුම් කටයුතු සිදු කිරීම ආරම්භ කරන ලදී. මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ ජාතික උපාය මාර්ගයෙහි සියලුම ප්‍රතිපත්ති ආධාරක හරහා හඳුනාගත් ප්‍රධාන අංශයක් ලෙස මූල්‍ය අධ්‍යාපනය වැඩි දියුණු කිරීමේ අවශ්‍යතාවය හඳුනා ගනිමින් 2021 වසරේ දී දීප ව්‍යාප්ත මූල්‍ය සාක්ෂරතා සමීක්ෂණයක් සාර්ථකව නිම කරන ලද අතර මහ බැංකුව සහ අනෙකුත් අදාළ පාර්ශවකරුවන්ගේ ද සහයෝගීතාවයෙන් අධ්‍යාපන අමාත්‍යාංශය මගින් 6 ශ්‍රේණියේ සිට 11 ශ්‍රේණිය දක්වා පාසල් විෂය මාලාවට මූල්‍ය අධ්‍යාපනය අනිවාර්ය විෂයක් ලෙස ඇතුළත් කිරීමට මොඩියුල හා අධ්‍යාපනික උපකාරක මෙවලම් සංවර්ධනය කරමින් පවතී.

මූල්‍ය සාක්ෂරතාවය, මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ ජාතික උපාය මාර්ගය යටතේ හඳුනාගෙන ඇති ප්‍රධාන උපකාරකවලින් එකක් වන අතර රටේ ජනතාවගේ මූල්‍ය සාක්ෂරතාවය වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා ප්‍රධාන කාර්යභාරයක් මහ බැංකුවේ ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුව මගින් ඉටුකළ යුතුව ඇත. රටපුරා මූල්‍ය සාක්ෂරතාවය ඉහළ නැංවීමේ අරමුණින් මහ බැංකුවේ ප්‍රාදේශීය කාර්යාල 6 හි සහයෝගය ඇතිව ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුව විසින්

වසර පුරා වැඩසටහන් කිහිපයක් ආරම්භ කරන ලදී. ඒ අනුව, 2021 වසරේ දී පුහුණුකරුවන් පුහුණු කරවීමේ වැඩසටහන් 8ක්, ගුවන් විදුලි සහ රූපවාහිනී වැඩසටහන් 17ක්, දැනුම හුවමාරු කරගැනීමේ වැඩසටහන් 7ක් සහ මූල්‍ය සාක්ෂරතාව, ව්‍යවසායකත්ව සහ කුසලතා සංවර්ධන වැඩසටහන් 330කට වැඩි ප්‍රමාණයක් පවත්වන ලදී. කොවිඩ්-19 වසංගතය හේතුවෙන් පැවති අවිනිශ්චිතතාවයන් හා බාධක මධ්‍යයේ අළුතින් වැඩි දියුණු කරන ලද මාර්ගගත පුහුණු හා දැනුම්වත් කිරීමේ මෙවලම් උපයෝගී කරගනිමින් මාර්ගගත වැඩසටහන් මාලාවක් ද ක්‍රියාත්මක කරන ලදී.

3.6 මූල්‍ය යටිතල පහසුකම්

ගෙවීම් සහ පියවීම් පද්ධති

2021 වසර තුළ කොවිඩ්-19 වසංගත තත්ත්වය මධ්‍යයේ වුවද, මහ බැංකුව විසින් රට තුළ අඛණ්ඩව ගෙවීම් සහ පියවීම් සේවා සහතික කරමින් ආර්ථික කටයුතු සඳහා පහසුකම් සැලසීම අඛණ්ඩව සිදු කරන ලදී. මහ බැංකුව විසින් කාර්යක්ෂම සහ ආරක්ෂිත ජාතික ගෙවීම් යටිතල පහසුකම් සැලසීම සඳහා රට තුළ පවතින ගෙවීම් සහ පියවීම් පද්ධති නියාමනය කිරීම සහ අධීක්ෂණය කිරීම අඛණ්ඩව සිදු කරන ලදී.

සලකා බලනු ලබන කාල පරිච්ඡේදය තුළ දී, තත්කාලීන දළ පියවීම් පද්ධතිය (Real Time Gross Settlement System - RTGS) සහ ලංකාසෙකුරු (LankaSecure) යන පද්ධතියෙන් සමන්විත ලංකාසෙට්ල් පද්ධතිය (LankaSettle System), වැඩි වූ ගනුදෙනු සඳහා අනුගත වෙමින් සුමටව ක්‍රියාත්මක විය. තත්කාලීන දළ පියවීම් පද්ධති ගනුදෙනුවල වටිනාකම 2021 වසර තුළ දී සියයට 96.3ක සැලකිය යුතු වර්ධනයක් වාර්තා කෙරිණි. වටිනාකම අනුව බලන විට, සලකා බලනු ලබන කාල සීමාව තුළ දී තත්කාලීන දළ පියවීම් පද්ධතිය හරහා සිදු කළ ගනුදෙනුවල මුළු වටිනාකම මුදල් භාවිතයෙන් තොරව සිදු කළ මුළු ගනුදෙනුවල වටිනාකමින් සියයට 94ක් විය. තත්කාලීන දළ පියවීම් පද්ධතියෙහි සහභාගීත්ව ආයතනයන්හි ද්‍රවශීලතා ගැටලු හේතුවෙන් ඇතිවිය හැකි බාධාවන් මඟහරවා ගැනීම සඳහා රජයේ සුරැකුම්පත් ඇපයට තබාගෙන ලබා දෙන පොලී රහිත එක්දින ද්‍රවශීලතා පහසුකම, මහ බැංකුව විසින් අඛණ්ඩව සපයන ලදී. 2021 වසර තුළ දී, මහ බැංකුව විසින් එක්දින ද්‍රවශීලතා පහසුකම ඉල්ලා සිටි තත්කාලීන දළ පියවීම් පද්ධතියෙහි සහභාගීත්ව ආයතන වෙත නිකුත් කරන ලද එක්දින ද්‍රවශීලතා පහසුකමෙහි සාමාන්‍ය වටිනාකම ව්‍යාපාරික දිනයකට රුපියල් බිලියන 208.5ක් විය.

2021 වසර අවසානයේ දී, ලංකාසෙක්‍යු සතු මුළු නිර්ලේඛිත සුරැකුම්පත් ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන (මුහුණත අගය) 9,238.6ක් වූ අතර එය භාණ්ඩාගාර බිල්පත් රුපියල් බිලියන 2,270.7ක් හා භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර රුපියල් බිලියන 6,967.9කින් සමන්විත විය. ලංකාසෙක්‍යු මගින් 2021 වසර තුළ දී ගනුදෙනු² රුපියල් ට්‍රිලියන 262.8ක් සඳහා පහසුකම් සලසා ඇත.

2021 වසර තුළ දී, ලංකාක්ලියර් (පුද්ගලික) සමාගම විසින් මෙහෙයවනු ලබන වෙක්පත් නිෂ්කාශන පද්ධතිය හරහා නිෂ්කාශනය කළ මුළු වෙක්පත් ප්‍රමාණය මිලියන 33ක් වන අතර එහි වටිනාකම රුපියල් බිලියන 8,311.5කි. ලංකාක්ලියර් (පුද්ගලික) සමාගම විසින් නිෂ්කාශනය කළ මුළු වෙක්පත් ප්‍රමාණය පෙර වසරට සාපේක්ෂව සියයට 1.8ක සුළු අඩුවීමක් පෙන්නුම් කළද, වෙක්පත්වල වටිනාකම සියයට 11ක වර්ධනයක් වාර්තා කරන ලදී.

2021 වසර තුළ දී, ලංකාක්ලියර් (පුද්ගලික) සමාගම විසින් මෙහෙයවනු ලබන සුළු පරිමාණ සමූහ ගෙවීම් සඳහා ප්‍රධාන වශයෙන් පහසුකම් සලසන ශ්‍රී ලංකා අන්තර් බැංකු ගෙවීම් පද්ධතියේ (Sri Lanka

Interbank Payment System—SLIPS) ගනුදෙනු ප්‍රමාණය සහ වටිනාකම පිළිවෙලින් සියයට 13.7කින් සහ සියයට 26.8කින් මිලියන 41.9 දක්වා සහ රුපියල් බිලියන 2,862.2 දක්වාත් වර්ධනය විය.

ගෙවීම් කාඩ්පත් සහ අනෙකුත් ගෙවීම් සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණයෙහි (Common Card and Payment Switch - CCAPS) පළමු අදියර වන ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර ආශ්‍රිත සේවා සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණය (Common ATM Switch-CAS) මගින් එම යාන්ත්‍රණයට සම්බන්ධ ඕනෑම ටෙලර් යන්ත්‍රයකින් මුදල් ආපසු ගැනීමේ සහ ශේෂය පරීක්ෂා කිරීමේ හැකියාව ලබාදේ. සලකා බලන කාල පරිච්ඡේදය තුළ දී, ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර ආශ්‍රිත සේවා සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණය හරහා සිදු කළ ගනුදෙනු ප්‍රමාණය මිලියන 58.2 දක්වා සියයට 18.8කින් වැඩි වී ඇති අතර, එහි වටිනාකම රුපියල් බිලියන 671ක් දක්වා සියයට 32.4කින් ද වර්ධනය වී ඇත. 2021 වසර අවසානය වන විට ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර ආශ්‍රිත සේවා සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණය හා සම්බන්ධ වී තිබුණු මූල්‍ය ආයතන සංඛ්‍යාව 29ක් විය. තමන්ටම අයත් ස්වයංක්‍රීය ගෙවීම් කාඩ්පත් කළමනාකරණ පද්ධති මෙහෙයවීමේ හැකියාවක් නොමැති මූල්‍ය ආයතනවලට සේවා සැපයීම සඳහා 2015 වසර තුළ දී හදුන්වා දුන් ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර සඳහා වූ හවුල් යාන්ත්‍රණයේ සාමාජිකයින් දෙදෙනෙකු සිටි අතර, සලකා බලනු ලබන කාලසීමාව තුළ දී එහි මෙහෙයුම් කටයුතු සුමටව සිදු කරන ලදී.

2015 දී දියත් කරන ලද විද්‍යුත් අරමුදල් පැවරීම් සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණය (Common Electronic Fund Transfer Switch - CEFTS), සාමාජික ආයතන අතර සුළු පරිමාණ අරමුදල් තත්කාලීනව හුවමාරු කිරීමේ පහසුකම ලබා දෙන ලදී. 2021 වසර තුළ දී, විද්‍යුත් අරමුදල් පැවරීම් සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණය මගින් සිදු කළ ගනුදෙනු ප්‍රමාණය මිලියන 27.6 සිට මිලියන 54.7 දක්වා සියයට 97.8කින් සැලකිය යුතු ලෙස වර්ධනය වූ අතර, එම ගනුදෙනුවල මුළු වටිනාකම රුපියල් බිලියන 2,415.3 සිට රුපියල් බිලියන 4,926.6 දක්වා සියයට 104කින් ද වර්ධනය විය. මෙයට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වී ඇත්තේ ඩිජිටල් ගෙවීම් ක්‍රම ප්‍රවර්ධනය කිරීම සඳහා මහ බැංකුව සහ මූල්‍ය ආයතන විසින් අඛණ්ඩව සිදු කරන ලද ප්‍රවර්ධන කටයුතු සහ කොවිඩ්-19 වසංගතය හේතුවෙන් රජය විසින් නැවත සංචාරක සීමා පැනවීමත් සමඟ පාරිභෝගිකයින් ඩිජිටල් ගෙවීම් ක්‍රම වෙත යොමු වීමයි.

සේවක අර්ථසාධක අරමුදල, ආනයන හා අපනයන පාලන දෙපාර්තමේන්තුව, ශ්‍රී ලංකා ප්‍රමිති ආයතනය සහ දේශීය ආදායම් දෙපාර්තමේන්තුව ද

2 ප්‍රාථමික නිකුතු, ද්විතීය වෙළඳපොළ කටයුතු (එකවර මිලදී ගැනීම්, ප්‍රතිමිලදී ගැනුම් ගනුදෙනු, ඇප ගනුදෙනු), විවට වෙළඳපොළ කටයුතු සහ එක්දින ද්‍රවශීලතා පහසුකම ද ඇතුළත්ව රජයේ සුරැකුම්පත් සම්බන්ධ සියලුම ගනුදෙනු ලංකාසෙක්‍යු පද්ධතිය මගින් පියවීම් සිදු කරනු ලබයි.

8.21 සංඛ්‍යා සටහන
ගෙවීම් පද්ධති මගින් සිදුවූ ගනුදෙනු

ගෙවීම් පද්ධති	2020 (අ)		2021 (ආ)	
	ප්‍රමාණය (’000)	වටිනාකම (රු. බිලියන)	ප්‍රමාණය (’000)	වටිනාකම (රු. බිලියන)
විශාල පරිමාණයේ ගෙවීම් පද්ධති				
තත්කාලීන දළ පියවීම් පද්ධතිය	397	150,051	450	294,602
සුළු පරිමාණයේ ගෙවීම් පද්ධතිය				
ප්‍රධාන වෙක්පත් නිෂ්කාශන පද්ධතිය	33,631	7,491	33,021	8,311
ශ්‍රී ලංකා අන්තර් බැංකු ගෙවීම් පද්ධතිය (SLIPS)	36,830	2,257	41,868	2,862
ණය කාඩ්පත්	44,692	222	50,689	283
හර කාඩ්පත්	75,094	210	108,040	316
අන්තර්ජාල බැංකු කටයුතු	57,861	4,442	135,387	6,470
දුරකථන බැංකු කටයුතු	26,701	485	27,897	538
තැපැල් උපකරණ	646	5	596	5
එකතුව	275,852	165,163	397,948	313,387
එ.ජ.ඩොලර් වෙක්පත් නිෂ්කාශන පද්ධතිය	32	48	28	51

(අ) සංශෝධිත මූලාශ්‍ර: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව
(ආ) තාවකාලික

විශේෂ සටහන II

මූල්‍ය තාක්ෂණයේ (FinTech) ආක්‍රමණය : බැංකු අධීක්ෂකවරුන් සඳහා ඉදිරි මග

I. හැඳින්වීම

බැංකුකරණය, පරිගණකගත බැංකු පද්ධති සිට ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර (ATM) සහ අන්තර්ජාල බැංකු පද්ධති දක්වා දශක ගණනාවක් තිස්සේ තාක්ෂණය සමඟ ඉතා සමීප සබඳතාවක් පවත්වා ඇත. තාක්ෂණය සමඟ අනුගත වීම තුළින් බැංකුවලට අඛණ්ඩව සිය කාර්යක්ෂමතාව වැඩි කිරීමට, අතරමැදි පිරිවැය අඩු කිරීමට හා ලාභදායීතාව වැඩි කිරීමට හැකියාව ලැබී ඇත. ලාභදායීත්වය ඉහළ නැංවීම සඳහා බැංකු විසින් තාක්ෂණය අධිකව භාවිතා කිරීම තාක්ෂණ ආයෝජකයින්ගේ අවධානයට ලක්ව ඇති අතර ඒ තුළින් නව ව්‍යාපාරික අවස්ථාවන් නිර්මාණය වෙමින් නවීන මූල්‍ය තාක්ෂණ අංශයේ නැගී සිටීමක් ඇතිකර ඇත.

මූල්‍ය තාක්ෂණය (FinTech) පසුගිය දශකය තුළ ශීඝ්‍රයෙන් වර්ධනය වී ඇති අතර, එය වර්තමානයේ සාම්ප්‍රදායික බැංකු ව්‍යාපාර ආකෘතීන්ට මෙන්ම සාම්ප්‍රදායික බැංකු අධීක්ෂණ ක්‍රමවේද යන දෙකටම අභියෝග එල්ල කරමින් පවතින බව පැහැදිලි ය.

වැඩි කාර්යක්ෂමතාවයකට අමතරව, මූල්‍ය තාක්ෂණය විසින් අලුතින් හඳුන්වාදෙනු ලබන පහසුකම් හා සේවාවන්, බැංකු පහසුකම් නොමැති සහ බැංකු ශාඛාවන් වෙත සීමිත හෝ කිසිදු ප්‍රවේශයක් නොමැති අඩු බැංකුකරණයට ලක් වූ ජනතාව වෙනුවෙන්, සාම්ප්‍රදායික නොවන ක්‍රම හරහා, සාම්ප්‍රදායික බැංකු හා වෙනත් මූල්‍ය සේවා ලබා ගැනීම සඳහා අවස්ථා සලසා දෙනු ලබයි. මේ සඳහා ප්‍රධාන හේතුව ලෙස මූල්‍ය තාක්ෂණය පදනම් කරගත් බැංකු සේවා සැපයීම සඳහා ප්‍රාථමික මාධ්‍යයක් ලෙස ස්මාර්ට් ජංගම දුරකථන භාවිත කිරීම සහ අඩු වරප්‍රසාදලත් සමාජ ස්ථර අතර පවා සාපේක්ෂව ඉහළ ජංගම දුරකථන භාවිතාවක් පැවතීම සැලකිය හැකිය. ඒ අනුව, මූල්‍ය තාක්ෂණය විසින් බැංකු ක්ෂේත්‍රයේ ඉහළ තරඟකාරීත්වය, ඉහළ කාර්යක්ෂමතාවය සහ අඩු වූ අතරමැදි පිරිවැය සඳහා අවස්ථාව සලසා ඇත. කෙසේ වෙතත්, නැගී එන මූල්‍ය තාක්ෂණ ආයතන මගින් ලබා දෙන පහසුකම් හා සේවාවන් වල පවතින කාර්යක්ෂමතාවය හා ඒවා පිළිබඳව ගනුදෙනුකරුවන් තුළ පවතින තෘප්තිමත් භාවය හේතුවෙන් වෙනස් නොවන සාම්ප්‍රදායික බැංකුවල ව්‍යාපාර කටයුතු වේගයෙන් අහිමි වී යෑමේ අවධානමකට ලක් විය හැක.

මූල්‍ය තාක්ෂණයෙහි ශීඝ්‍ර ව්‍යාප්තිය, තාක්ෂණය, දත්ත පාලනය සහ වෙළෙඳපොළ හැසිරීම සම්බන්ධ නව අවදානම් ඇති කිරීමට හේතු වී ඇත. මෙමගින් බැංකු ක්ෂේත්‍රය විසින් මූල්‍ය තාක්ෂණය භාවිතය සඳහා සහය වන

අධීක්ෂණ ප්‍රවේශයක අවශ්‍යතාවය මතු කරනු ලබයි. එවැනි ප්‍රවේශයන් තුළින් මෙම ක්ෂේත්‍රය තුළ නවෝත්පාදන ක්‍රියාවලිය සහ තරඟකාරීත්වය වැඩි දියුණු කරන අතරතුර පාරිභෝගිකයින් ආරක්ෂා කිරීම සඳහා අදාළ අවදානම් කළමනාකරණය කිරීම පිළිබඳව කටයුතු කිරීම අවශ්‍ය වේ.

2. සාම්ප්‍රදායික බැංකුකරණයට බලපාන මූල්‍ය තාක්ෂණ නවෝත්පාදනයන් (Fintech innovations)

බොහෝ මූල්‍ය තාක්ෂණික නවෝත්පාදනයන් පවතින නමුත් එයින් ඇතැම් නවෝත්පාදනයන් සාම්ප්‍රදායික බැංකු ක්ෂේත්‍රය සඳහා සැලකිය යුතු ලෙස බලපෑමක් ඇති කල හැක. අතරා බැංකුකරණය (Virtual Banking), විවෘත බැංකුකරණය (Open Banking), සම්පූර්වත්ගෙන් සම්පූර්වත් වෙත ණය දෙනු ලබන වේදිකාවන් (Peer-to-peer lending platforms) සහ ඩිජිටල් මුදල් (Digital Currencies) යනු සාම්ප්‍රදායික බැංකුකරණ ක්‍රියාවලිය සැලකිය යුතු මට්ටමකින් වෙනස් කිරීමට හැකියාව ඇති මූල්‍ය තාක්ෂණික නවෝත්පාදන සතරක් ලෙස නම් කිරීමට හැකි අතර, ඒවා පහතින් විස්තරාත්මකව දක්වා ඇත.

2.1 අතරා බැංකුකරණය (Virtual Banking)

සිය ගනුදෙනුකරුවන් සමඟ භෞතික හමුවීමක් අවශ්‍ය නොවන අයුරින් සම්පූර්ණයෙන්ම විද්‍යුත් මාධ්‍යයන් ඔස්සේ සිය සේවාවන් සපයන බැංකුවක් අතරා බැංකුවක් ලෙස සැලකේ. මෙමගින් භෞතික ස්ථානයන් සහ කාර්ය මණ්ඩලයන්හි අවශ්‍යතාවය අවම වීම හේතුවෙන් පිරිවැය සැලකිය යුතු මට්ටමින් අඩුකර ගත හැක. මෙහි ඇති ආකර්ශනීය අඩු පිරිවැය හේතුවෙන් වර්තමානයේ පවතින සහ අලුතින් එක්වන බැංකු යන දෙවර්ගය ම අතරා බැංකුකරණ සංකල්පය කෙරෙහි අවධානය යොමුකරමින් පවතී. අතරා බැංකුවක ගනුදෙනුකරුවන්ට ගිණුම් විවෘත කිරීම, මුදල් තැන්පතු කිරීමේ සිට ණය ලබා ගැනීම දක්වා සියලු ම බැංකු කටයුතු බැංකු ශාඛාවකට පැමිණීමකින් තොරව තම ජංගම දුරකථන යෙදවුම් හරහා හෝ අන්තර්ජාල බැංකුකරණ ක්‍රම හරහා සිදු කිරීමට හැකියාව පවතී. අතරා බැංකුකරණය සහ සාම්ප්‍රදායි බැංකුකරණය හරහා පිරිනමනු ලබන බැංකු පහසුකම් හා සේවාවන් සඳහා තීරණ ගැනීමේ සහ හැසිරවීමේ කාර්යයන් බොහෝ සෙයින් සමාන වීම නිසා අතරා බැංකුකරණය සාම්ප්‍රදායික බැංකු හට නැගීඑන මූල්‍ය තාක්ෂණය මගින් මෙහෙය වන බැංකු හා වෙනත් මූල්‍ය තාක්ෂණ ව්‍යාපාර විසින් සපයනු ලබන සේවාවන් මගින් එල්ල වන අභියෝගයන්ට සාර්ථකව මුහුණදීම සඳහා වඩාත් පහසු ක්‍රමයක් වනු ඇත.

2.2 විවෘත බැංකුකරණය (Open Banking)

විවෘත බැංකුකරණය යෙදුම් ක්‍රමලේඛන අතුරුමුහුණත් (Application Programming Interfaces - API) භාවිතය මගින් බැංකුවක පාරිභෝගික දත්ත වෙත කිසියම් අනුමත තෙවන පාර්ශවයන්ට ප්‍රවේශ වීමට ඉඩ සලසනු ලබයි. මෙමගින් විවිධ මූල්‍ය ආයතනවල බැංකු දත්ත වෙත ප්‍රවේශ වීමට හැකියාව, බැංකු කිහිපයක් සමඟ ඉතා පහසුවෙන් ගනුදෙනු කිරීම වැනි පහසුකම් ජංගම යෙදුම් හරහා සිය පාරිභෝගිකයින්හට විවිධාකාරයෙන් ලබා දීමට තෙවන පාර්ශවීය මූල්‍ය තාක්ෂණ ආයතනයන් වෙත හැකියාව ලැබී ඇත. විවෘත බැංකුකරණ පහසුකම් ක්‍රියාත්මක කර ඇති බැංකුවක් සාම්ප්‍රදායික මූල්‍ය ආයතනයකට වඩා සැලකිය යුතු ලෙස වෙනස් වනු ඇත. විවෘත බැංකුකරණය තුළින් පාරිභෝගිකයින් හට ඔවුන්ගේ දත්ත පාලනය කිරීමට ඉඩ සලසා දෙනු ලබන අතර, එමගින් පාරිභෝගිකයින්ට ඔවුන්ගේ මුල් බැංකුවට කලින් ලබා දිය නොහැකි වූ තමන් වෙනුවෙන් නිර්මාණය කළ සහ නිමවූ මූල්‍ය සේවාවන් ලබා ගැනීමට අවස්ථාව සැලසේ. ඒ අනුව විවෘත බැංකුකරණය මගින් එක් එක් ගනුදෙනුකරුවන්ට සහ ව්‍යාපාරවලට තම මූල්‍ය කටයුතු වඩාත් කාර්යක්ෂමව කළමනාකරණය කර ගැනීමට හැකියාව ලැබෙනු ඇත. තවදුරටත් වඩා වැදගත් දෙය නම්, නව තාක්ෂණයන් බිහිවීමට සහ බැංකු විසින් මූල්‍ය සේවා සපයන ආකාරය ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමට ඉඩ සලසා දීම මගින් විවෘත බැංකුකරණය මූල්‍ය තාක්ෂණ කර්මාන්තයේ නවෝත්පාදනයට පහසුකම් සපයා දෙනු ලැබීමයි.

2.3 සම්පූර්ණවෙන්ගෙන් සම්පූර්ණවෙන් වෙත ණය දෙනු ලබන වේදිකාවන් (Peer-to-peer lending platforms)

නැඟි එන මූල්‍ය තාක්ෂණ ව්‍යාපාර විසින් සාම්ප්‍රදායික බැංකුකරණයට වඩාත් ම සෘජු බලපෑමක් ඇති කරන මාධ්‍යයක් ලෙස මෙම ක්‍රමය හැඳින්විය හැකි ය. මෙම ක්‍රමය මගින් ණය දෙන්නන් සහ ණය ලබා ගන්නන් සෘජුවම සම්බන්ධ කිරීම අපේක්ෂා කරනු ලබන අතර එමගින් මූල්‍ය අතරමැදිකරණයේ පිරිවැය සැලකිය හැකි ලෙස අඩු කරනු ලබයි. සම්පූර්ණවෙන්ගෙන් සම්පූර්ණවෙන් වෙත ණය ලබාදීමේ ක්‍රමවේදය මුලින්ම ආරම්භ වූයේ බැංකු ණය ලබා ගැනීමට නොහැකි බැංකු සේවා නොලබන සහ සීමිත බැංකු සේවාවන් ලබන ගනුදෙනුකරුවන් සඳහා වන විකල්ප අරමුදල් ප්‍රභවයක් ලෙසය. කෙසේ වෙතත්, එහි පිරිවැය කාර්යක්ෂමතාව හේතුවෙන් සම්පූර්ණ වන්නගෙන් සම්පූර්ණවෙන් වෙත ණය දෙනු ලබන ක්‍රමවේදය වර්තමානයේ සාම්ප්‍රදායික බැංකුවල සාමාන්‍ය ගනුදෙනුකරුවන් ද ක්‍රමානුකූලව ආකර්ෂණය කරගනිමින් පවතී. ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණවත්භාවය (Capital Adequacy), ද්‍රවශීලතා අවශ්‍යතා (Liquidity Requirements) මෙන් ම තැන්පතු රක්ෂණ (Deposit Insurance) වැනි ආරක්ෂිත

ක්‍රමවේද හෝ විවක්ෂණ ක්‍රියාමාර්ග නොමැති වීම හේතුවෙන් සම්පූර්ණවෙන්ගෙන් සම්පූර්ණවෙන් වෙත ණය ලබා දෙන ආයතන වලට සාම්ප්‍රදායික බැංකු ගනුදෙනුකරුවන්ගේ මධ්‍ය පරිමාණ සංක්‍රමණය වීමක් වුවද මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායීතාවය සඳහා බලපෑමක් ඇති කරන තත්වයක් බවට පත්විය හැක.

2.4 ඩිජිටල් මුදල් (Digital currencies)

මූල්‍ය තාක්ෂණ ව්‍යාපාර විසින් ඩිජිටල් මුදල් හඳුන්වාදීම, මෑතකාලීනව සාම්ප්‍රදායික මුදල් හා බැංකු පද්ධති විසින් මුහුණ දෙන විශාලතම අභියෝගය ලෙස දැක්විය හැකිය. සාමාන්‍ය ජනතාව විසින් සිදු කරනු ලබන බැංකු සහ වෙනත් මූල්‍ය ගනුදෙනු ඩිජිටල්කරණයට ලක්වීම වැඩි වීමත් සමඟ ක්‍රිප්ටෝ මුදල් (Cryptocurrencies) සහ මහ බැංකු ඩිජිටල් මුදල් (Central Bank Digital Currencies - CBDCs) වඩාත් ප්‍රචලිතවිය හැකි ඩිජිටල් මුදල් වර්ග දෙකක් ලෙස හඳුන්වාදිය හැක. ක්‍රිප්ටෝ මුදල් යනු බ්ලොක්චේන් තාක්ෂණය (Blockchain Technology) භාවිතයෙන් ක්‍රියා කරන විශාල විමධ්‍යගත පරිගණක ජාලයක් භාවිත කර බෙදා හරින ලද ලෙජරයක් සහ ආරක්ෂිත සන්නිවේදනය සඳහා වූ ශිල්පීය ක්‍රම භාවිතය මගින් සුරක්ෂිත කරන ලද ඩිජිටල් වත්කමකි. ක්‍රිප්ටෝ මුදල් මහ බැංකුවක් වැනි මධ්‍යගත අධිකාරියක් මගින් නිකුත් නොකෙරේ. ඒ අනුව ක්‍රිප්ටෝ මුදල් රාජ්‍ය මැදිහත්වීම්වල ඉතා අවම බලපෑමකට යටත්වන අතර එමගින් මහ බැංකු මුදල් ප්‍රතිපත්ති කාර්යක්ෂමතාව කෙරෙහි බලපෑම් ඇති කිරීමේ හැකියාවක්ද වේ. තවද, රටක මුදල් අධිකාරිය විසින් නිකුත් කරනු ලබන මහ බැංකු ඩිජිටල් මුදල් රටේ නිල මුදල් ඒකකයේ ඩිජිටල් ටෝකනයක් ලෙස ක්‍රියා කරයි. මහ බැංකු ඩිජිටල් මුදල් අදාල රටෙහි මුදල් අධිකාරිය විසින් නිකුත් කරන බැවින් බැවින් ඒවා නිකුත් කරන රජය විසින් ඒ සඳහා පූර්ණ වගවීමක් සිදු කරනු ලබන අතරම එම නිකුත් කරන මුදල් අධිකාරියේ පූර්ණ ප්‍රතිපත්ති පාලනයකට යටත්ව පවතිනු ඇත.

3. මූල්‍ය තාක්ෂණය සඳහා නියාමන සහ අධීක්ෂණ ප්‍රවේශය කුමක් විය යුතු ද?

3.1 බැංකු විසින් මූල්‍ය තාක්ෂණය භාවිතයට අනුගත වීමේදී විවෘත වහෙන් ප්‍රවේශම් සහගත නියාමන ප්‍රවේශයක් අනුගමනය කිරීමේ අවශ්‍යතාවය.

මූල්‍ය තාක්ෂණයෙහි ඉක්මන් ව්‍යාප්තිය හමුවේ බැංකු අධීක්ෂකවරුන්හට නව අවධානම් ඇතුළත් කිරීමට සිය අධීක්ෂණ සීමාවන් පුළුල් කිරීම, නව ආකාරයේ ඩිජිටල් මූල්‍ය සේවා සඳහා පවතින රෙගුලාසිවල ප්‍රමාණවත්භාවය හඳුනා ගැනීම, සහ මූල්‍ය තාක්ෂණ නවෝත්පාදනයන් සහ මූල්‍ය තාක්ෂණ ව්‍යාපාරවලට නිරාවරණය වීම හේතුවෙන් බැංකු මුහුණ දෙන අවධානම් හඳුනා ගැනීම, අධීක්ෂණය කිරීම, සහ අවම කිරීම වැනි අවශ්‍යතා සම්බන්ධයෙන් ගැටළුකාරී තත්වයක් මතුව ඇත.

තව ද, මූල්‍ය තාක්ෂණය මත පදනම් වූ සේවාවන්, අන්තර්ජාලයට සම්බන්ධ තොරතුරු පද්ධති හා දත්ත රාශියක් මත රඳා පවතී. එබැවින්, මූල්‍ය තාක්ෂණය හා බැඳුණු තාක්ෂණය, සයිබර් ආරක්ෂාව සහ දත්ත ආරක්ෂාව සම්බන්ධ අවදානම් හොඳින් අවබෝධ කර ගැනීම සහ විවක්ෂණශීලී ව කළමනාකරණය කිරීම අත්‍යවශ්‍ය වේ.

කෙසේ වෙතත්, අධික නියාමනය සහ අධීක්ෂණය නව්‍යකරණයට බාධාවක් විය හැකි අතර එමඟින් බැංකුවලට අවාසි තත්වයක් ඇති කරමින් ගනුදෙනුකරුවන් ද අදායම්මත්භාවයට පත් කරනු ඇත. එබැවින්, බැංකු අධීක්ෂකවරුන් මූල්‍ය තාක්ෂණ සේවාවන් හා සම්බන්ධ අවදානම් සහ ප්‍රතිලාභ හොඳින් තක්සේරු කළ යුතු අතර අවශ්‍ය නවෝත්පාදනයන්ට එල්ල වන බාධා අවම කිරීමට පියවර ගත යුතුය.

මූල්‍ය තාක්ෂණ සේවාවන් අධීක්ෂණය සම්බන්ධයෙන් බැංකු අධීක්ෂකවරුන් විසින් ගත හැකි අධීක්ෂණ ප්‍රවේශයන් තුළ අන්ත දෙකක් දක්නට ලැබේ. පළමුවැන්න නම් නිර්බාධ (Laissez Faire) ප්‍රවේශය වන අතර එහිදී බැංකු පද්ධතියට බරපතල අවදානම් මතුවන අවස්ථාව දක්වා අධීක්ෂකවරුන්ගේ මැදිහත්වීමකින් තොරව නවෝත්පාදනයට අවසර ලබා දෙනු ඇත. අනෙක් ප්‍රවේශය වන්නේ නවෝත්පාදනය සීමා කරන රෙගුලාසි බලාත්මක කිරීම තුළින් අධීක්ෂකවරුන් විසින් අපේක්ෂා කරන සේවාවන් සඳහා පමණක් නවෝත්පාදනයන් සීමා කිරීමයි.

3.2 අධීක්ෂකවරුන් අධීක්ෂණ තාක්ෂණය (SupTech) සමග ඉදිරියට යාමට ඇති අවශ්‍යතාවය

මූල්‍ය තාක්ෂණයෙහි ප්‍රතිලාභ පාරිභෝගිකයින් සහ බැංකු යන දෙ අංශයේ ම අභිවෘද්ධිය සඳහා යොදා ගන්නා අතරතුර බැංකු පද්ධතිය ස්ථාවරව තබා ගැනීම බැංකු අධීක්ෂකවරුන් වෙත පැවරී ඇති වගකීමයි. සාම්ප්‍රදායික බැංකුකරණ ක්‍රම මඟින් මතුවන අවදානම් කළමනාකරණය කිරීම සඳහා නිර්මාණය වී ඇති වර්තමානයේ භාවිත කරනු ලබන අධීක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති, ශිල්පීය ක්‍රම, සහ සම්පත් මූල්‍ය තාක්ෂණය විසින් අලුතින් නිර්මාණය කරනු ලබන අවදානම් කළමනාකරණය කිරීම සඳහා ප්‍රමාණවත් නොවනු ඇත. තව ද, බැංකු අධීක්ෂකවරුන් සතුව පවතින සම්පත් ප්‍රමාණයද සීමා සහිත වේ. එබැවින්, පවතින සීමිත සම්පත් භාවිත කරමින් සහ මූල්‍ය ආයතනවල අවදානම මෙන්ම ස්ථායීතාවය ඉලක්ක කර ගනිමින් එලදායී අධීක්ෂණ ක්‍රමවේදයක් සලසන අධීක්ෂණ පරිචයක් සඳහා අනුගත වීම අත්‍යවශ්‍ය වී ඇත.

මෙම සාධක හේතුවෙන් බැංකු අධීක්ෂකවරුන් විසින් නව තාක්ෂණය පදනම් කරගත් අධීක්ෂණ ප්‍රවේශයන්

ගොඩනැගීම සහ ක්‍රියාත්මක කිරීම අවශ්‍ය වන අතර මෙය අධීක්ෂණ තාක්ෂණය (SupTech) ලෙස හැඳින්වේ. මෙලෙස බැංකු අධීක්ෂකවරුන් විසින් අධීක්ෂණ තාක්ෂණයට අනුගත වීම බැංකු අධීක්ෂණය කරන ක්‍රමවේදය කෙරෙහි ප්‍රබල බලපෑමක් ඇති කරනු ඇත.

4. බැංකු අධීක්ෂකවරුන් සඳහා අත්‍යවශ්‍ය වන අධීක්ෂණ තාක්ෂණ හැකියාවන්

සංකීර්ණ අධීක්ෂණ තොරතුරු පද්ධති (Supervisory Information Systems), උසස් දත්ත විශ්ලේෂණ හැකියාවන් සහ අදාළ ව්‍යුහගත නොවන දත්ත මූලාශ්‍රවලින් දැනුම උකහා ගැනීම සඳහා කෘත්‍රීම බුද්ධිය (Artificial Intelligence) භාවිත කිරීම ආදිය ඕනෑම නූතන බැංකු අධීක්ෂකවරයෙකුට අවශ්‍ය ප්‍රධාන අධීක්ෂණ තාක්ෂණ හැකියාවන් ය. මේවා සම්බන්ධව සවිස්තරාත්මකව පහතින් දක්වා ඇත.

4.1 අධීක්ෂණ තොරතුරු පද්ධති

අධීක්ෂණ තොරතුරු පද්ධතියක් යනු බැංකු සහ අනෙකුත් මූල්‍ය ආයතන විසින් වාර්තා කරන ලද තොරතුරු රැස් කිරීම, පරීක්ෂාකර බැලීම සහ විශ්ලේෂණය කිරීම සඳහා පහසුකම් සපයන තොරතුරු පද්ධතියකි. බැංකුවලට දත්ත ඉදිරිපත් කිරීමට හෝ නියාමන කටයුතු සඳහා බැංකු අධීක්ෂකවරුන්ට දත්ත ලබා ගැනීමට හැකිවීම, ලේඛන සහ දත්ත ගබඩා කිරීම, කළමනාකරණය කිරීම සහ ආරක්ෂා කිරීම සඳහා අවශ්‍ය පහසුකම් සහිත දත්ත ගබඩාවන් පැවතීම (Data Warehouse), බැංකු අධීක්ෂණ කණ්ඩායම් විසින් දත්ත විමසීම සහ විශ්ලේෂණය කිරීම සඳහා කුඩා දත්ත සමුදායන් (Databases) හෝ දත්ත සටහන් (Data-marts) පැවතීම, සහ අධීක්ෂණය පිළිබඳ තීක්ෂණ දැක්මක් ලබාදිය හැකි වන දත්ත විශ්ලේෂණ සහ ව්‍යාපාරික බුද්ධි මෙවලම් (Business Intelligence Tools) පැවතීම යන විශේෂාංග අධීක්ෂණ තොරතුරු පද්ධතියක් සතු ලක්ෂණ වේ.

4.2 උසස් දත්ත විශ්ලේෂණ හැකියාවන් මඟින් නිවැරදි සහ කාලෝචිත සූර්ව අනතුරු ඇඟවීමේ දර්ශක (Early Warning Signals) ජනනය කිරීම.

අධීක්ෂණ තොරතුරු පද්ධතියක් සමඟින් උසස් දත්ත විශ්ලේෂණ හැකියාවන් ක්‍රියාවට නැංවීමෙන් බැංකු අධීක්ෂකවරුන්ට ඉමහත් ප්‍රතිලාභ ලැබෙනු ඇත. දත්ත විමසීම, විශ්ලේෂණය සහ දෘශ්‍යකරණය (Visualization) සඳහා වූ හැකියාවන් මෙයට ඇතුළත් වනු ඇත. විශ්ලේෂණාත්මක වේදිකාවක් (Analytics Platform) මඟින් බැංකු අධීක්ෂකවරුන් හට ප්‍රමිතිගත (Standardized)

සහ වරින්වර අවශ්‍ය වන (Ad hoc) දත්ත පූර්ණ ගණනය හා විශ්ලේෂණය සඳහා පහසුකම් සලසයි.

පුළුල් දත්ත විශ්ලේෂණ වේදිකාවක් මඟින් බැංකු විසින් ඉදිරිපත් කරන ලද ව්‍යුහගත දත්ත, ණය කාර්යාංශයේ සහ වෙනත් බාහිර මූලාශ්‍ර මගින් ලැබෙන දත්ත සහ සාර්ව ආර්ථික පුරෝකථන භාවිතා කරමින් විශ්ලේෂණ ආකෘති හරහා විවිධ අවදානම් බාණ්ඩ, බැංකු, සහ බැංකු බාණ්ඩ සඳහා පූර්ව අනතුරු ඇඟවීම් නිකුත් කිරීමට හැකියාව පවතී. එවැනි වේදිකාවක් තුළින් සාර්ව ආර්ථික පුරෝකථන සහ ආයතනික ප්‍රවණතා මත පදනම්ව ඉදිරි කාලානුරූපී ආතති පරීක්ෂණ (stress tests) පැවැත්වීමට බැංකු අධීක්ෂකවරුන්ට හැකියාව ලැබෙනු ඇත.

4.3 කෘත්‍රිම බුද්ධිය (Artificial Intelligence -AI) භාවිතා කර පොදු සහ අනෙකුත් ව්‍යුහගත නොවන දත්ත තුළින් අධීක්ෂණය පිළිබඳ තීක්ෂණ දැකීම් ජනනය කිරීම.

පූර්ණ සංවර්ධිත දත්ත විශ්ලේෂණ හැකියාවන් මඟින් බැංකු අධීක්ෂකවරුන්ට හට සාම්ප්‍රදායික සංඛ්‍යාන මෙවලම් මෙන්ම කෘත්‍රිම බුද්ධිය මත පදනම් වූ නැගී එන තාක්ෂණයන් භාවිත කරමින් ව්‍යුහගත සහ ව්‍යුහගත නොවන දත්ත විශ්ලේෂණය සහ අර්ථ නිරූපණය කිරීමට පහසුකම් සලසා දිය යුතුය. ඒ අනුව, පොදු දත්ත සහ වෙනත් ව්‍යුහගත නොවන දත්ත වලින් අධීක්ෂණය පිළිබඳ තීක්ෂණ දැකීම් ජනනය කිරීම සඳහා බැංකු අධීක්ෂකවරුන් විසින් කෘත්‍රිම බුද්ධිය පදනම් කරගත් තාක්ෂණයන් භාවිත කිරීම සහ විවිධ විශ්ලේෂණ වේදිකාවන් ඔස්සේ බැංකු ශේණිගත කිරීම් සහ පූර්ව අනතුරු ඇඟවීමේ නිරීක්ෂණය කිරීම් ඇතුළු ව්‍යුහගත දත්ත පදනම් කරගත් විශ්ලේෂණ මත දැනටමත් සිදු කර ඇති නියාමන හැකියාවන් තවදුරටත් පුළුල් කිරීම සඳහා විවිධ ව්‍යුහගත නොවන (ලිබිතමය) දත්ත මූලාශ්‍රවලින් දැනුම උකහා ගැනීම ඉලක්ක කරගනු ඇත.

5. ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් දැනටමත් ගෙන ඇති පියවරයන්

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් මූල්‍ය තාක්ෂණය සඳහා පහසුකම් සැලසීමට මෙන් ම ප්‍රධාන අවදානම්වලට විසඳුම් සෙවීමට විවිධ පියවර රැසක් ගෙන ඇත. මෙම පියවර අතරින් කිහිපයක් පහතින් විස්තරාත්මකව දක්වා ඇත.

5.1 තාක්ෂණික අවදානම් කළමනාකරණය සහ ඔරොත්තු දීමේ හැකියාව පිළිබඳ නියාමන රාමුව (Regulatory framework on technology risk management and resilience)

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් 2021 වසරේදී බලපත්‍රලාභී බැංකු සඳහා අවම නියාමන අවශ්‍යතා මාලාවක් ලෙස තාක්ෂණික අවදානම් කළමනාකරණය සහ ඔරොත්තු දීමේ

හැකියාව පිළිබඳ නියාමන රාමුව හඳුන්වා දෙන ලදී. මෙම නියාමන රාමුවේ ප්‍රධාන ලක්ෂණ වනුයේ, ඉහළ තොරතුරු ආරක්ෂාවක් හඳුන්වාදීම, පද්ධති උපයෝජ්‍යතාව (System Availability) සහ අත්‍යවශ්‍ය සහ තීරණාත්මක තොරතුරු පද්ධති (Critical Information Systems) බිඳ නොවැටී පවත්වා ගැනීම, සංවේදී දත්ත සඳහා ඉහළ තොරතුරු ආරක්ෂණ අවශ්‍යතා හඳුන්වාදීම සහ පද්ධතිමය වශයෙන් වැදගත් දේශීය බැංකු සඳහා ඉහළ අවදානම් කළමනාකරණ පියවරයන් හඳුන්වාදීමයි.

ඉහත නියාමන රාමුවේ ප්‍රධාන සංරචක ලෙස තාක්ෂණික අවදානම් කළමනාකරණ පාලන රාමුව, තොරතුරු වල ආරක්ෂාව, තොරතුරු පද්ධති උපයෝජ්‍යතාව සහ විපත් ප්‍රතිසාධනය (Disaster Recovery), කාර්ය මණ්ඩල නිපුණතා, ජාත්‍යන්තර ප්‍රමිතීන්ට අනුකූල වීම සහ වලාකුළු පරිගණකකරණය (Cloud Computing) ඇතුළු තෙවන පාර්ශවීය යටිතල පහසුකම් (Third-Party Infrastructure) භාවිතය අදිය සඳහා වන අවශ්‍යතා ඇතුළත් වේ.

5.2 ගනුදෙනුකරු හඳුනා ගැනීමේ (Know-Your-Customer - KYC) දත්ත හුවමාරුව පිළිබඳ සංකල්පය සනාථ කිරීම (Proof-of-Concept - POC).

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් 2021 වසරේදී බ්ලොක්චේන් තාක්ෂණය (Blockchain Technology) පදනම් කරගත් ගනුදෙනුකරු හඳුනා ගැනීම සඳහා සංකල්පය සනාථ කිරීමේ ක්‍රියාවලියක් ගොඩනැගීම සහ පරීක්ෂා කිරීම සම්පූර්ණ කරන ලදී. මෙලෙස බැංකු ක්ෂේත්‍රයම ආවරණය වන ගනුදෙනුකරු හඳුනා ගැනීමේ දත්ත හුවමාරුව පිළිබඳව බ්ලොක්චේන් තාක්ෂණය පදනම් වූ සංකල්පය සනාථ කිරීමේ ක්‍රමවේදය සංවර්ධනය කිරීමේ අරමුණු වූයේ, පාරිභෝගික අත්දැකීම් වැඩි දියුණු කිරීමට, මෙහෙයුම් වියදම් අඩු කිරීමට සහ බැංකු සහ අනෙකුත් මූල්‍ය ආයතනවල මෙහෙයුම් අවදානම අවම කිරීමට මෙමඟින් ඇති හැකියාවන් තක්සේරු කිරීමයි. පරිශීලක හිතකාමී සහ ආරක්ෂිත සැලසුම් සහිතව ගනුදෙනුකරු හඳුනා ගැනීමේ ක්‍රියාවලිය ඩිජිටල්කරණය කිරීම තුළින් ඩිජිටල් මූල්‍ය සේවා භාවිත කිරීමට පාරිභෝගිකයන් දිරිමත් කරන අතර මූල්‍ය සේවා සඳහා ඔවුන්ගේ ප්‍රවේශය ද වැඩි කරනු ඇතැයි තවදුරටත් අපේක්ෂා කෙරේ.

මෙහිදී බැංකු අතර පාරිභෝගිකයන්ගේ තොරතුරු සුරක්ෂිතව සහ කාර්යක්ෂමව හුවමාරු කර ගැනීමට අනුබල දෙන බ්ලොක්චේන් තාක්ෂණයේ සාධනීය ලක්ෂණ කිහිපයක් හඳුනා ගැනීමට හැකි විය. මෙය බ්ලොක්චේන් තාක්ෂණය තුළින් මූල්‍ය සේවාවන්හි නවෝත්පාදනයන් සිදු කිරීම සඳහා ශ්‍රී ලංකාවේ බැංකු සහ තොරතුරු තාක්ෂණ

යන ක්ෂේත්‍රවල ස්වේච්ඡා සහභාගීත්වය ඇතිව ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ මූලිකත්වයෙන් ආරම්භ කරන ලද සුවිශේෂී ජාතික ව්‍යාපෘතියක් ලෙස හැඳින්විය හැකිය.

5.3 නියාමන පරීක්ෂණ අවකාශ රාමුව (Regulatory sandbox)

වැඩි කාර්යක්ෂමතාවයක් සහිත හා මූල්‍ය සේවා සඳහා ප්‍රවේශය වැඩි කරන නවෝත්පාදනයන් සඳහා මූල පිරිමි දිරිමත් කිරීම සහ සක්‍රීය කිරීම අරමුණු කර ගනිමින් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් 2020 වසරේදී මූල්‍ය තාක්ෂණ නියාමන පරීක්ෂණ අවකාශ රාමුව යන සංකල්පය ආරම්භ කරන ලදී. නියාමන අවශ්‍යතා උල්ලංඝනය කිරීමේ අවදානමකින් තොරව තෝරාගත් නවෝත්පාදකයින්ට ඔවුන්ගේ මූල්‍ය තාක්ෂණ පහසුකම් සහ සේවා පරීක්ෂා කිරීමට ආරක්ෂිත ඉඩක් ලබා දීම මෙම ක්‍රමයෙන් අපේක්ෂා කෙරේ.

6. ඉදිරි දැක්ම

මූල්‍ය පද්ධතියේ ස්ථායීතාවය කෙරෙහි කිසිදු අහිතකර බලපෑමක් ඇතිනොවන අයුරින් මූල්‍ය තාක්ෂණය වෙතින් උපරිම ආර්ථික ප්‍රතිලාභ ලබා ගැනීම සඳහා, මූල්‍ය අංශයේ නියාමකයින්ට ද්විත්ව ප්‍රවේශයක් සඳහා අනුගත වීමට සිදුවේ. මූල්‍ය තාක්ෂණ නවෝත්පාදනයන් මඟින් ඇති වන අවදානම් ප්‍රමාණවත් ලෙස අවම කර ගනිමින්, එවැනි නවෝත්පාදනයන් සඳහා පහසුකම් සලසන නියාමන පරිසරයක් නිර්මාණය කිරීම සඳහා මූල්‍ය නියාමකයින්

විසින් තම නියාමන රාමුව සඳහා අවශ්‍ය වෙනස්කම් සිදු කළ යුතුය. තවද, එම නියාමන රාමුව ශීඝ්‍රයෙන් දියුණු වන මූල්‍ය තාක්ෂණ කර්මාන්තය විසින් හඳුන්වා දෙනු ලබන වෙනස්කම් සඳහා ප්‍රතිචාර දක්වනු ලබන මෙන්ම අධිකාරී විකාශනය වන නියාමන රාමුවක් වීම අවශ්‍ය වේ. අනෙක් අතට, අධි තාක්ෂණය මත පදනම් වූ ස්වයංක්‍රීය අධීක්ෂණ ක්‍රමවේද වෙත ප්‍රවේශ වීම හරහා බැංකු අධීක්ෂකවරුන්ගේ අධීක්ෂණ ධාරිතාවන් සැලකිය යුතු ලෙස වැඩි දියුණු කිරීමද සිදුකළ යුතුය. නවීන අධීක්ෂණ තොරතුරු පද්ධති ක්‍රියාත්මක කිරීම, උසස් දත්ත විශ්ලේෂණ හැකියාවන් වර්ධනය කිරීම සහ කෘත්‍රීම බුද්ධිය සහය කරගත් අධීක්ෂණ තාක්ෂණ (SupTech) මෙවලම් හඳුන්වාදීම මේ සඳහා ඇතුළත් වේ. එවැනි අධීක්ෂණ පරිසරයක් මූල්‍ය තාක්ෂණය මඟින් මෙහෙයවන ලබන යුගයක ඵලදායී ලෙස බැංකු පද්ධතිය අධීක්ෂණය කිරීමට බැංකු අධීක්ෂකවරුන්ට අවස්ථාව සලසනු ලබයි.

මූලාශ්‍ර

1. The Next Wave of Suptech Innovation - Suptech Solutions for Market Conduct Supervision" World Bank Group" March 2021
2. FinTech" RegTech and SupTech(What They Mean for Financial Supervision" Toronto Centre" August 2017
3. Supervisory Implications of FinTech in SEACEN Jurisdictions" Herbert Poenisch & Michael Zamorski" SEACEN Financial Stability Journal - Volume 7\$2016
4. CBSL Successfully Completes the Process of Developing and Testing a Blockchain Technology based Shared Know-Your-Customer ^KYC& Proof-of-Concept ^POC&" Central Bank of Sri Lanka" Press Release - October 2021

විද්‍යුත් අරමුදල් පැවරීම් සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණය හරහා රජයේ ආයතන සඳහා මංගත ගෙවීම් (Online Payments) පහසුකම් ලබා දීම පිණිස දියත් කරන ලද ලංකාපේ මංගත ගෙවීම් වේදිකාව (LankaPay Online Payment Platform - LPOPP) සමඟ මෙම කාල සීමාව තුළ දී සම්බන්ධ විය. සලකා බලනු ලබන කාල සීමාව තුළ දී, ලංකාපේ මංගත ගෙවීම් වේදිකාව හරහා සිදු වූ ගනුදෙනු ප්‍රමාණය 96,258 සිට 513,961 දක්වා සියයට 433.9කින් සැලකිය යුතු ලෙස වර්ධනය වී ඇති අතර එහි වටිනාකම රුපියල් බිලියන 75.3 සිට රුපියල් බිලියන 198.2 දක්වා සියයට 163.1කින් වර්ධනය වී ඇත. සලකා බලනු ලබන කාල සීමාව තුළ දී, ලංකාපේ මංගත ගෙවීම් වේදිකාව හරහා සිදු වූ ගනුදෙනු ප්‍රමාණය සහ ඒවායේ වටිනාකම වර්ධනය වීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා රේගුවට අදාළ ගනුදෙනු වැඩිවීම සහ දේශීය ආදායම් දෙපාර්තමේන්තුව මේ සමඟ සම්බන්ධ වීම ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු විය.

2021 වසර තුළ දී, 126,670ක් නව LANKAQR වෙළඳුන් ලෙස සම්බන්ධ වීමත් සමඟ LANKAQR පාදක වූ ගනුදෙනු ප්‍රමාණය හා වටිනාකම පිළිවෙලින්

සියයට 625.4කින් 1,154,984ක් දක්වා සහ සියයට 361.3කින් රුපියල් මිලියන 2,487ක් දක්වා සැලකිය යුතු වර්ධනයක් දක්නට ලැබුණි. LANKAQR ගෙවීම්, සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ වෙළඳුන් අතර මෙන්ම පාරිභෝගිකයන් අතර ද ප්‍රචලිත කිරීමේ අරමුණින්, "LANKAQR ක්‍රමවේදය ජනගහනකරණ වැඩසටහන", 2021 ඔක්තෝම්බර් මාසයේ දී දියත් කරන ලදී. තවද, LANKAQR ගෙවීම් ක්‍රමයක් ලෙස පිළිගැනීමට වෙළඳුන් දිරිමත් කිරීම සඳහා LANKAQR මූලික කර ගෙන කරන ලද ගනුදෙනු සඳහා සියයට 0.5ක උපරිම වෙළඳ වට්ටම් අනුපාතය නැවත දැනුම් දෙන තුරු දීර්ඝ කරන ලදී.

2013 අංක 1 දරන ගෙවීම් කාඩ්පත් සහ ජංගම දුරකථන ආශ්‍රිත ගෙවීම් පද්ධති සඳහා වන නියෝගයෙහි විධිවිධාන යටතේ ගෙවීම් කාඩ්පත් සහ ජංගම දුරකථන ආශ්‍රිත ගෙවීම් පද්ධතිවල කටයුතු නියාමනය හා අධීක්ෂණය, මහ බැංකුව විසින් අධිකාරී විසින් සිදු කරන ලදී. ඒ අනුව, ඉහත නියෝගයට අනුකූලව, හර කාඩ්පත් නිකුත් කරන්නන් ලෙස කටයුතු කිරීමට මූල්‍ය ආයතන දෙකකට බලපත්‍ර ලබා දෙන ලදී. කොවිඩ්-19 වසංගතය යළි හිස එසවීම සහ රජය විසින්

සංචාරක සීමා පැනවීම හේතුවෙන් ජංගම දුරකථන පදනම් කරගත් විද්‍යුත් මුදල් පද්ධතියක ක්‍රියාකරුවෙක් සම්බන්ධයෙන් අතරා ස්ථානීය පරීක්ෂණයක් සිදු කරන ලද අතර, ගෙවීම් කාඩ්පත් සහ ජංගම ගෙවීම් පද්ධති සේවා සපයන්නන්ට පවරන ලද රෙගුලාසිවලට අනුකූල වීම අඛණ්ඩව අධීක්ෂණය කිරීම සඳහා දුරස්ථ ආවේක්ෂණ කටයුතු ශක්තිමත් කිරීමෙන් බලපත්‍රලාභී සේවා සපයන්නන්ගේ සුමට ක්‍රියාකාරීත්වය සහතික කරන ලදී.

බ්ලොක්චේන් තාක්ෂණය (Blockchain Technology) පදනම් කරගත් ගනුදෙනුකරුවන් හඳුනා ගැනීමේ හවුල් යාන්ත්‍රණය (Shared KYC) සඳහා සංකල්ප සාධනය (Proof of Concept) යෙදවීම සහ පරීක්ෂා කිරීමේ ක්‍රියාවලිය මහ බැංකුව විසින් සාර්ථකව නිම කරන ලදී. ශ්‍රී ලංකාවේ මූල්‍ය අංශයේ නවෝත්පාදනයන් බලාත්මක කිරීම සඳහා බ්ලොක්චේන් තාක්ෂණයේ ඇති විභවය මෙමගින් පෙන්වුම් කරන ලදී.

ගෙවීම් සහ පියවීම් පද්ධති පිළිබඳ උපදේශනාත්මක සහ අධීක්ෂණ කමිටුව වන ජාතික ගෙවීම් කවුන්සිලය මගින් 2020-2022 සඳහා වූ ගෙවීම් පද්ධති ඉදිරි දැක්ම අධීක්ෂණය කිරීම සහ 2022-2024 සඳහා වූ ගෙවීම් පද්ධති ඉදිරි දැක්ම සාකච්ඡා කිරීම තුළින් රටේ ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම් සඳහා ඵලදායී ලෙස පහසුකම් සැලසීම පිණිස අවදානම් නිරීක්ෂණය කරමින් මූල්‍ය අංශයේ කාර්යක්ෂමතාව ඉහළ නැංවීමට තවදුරටත් ක්‍රියා කරන ලදී. ශ්‍රී ලංකාව සඳහා නව ප්‍රේෂණ මාර්ග අධ්‍යයනය කිරීමට සහ යෝජනා කිරීමට ජාතික ගෙවීම් කවුන්සිලය පත් කළ ක්‍රියාකාරී කමිටුවේ වාර්තාව 2021 වසර තුළ දී ජාතික ගෙවීම් කවුන්සිලය වෙත ඉදිරිපත් කරන ලදී. විවෘත බැංකුකරණය (Open Banking), අතරා මුදල් (Virtual Currencies), මහ බැංකු ඩිජිටල් මුදල් වර්ග (Central Bank Digital Currency) සහ කෘතීම බුද්ධිය (Artificial Intelligence) වැනි නව ගෙවීම් නිෂ්පාදන/වේදිකා පිළිබඳ කමිටු කිහිපයක වාර්තා සලකා බලනු ලබන කාලසීමාවේදී ජාතික ගෙවීම් කවුන්සිලයට ඉදිරිපත් කරන ලදී.

මුදල් විශුද්ධීකරණය වැළැක්වීම සහ ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම මඬපැවැත්වීම

මහ බැංකුවේ මූල්‍ය බුද්ධි ඒකකයේ ප්‍රමුඛතම කාර්යය වන මුදල් විශුද්ධීකරණය හා ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම සම්බන්ධ හෝ අනෙකුත් නීති විරෝධී කටයුතු සම්බන්ධව වාර්තා වන සැක කටයුතු ගනුදෙනු විශ්ලේෂණය කිරීම හා අදාළ ආයතන වෙත යොමු

කිරීම අඛණ්ඩව සිදු කරන ලදී. 2021 වසර තුළ දී වාර්තාකරණ ආයතන, නීතිය බලාත්මක කිරීමේ අධිකාරීන්, නියාමන අධිකාරීන් සහ මහජනතාව විසින් සැක කටයුතු ගනුදෙනු වාර්තා සහ තොරතුරු විමසීම් 4,696ක් මූල්‍ය බුද්ධි ඒකකය වෙත වාර්තා කරන ලදී. සලකා බලනු ලබන කාල පරිච්ඡේදය තුළදී, ක්‍රියාකාරී සහ උපායමාර්ගික විශ්ලේෂණයන්ගෙන් පසුව වැඩිදුර විමර්ශන සහ නියාමන ක්‍රියාමාර්ග සඳහා ඉන් 1,830ක් අදාළ නීතිය බලාත්මක කිරීමේ අධිකාරීන් සහ නියාමන අධිකාරීන් වෙත යොමු කරන ලදී. සැක කටයුතු ගනුදෙනු වාර්තා 2,220ක් අඛණ්ඩ ආවේක්ෂණ ක්‍රියාවලිය යටතේ තබා ඇති අතර, 641ක් මූලික විශ්ලේෂණය සහ වැඩිදුර අධ්‍යයනය සඳහා තබා ඇත. ඉතිරි සැක කටයුතු ගනුදෙනු වාර්තා වැඩිදුර ක්‍රියාමාර්ග අවශ්‍ය නොවන කාණ්ඩය යටතේ වර්ගීකරණය කරන ලදී. එසේම, 2021 වසර තුළ දී, 2006 අංක 06 දරන මුදල් ගනුදෙනු වාර්තා කිරීමේ පනතෙහි 6 වන වගන්තිය අනුව, වාර්තාකරණ ආයතන විසින් දේශීය හා විදේශීය වශයෙන් රුපියල් මිලියන 1 සහ ඊට වැඩි හෝ විදේශ මුදල්වලින් එයට සමාන වන මුදල් ගනුදෙනු වාර්තා මිලියන 5.7ක් (තාවකාලික) සහ විද්‍යුත් අරමුදල් හුවමාරු වාර්තා මිලියන 9.2ක් (තාවකාලික) මූල්‍ය බුද්ධි ඒකකය වෙත වාර්තා කරන ලදී.

රට තුළ මුදල් විශුද්ධීකරණය වැළැක්වීමේ සහ ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම වැළැක්වීමේ නීතිමය රාමුව සමඟ වන ආයතනික අනුකූලතාවය සහතික කිරීම සඳහා අවදානම මත පදනම් වූ අධීක්ෂණ ක්‍රියාවලිය මූල්‍ය බුද්ධි ඒකකය විසින් අඛණ්ඩව සිදු කරන ලදී. ශ්‍රී ලංකාවේ මූල්‍ය ආයතන මෙන්ම නම් කරන ලද මූල්‍ය නොවන ව්‍යාපාර හා වෘත්තීන් සඳහා ද මූල්‍ය බුද්ධි ඒකකය විසින් අවදානම මත පදනම් වූ පරීක්ෂණ සිදු කරන ලදී. ගෝලීය වසංගත තත්ත්වය හේතුවෙන් සැලසුම් කරන ලද එතැන් පරීක්ෂණ පැවැත්වීමට පැවති බාධාවන් මධ්‍යයේ වුව ද, මූල්‍ය බුද්ධි ඒකකය විසින් අවදානම මත පදනම් වූ ස්ථානීය පරීක්ෂණ 2ක් ද, අවදානම මත පදනම් වූ ඒකාබද්ධ ස්ථානීය පරීක්ෂණ 7ක් ද සහ එතැන් පරීක්ෂණ 7ක් ද සාර්ථකව සිදු කරන ලදී. තවද, මූල්‍ය ආයතනවල මුදල් විශුද්ධීකරණය වැළැක්වීම සහ ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම වැළැක්වීම සමඟ අනුකූල වීම ඇගයීම සඳහා පසු විපරම් විතැන් පරීක්ෂණ 4ක් ද පවත්වන ලදී. තවදුරටත්, මූල්‍ය අංශයේ මුදල් විශුද්ධීකරණය වැළැක්වීම සහ ත්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම වැළැක්වීම කෙරෙහි අනුකූලතාවය ඇගයීම පිණිස මූල්‍ය ආයතන සඳහා තේමාත්මක සමාලෝචන (Thematic Reviews) 5ක් සිදුකරන ලද අතර එවැනිම වූ තේමාත්මක සමාලෝචන 2ක් නම් කරන ලද මූල්‍ය

නොවන ව්‍යාපාර සහ වෘත්තීන් සඳහා ද සිදු කරන ලදී. 2021 වසර තුළ සිදු කරන ලද පරීක්ෂණ මත පදනම්ව, එක්සත් ජාතීන්ගේ සම්බාධක සම්බන්ධව අනුගමනය කළ යුතු ක්‍රියාමාර්ග, ගනුදෙනුකරු පිළිබඳ නිසි උද්යෝගයෙන් ක්‍රියා කිරීමේ රීති, ගනුදෙනුකරු හඳුනාගැනීම සහ තහවුරු කරගැනීම සහ සැක කටයුතු ගනුදෙනු වාර්තා කිරීම, නිසි අවදානම් පාලන සහ අවම කිරීමේ ක්‍රියාමාර්ග ක්‍රියාත්මක කිරීම යනාදී කරුණු උල්ලංඝනය කිරීම සම්බන්ධයෙන් බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු 4ක් සඳහා සහ බලපත්‍රලාභී මූල්‍ය සමාගම් 5ක් සඳහා රුපියල් මිලියන 10.5ක පරිපාලනමය දණ්ඩන පනවන ලදී. ඊට අමතරව, මුදල් ගනුදෙනු වාර්තා කිරීමේ පනතේ විධිවිධාන හා එම ප්‍රකාරව නිකුත් කරන ලද නියෝග හා මාර්ගෝපදේශ සහ ගනුදෙනුකරු පිළිබඳ නිසි උද්යෝගයෙන් ක්‍රියා කිරීමේ රීති ප්‍රකාරව වාර්තා වූ අනුකූල නොවීම් හේතු කරගනිමින් මූල්‍ය ආයතන සඳහා වසර තුළ දී හේතු පැහැදිලි කිරීමේ ලිපි 9ක් සහ අනතුරු ඇඟවීමේ ලිපි 5ක් නිකුත් කරන ලදී. තවද, මුදල් විශුද්ධීකරණය වැළැක්වීමේ සහ ක්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම වැළැක්වීමේ අධීක්ෂණ ක්‍රියාවලිය තවදුරටත් ශක්තිමත් කිරීම සඳහා මුදල් විශුද්ධීකරණය වැළැක්වීම සහ ක්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම මැඩපැවැත්වීම කෙරෙහි අනුකූලතාවය දක්වන නම් කරන ලද මූල්‍ය නොවන ව්‍යාපාර හා වෘත්තීන් සංඛ්‍යාව වැඩිදියුණු කිරීමට මූල්‍ය බුද්ධි ඒකකය විසින් කටයුතු කරන ලදී.

2021 වසර තුළ දී රට තුළ මුදල් විශුද්ධීකරණය වැළැක්වීමේ/ක්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම වැළැක්වීමේ පාලන තන්ත්‍රයේ සඵලදායීතාව වැඩිදියුණු කිරීමේ අරමුණු ඇතුළු මූල්‍ය බුද්ධි ඒකකය විසින් මුදල් විශුද්ධීකරණය වැළැක්වීම/ක්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම මැඩපැවැත්වීමේ නීතිමය රාමුව සඳහා නීතිමය සංශෝධන හඳුන්වා දීමට ක්‍රියාමාර්ග රැසක් ගන්නා ලදී. තවද, මූල්‍ය කාර්යසාධන බලකායෙහි නිර්දේශයන්හි නිර්දේශ අංක 01 සමඟ අනුකූලතාවය දැක්වීම පිණිස ලෝක බැංකුවේ සහාය ඇතිව ශ්‍රී ලංකාවේ මුදල් විශුද්ධීකරණය සහ ක්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීමේ ජාතික අවදානම් තක්සේරුව යාවත්කාලීන කිරීම ආරම්භ කරන ලදී. මෙහි ක්‍රියාකාරී කණ්ඩායම්, රාජ්‍ය හා පුද්ගලික නියෝජිතයන් 66කින් සහ 123 කට වැඩි නිලධාරීන්ගෙන් සමන්විත වේ.

සියලුම පාර්ශවකරුවන්ගේ දැනුවත්භාවය වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා මූල්‍ය බුද්ධි ඒකකය විවිධ ක්‍රියාමාර්ග ගන්නා ලදී. මුදල් විශුද්ධීකරණය වැළැක්වීම/ක්‍රස්තවාදයට මුදල් සැපයීම වැළැක්වීමේ අධීක්ෂණ ක්‍රියාවලිය හා ආයතනික අනුකූලතාවය තවදුරටත් ශක්තිමත් කිරීම පිණිස වසර තුළ දී මූල්‍ය

බුද්ධි ඒකකය විසින් මාර්ගෝපදේශ සහ චක්‍රලේඛ කිහිපයක් නිකුත් කරන ලද අතර, දැනුවත් කිරීම්/පුහුණු වැඩසටහන් 50ක් සඳහා සම්පත් දායකත්වය සපයන ලදී.

මූල්‍ය ක්ෂේත්‍රයට සම්බන්ධ නීති ප්‍රතිසංස්කරණ

මහ බැංකුවේ නියාමන සහ අධීක්ෂණ රාමුව සඳහා වඩාත් ශක්තිමත් නෛතික පදනමක් සැපයීමේ අරමුණින් මහ බැංකුව එමගින් පාලනය වන ව්‍යවස්ථාවන්ට නව ප්‍රතිසංස්කරණ හඳුන්වා දීම අඛණ්ඩව සිදු කරන ලදී. ඒ අනුව මහ බැංකුව විසින් ජාත්‍යන්තර ප්‍රමිතීන්ට අනුකූල වෙමින් යෝජිත බැංකු පනතේ ප්‍රතිපාදන තවදුරටත් ශක්තිමත් කිරීම සහ විධිමත් කිරීම සඳහා නව බැංකු පනත සම්බන්ධයෙන් සිදු කළ දෙවන සාකච්ඡා වටය 2021 වසරේ දී අවසන් කරන ලදී. මීට අමතරව, මහ බැංකුවේ නිරාකරණ කිරීමේ බලාධිකාරය ද ඇතුළත්ව බැංකු නොවන මූල්‍ය ආයතන සම්බන්ධයෙන් මහ බැංකුව සතු නියාමන සහ අධීක්ෂණ බලතල වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා මහ බැංකුව විසින් 2011 අංක 42 දරන මුදල් ව්‍යාපාර පනත සඳහා අවශ්‍ය සංශෝධන සකස් කරන ලදී.

වෙළඳ, නිෂ්කාශනය සහ පියවීම් පිළිබඳ පනත, මූල්‍ය වත්කම් කළමනාකරණ නියෝජිතායතන පනත සහ ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය සහ ණය නියාමන අධිකාරී පනත යන නව නීති සම්පාදනය කිරීමට ද මහ බැංකුව සිය දායකත්වය සපයන ලදී. රජයේ සුරැකුම්පත් සහ විදේශ විනිමය ගනුදෙනු හා සම්බන්ධ වෙළඳාම, නිෂ්කාශන, පියවීම් සහ භාරකාරීත්වයට අදාළ රෙගුලාසි වැඩි දියුණු කිරීම ශ්‍රී ලංකාව සඳහා නව වෙළඳ, නිෂ්කාශන සහ පියවීම් පිළිබඳ පනතක් හඳුන්වා දීමෙහි අරමුණ වේ. රජයේ සුරැකුම්පත් සහ විදේශ විනිමය වෙළඳපොළ සඳහා නවීන පශ්චාත් වෙළඳ නිෂ්කාශනය, මධ්‍යම ප්‍රතිපාර්ශ්ව පද්ධති, බහු ව්‍යවහාර මුදල් තත්කාලීන දළ පියවීම් පද්ධතිය ආදිය මගින් සහය දක්වන ආරක්ෂිත, නවීන, තරඟකාරී සහ සාධාරණ වෙළඳපොළවල් බවට පරිවර්තනය කිරීම සඳහා ඇවැසි පුළුල් නෛතික හා තාක්ෂණික යටිතල පහසුකම් හඳුන්වාදීම කෙරෙහි මෙම පනත තුළින් මූලික අවධානය යොමු කරනු ලබයි. උග්‍ර ක්‍රියාකාරී වත්කම් හේතුවෙන් නියාමනය කරන ලද මූල්‍ය ආයතනවල ශේෂ පත්‍රයන් හි පවතින වගකීම්භාරය ලිහිල් කිරීමේ අරමුණින් ශ්‍රී ලංකාව තුළ මූල්‍ය වත්කම් කළමනාකරණ සමාගම් පිහිටුවීම සඳහා සංකල්ප මත පදනම් වූ නීතිමය රාමුවක් හඳුන්වාදීම මූල්‍ය වත්කම් කළමනාකරණ නියෝජිතායතන පනතේ අරමුණ විය. මුදල් ණයට දීමේ ව්‍යාපාරය සහ ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය ව්‍යාපාරය නියාමනය සහ අධීක්ෂණය සඳහා වෙන්වූ නියාමන අධිකාරියක් පිහිටුවීම සහ

පාරිභෝගිකයාගේ ආරක්ෂාව සහතික කිරීම යන කාරණා මූලික කොට ගෙන නව ක්ෂුද්‍රමූල්‍ය හා ණය නියාමන අධිකාරී පනත කෙටුම්පත් කරන ලදී.

ඊට අමතරව, භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර නිකුත් කිරීම ශක්තිමත් කිරීමට මෙන්ම ශ්‍රී ලංකාවේ රාජ්‍ය සුරැකුම්පත් වෙළඳපොළ පිළිබඳ ආයෝජකයින්ගේ විශ්වාසය යළි ස්ථාපිත කිරීමට ද මහ බැංකුව මගින් 1937 අංක 7 දරන ලියාපදිංචි කොටස් හා සුරැකුම්පත් ආඥාපනතට යෝජනා සංශෝධන ඉදිරිපත් කළ අතරම ඒ යටතේ නිකුත් කර තිබූ අනුනීති ද නිකුත් කරන ලදී. තවද, විදේශ විනිමය වෙළඳපොළෙහි සුමට ක්‍රියාකාරීත්වයට පහසුකම් සැලසීමේ සහ නියාමන බලතල ශක්තිමත් කිරීමේ අරමුණ ඇතිව 2017 අංක 12 දරන විදේශ විනිමය පනත සඳහා ද සංශෝධන යෝජනා කරන ලදී.

මහ බැංකුව විසින් වෙනත් පාර්ශ්වකරුවන් විසින් කෙටුම්පත් කරන ලද එහෙත් මහ බැංකුවට සහ මූල්‍ය අංශයට අදාළ ව්‍යවස්ථාවන් කිහිපයක් එනම්, කොළඹ වරාය නගර ආර්ථික කොමිෂන් සභා පනත් කෙටුම්පත, කොරෝනා වෛරස් රෝගය 2019 (කොවිඩ්-19) (තාවකාලික විධිවිධාන) පනත් කෙටුම්පත, මුදල් පනත් කෙටුම්පත, දත්ත සුරැකීමේ පනත් කෙටුම්පත මෙන්ම ජාතික ඉතිරිකිරීමේ බැංකු පනත සහ ලංකා බැංකු ආඥාපනත ආදිය සඳහා යෝජනා සංශෝධනයන් සමාලෝචනය කිරීම සඳහා දායකත්වය ලබා දෙන ලදී. එහි දී එම ව්‍යවස්ථා හඳුන්වා දීමෙහි ලා බැඳුණු ජාතික වැදගත්කම මෙන්ම මහ බැංකුවේ පවත්නා නියාමන සහ අධීක්ෂණ රාමුවට එවැනි පනත්/සංශෝධනවල ඇති බලපෑම ද මහ බැංකුව විසින් සලකා බලන ලදී. මූල්‍ය පද්ධතිය කෙරෙහි බිඳහෙලිය නොහැකි මහජන විශ්වාසයක් පවත්වාගෙන යාම සඳහා මහ බැංකුව විසින් 2011 අංක 42 දරන මුදල් ව්‍යාපාර පනතේ සහ 1988 අංක 30 දරන බැංකු පනතේ විධිවිධාන යටතේ නීතිපති දෙපාර්තමේන්තුවේ සහ අනෙකුත් නීති බලාත්මක කිරීමේ ආයතනවල සහාය ඇතිව අනවසර මුදල් සමාගම්, තහනම් යෝජනා ක්‍රම සහ මූල්‍ය ක්ෂේත්‍රයේ අනෙකුත් ගැටලු සම්බන්ධව නඩු පැවරීම් අඛණ්ඩව සිදු කරන ලදී.

මූල්‍ය පාරිභෝගික ආරක්ෂණය

මූල්‍ය පාරිභෝගික ආරක්ෂණ රාමුවෙහි අරමුණු වන්නේ මූල්‍ය පාරිභෝගිකයාගේ අයිතීන් සුරැකීම සහ මූල්‍ය පාරිභෝගිකයින් සඳහා මූල්‍ය නිෂ්පාදන සහ සේවාවල සාධාරණත්වය හා විනිවිදභාවය ප්‍රවර්ධනය කිරීමය. පැමිණිලි හා ඉල්ලීම් සම්බන්ධයෙන් කටයුතු කිරීමේ ක්‍රියාවලිය විධිමත් කිරීම, මූල්‍ය

පාරිභෝගික ආරක්ෂණ රාමුව ක්‍රියාත්මක කිරීමට පහසුකම් සැලසීම සඳහා නව නීති සම්පාදනය කිරීම හෝ පවතින නීති පද්ධතියට සංශෝධන සිදු කිරීම මගින් සුදුසු නීතිමය ප්‍රතිපාදන හඳුන්වා දීම සහ විශේෂිත පැමිණිලි සම්බන්ධයෙන් පරීක්ෂණ/විමර්ශන කටයුතු සිදු කිරීම වැනි ක්‍රියාමාර්ග ද ඇතුළුව නව ක්‍රියාමාර්ග මහ බැංකුව විසින් ගෙන ඇත. මෙම ක්‍රියාමාර්ග මූල්‍ය පාරිභෝගික ආරක්ෂාව සම්බන්ධ ගැටලු පිළිබඳව ඉක්මන් පියවර ගැනීමට බලධාරීන්ට බලය ලබා දෙනු ඇත. මසකට පැමිණිලි 500 ක පමණ සාමාන්‍යයක් සහිතව පැමිණිලි සහ ඉල්ලීම් 6,186ක් 2021 වසර තුළ මහ බැංකුවේ මූල්‍ය පාරිභෝගික සබඳතා දෙපාර්තමේන්තුවට ලැබී ඇත. ඒ අතරින් මූල්‍ය පාරිභෝගික සබඳතා දෙපාර්තමේන්තුවට මැදිහත් විය හැකි ක්‍රියාත්මකවිය යුතු පැමිණිලි හා ඉල්ලීම්වලින් සියයට 91කට අධික ප්‍රමාණයක් සම්බන්ධයෙන් ක්‍රියාමාර්ග ගත් අතර සමස්ත පැමිණිලි ප්‍රමාණයෙන් දළ වශයෙන් සියයට 45.7ක් සාර්ථකව සමනයකට පත් කරන ලදී. මෙම පැමිණිලි අතුරින් බොහොමයක් කොවිඩ්-19 වසංගතය නිසා බලපෑමට ලක්වූ සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යාපාර සහ පුද්ගලයින් සඳහා වන ණය සහන, ණය ප්‍රතිලේඛන ගත කිරීම, ඉහළ පොලී අනුපාතික, පිළිගත නොහැකි/සදාචාරාත්මක නොවන ක්‍රියාවන් සහ ණය පහසුකම් කලින් පියවීම සම්බන්ධයෙනි. මහ බැංකුවේ මූල්‍ය පාරිභෝගික සබඳතා දෙපාර්තමේන්තුව 2021 වසරේ දී පැමිණිලි ඉදිරිපත් කිරීම සඳහා සරල ආකෘති පත්‍රයක් හඳුන්වා දුන් අතර මෙමගින් පැමිණිලි කළමනාකරණ ක්‍රියාවලියේ කාර්යක්ෂමතාවය වැඩි දියුණු කරනු ඇත.

දුර්වල මූල්‍ය සමාගම් සඳහා වන නිරාකරණ සහ බලගැන්වීම් කටයුතු

මහ බැංකුව විසින් ශ්‍රී ලංකා තැන්පතු රක්ෂණ සහ ද්‍රවශීලතා ආධාරක යෝජනා ක්‍රමය කළමනාකරණය අඛණ්ඩව සිදුකරන ලදී. රුපියල් 600,000 සිට රුපියල් 1,100,000 දක්වා දක්වා උපරිම තැන්පතු රක්ෂණාවරණය ඉහළ නැංවීම සඳහා රෙගුලාසි නිකුත් කිරීමට අමතරව ශ්‍රී ලංකා තැන්පතු රක්ෂණ සහ ද්‍රවශීලතා ආධාරක යෝජනා ක්‍රමයේ මෙහෙයුම් හා කළමනාකරන කටයුතු දියුණු කිරීම උදෙසා ජාත්‍යන්තර මනා පරිචයන්ට අනුකූල වෙමින් එතෙක් බලාත්මකව පැවති රෙගුලාසි අවලංගු කර 2021 අංක 2 දරන ශ්‍රී ලංකා තැන්පතු රක්ෂණ සහ ද්‍රවශීලතා ආධාරක යෝජනා ක්‍රමය පිළිබඳ නව රෙගුලාසිය ප්‍රතිස්ථාපනය කරන ලදී. කොවිඩ්-19 වසංගතය මගින් ඇති කළ අවහිරතා මධ්‍යයේ වුවද, මහ බැංකුව විසින් අදාළ කාල පරිච්ඡේදය තුළ දී සෙන්ට්‍රල් ඉන්වෙස්ට්මන්ට්ස් සහ ෆින්ෆැන්ස් පී.එල්.සී., ද ස්ටෑන්ඩර්ඩ් ක්‍රෙඩිට් ෆින්ෆැන්ස් ලිමිටඩ්, ටී. කේ. එස්.

ගිනැන්ස් ලිමිටඩ්, ද ගිනැන්ස් කම්පැණි පී.එල්.සී., ඊ.ටී.අයි. ගිනැන්ස් ලිමිටඩ් සහ ස්වර්ණමහල් ගිනැන්ස් සර්විසස් පී.එල්.සී යන බලපත්‍ර අවලංගු කරන ලද/අත්හිටුවන ලද මුදල් සමාගම්හි තැන්පතුකරුවන්ට වන්දි මුදල් ගෙවීමේ කටයුතු බාධාවකින් තොරව ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. මහ බැංකුව විසින් ශ්‍රී ලංකා තැන්පතු රක්ෂණ සහ ද්‍රවශීලතා ආධාරක යෝජනා ක්‍රමය මගින් ඉහත සඳහන් මුදල් සමාගම් හයේ (06) තැන්පතුකරුවන් 70,832 දෙනෙකු සඳහා රුපියල් මිලියන 29,251.46ක මුදලක්, රක්ෂණ වන්දි වශයෙන් 2021 වසරේ දෙසැම්බර් 31 දින වන විට අභ්‍යන්තර ගෙවීම් පටිපාටියට යටත්ව සෘජුවම හා කොන්දේසි සහිත ගිවිසුමකට යටත්ව මහජන බැංකුව හරහා සිදු කරන ලදී. එක් සාමාජික ආයතනයකට, ද්‍රවශීලතා ආධාරක වශයෙන් ලබාදුන් ණයවල ශේෂය (මුල් ණය මුදලින්) 2021 වසරේ දෙසැම්බර් මස 31 දිනට රුපියල් බිලියන 1.4ක් විය.

මහ බැංකුව විසින් 1988 අංක 30 දරන බැංකු පනතේ විධිවිධානවලට අනුව තහනම් යෝජනා ක්‍රම පිළිබඳව ලද මහජන පැමිණිලි කිහිපයකට අදාළව පරීක්ෂණ පවත්වන ලදී. තවදුරටත්, තහනම් යෝජනා ක්‍රම හා සම්බන්ධ වීමේ අනිසි ප්‍රතිවිපාක සම්බන්ධයෙන් මහජනතාව දැනුවත් කිරීම හා විවිධ මහජන කාණ්ඩවල මූල්‍ය සාක්ෂරතාවය වර්ධනය කිරීමේ අරමුණින් දිවයින පුරා දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් කිහිපයක් පවත්වන ලදී. මහ බැංකුව දැනට පවතින නියාමන රාමුව තුළ බලපත්‍රලාභී බැංකු සහ බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සඳහා නිරාකරණ රාමුවක් සැකසීමේ ක්‍රියාවලියෙහි නිරතව සිටී.

විදේශ විනිමය නියාමනය සහ අධීක්ෂණය

කොවිඩ්-19 වසංගත තත්ත්වය හේතුවෙන් මුහුණ දුන් අභියෝග මධ්‍යයේ වුවද, මහ බැංකුව විසින් මෙම වසර තුළ දී විදේශ විනිමය ගනුදෙනු නියාමනය කිරීම සහ අධීක්ෂණය කිරීම අඛණ්ඩව සිදු කරන ලදී. ශ්‍රී ලංකාවේ විදේශ සංචිත සංරක්ෂණය කිරීම සහ දේශීය විදේශ විනිමය වෙළඳපොළෙහි ද්‍රවශීලතාවය වැඩිදියුණු කිරීමේ අරමුණින්, 2017 අංක 12 දරන විදේශ විනිමය පනතේ විධිවිධාන යටතේ ප්‍රතිපත්තිමය පියවර කිහිපයක් හඳුන්වාදෙන ලදී.

දේශීය විදේශ විනිමය වෙළඳපොළෙහි කාර්යක්ෂමතාවය වැඩි දියුණු කිරීමේ අරමුණ පෙරදැරිව, බලයලත් වෙළෙඳුන්ගේ සහ අනෙකුත් පාර්ශ්වකරුවන්ගේ ප්‍රායෝගික ගැටලු විසඳීම සඳහා විදේශ විනිමය පනත යටතේ පෙර නිකුත් කරන ලද රෙගුලාසි, නියෝග සහ විධිවිධාන වෙනුවට සංශෝධිත රෙගුලාසි, නියෝග සහ විධිවිධාන මාලාවක් 2021

වසරේ මාර්තු 22 දින සිට ක්‍රියාත්මක වන පරිදි නිකුත් කරන ලදී. තවද දේශීය විදේශ විනිමය වෙළඳපොළෙහි ද්‍රවශීලතා ගැටලු සැලකිල්ලට ගනිමින්, විදේශ විනිමය පනතෙහි 22 වැනි වගන්තිය යටතේ මුදල් අමාත්‍යවරයා විසින් නිකුත් කරන ලද නියෝගයක් මගින් ප්‍රාග්ධන ගනුදෙනු සම්බන්ධ ඇතැම් බාහිර ප්‍රේෂණ සීමා කරන ලදී. වැඩි දියුණු වූ ආමුඛ ප්‍රේෂණ මගින් රටට ඇති කරන ලද ධනාත්මක බලපෑම සලකා බලමින්, 2020 වසරේ දී හඳුන්වා දුන් විශේෂ තැන්පතු ගිණුම් විවෘත කිරීම 2021 වසරේ අප්‍රේල් 08 දින සිට තවත් වසරක කාලයක් සඳහා දීර්ඝ කරන ලදී. එපමණක් නොව, නේවාසික සමාගම් කොටස්වල ආයෝජන සඳහා අනේවාසික ආයෝජකයන්ගෙන් ලැබෙන මුදල් විදේශ මුදලින් ලබා ගැනීමට සහ ශ්‍රී ලංකා රුපියල්වලට පරිවර්තනය නොකර ජංගම ගනුදෙනු සඳහා යෙදවීමට පහසුකම් සලසමින් විධිවිධාන නිකුත් කරන ලදී. තවද, ආමුඛ ප්‍රේෂණ ආකර්ෂණය කරගැනීම සඳහා, ශ්‍රී ලංකාවේ සංස්ථාපිත සමාගම්වලට බාහිරව ණයට ගත් අරමුදල්වලින් ශ්‍රී ලංකා රජය විසින් නිකුත් කරන ලද ජාත්‍යන්තර ස්වෛරීත්ව බැඳුම්කර ද්විතීයික වෙළඳපොළෙන් මිලදී ගැනීමට අවසර දෙන ලදී.

ශ්‍රී ලංකාවේ නේවාසිකයින් අත ඇති විදේශ මුදල් විධිමත් මාර්ගයක් හරහා ආකර්ෂණය කර ගැනීමේ ප්‍රයත්නයක් ලෙස, ශ්‍රී ලංකා සංචාරක සංවර්ධන

4.22 සංඛ්‍යා සටහන
විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් ගිණුම්හි ගනුදෙනුවල සාරාංශය

එ.ජ. ඩොලර් මිලියන

ගිණුම් වර්ගය	ආමුඛ ප්‍රේෂණ		ප්‍රතිමුඛ ප්‍රේෂණ		දෙසැම්බර් 31 දිනට අවසාන ශේෂය	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021
පුද්ගලික විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් ගිණුම්	766.7	663.2	205.6	234.1	2,666.2	2,715.4
ව්‍යාපාරික විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් ගිණුම්	6,796.7	7,647.9	2,805.7	3,756.9	1,951.0	3,071.7
ආමුඛ ආයෝජන ගිණුම්	1,382.9	854.7	1,901.1	1,221.9	1,861.1	1,969.2
විශේෂ තැන්පතු ගිණුම්	214.9 ¹	207.1 ¹	3.2 ²	83.0	290.0	585.2 ³
ප්‍රතිමුඛ ආයෝජන ගිණුම්	138.2	11.2	8.4	6.9	ලැ.නො.	ලැ.නො.

ලැ.නො. - ලැබී නොමැත මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

¹ ආමුඛ ආයෝජන ගිණුම්, අක්වෙරළ බැංකු ඒකකයේ ගිණුම් සහ විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් තැන්පතුවලින් මාරු කරන ලද අරමුදල් හැර
² විශේෂ තැන්පතු ගිණුම් යටතේ තැන්පතු කල් පිරීමෙන් පසු 2020.10.07 දින සිට බාහිර ප්‍රේෂණ සිදු කරන ලදී.
³ ආමුඛ ආයෝජන ගිණුම්, අක්වෙරළ බැංකු ඒකකයේ ගිණුම් සහ විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් තැන්පතුවලින් මාරු කරන ලද අරමුදල් ඇතුළත්ව.

8.23 සංඛ්‍යා සටහන

අපනයන ආදායම් ශ්‍රී ලංකාවට ගෙන්වා ගැනීම සහ ශ්‍රී ලංකා රුපියල්වලට පරිවර්තනය කිරීම

	එ.ජ. ඩොලර් මිලියන				
	1 වන කාර්තුව*	2 වන කාර්තුව	3 වන කාර්තුව	4 වන කාර්තුව	එකතුව
2021 වසර තුළ ගෙන්වා ගත් මුළු අපනයන ආදායම්	477.32	1,072.04	1,458.12	3,169.36	6,176.84
2021 වසර තුළ රුපියල්වලට පරිවර්තනය කරන ලද මුළු අපනයන ආදායම්	111.08	215.02	367.49	878.19	1,571.78

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

*2021.02.28 දින සිට බලපැවැත්වෙන පරිදි මුදල් නීති පනත යටතේ නීති නිකුත් කරන ලද අතර ඒ අනුව 2021 මාර්තු සිට දත්ත පවතියි.

අධිකාරියේ ලියාපදිංචි හෝටල්වලට නේවාසිකයින්ගෙන් ඔවුන් සන්තකයේ ඇති විදේශ මුදල් ලබා ගැනීමට අවසර දෙමින් මුදල් අමාත්‍යවරයා විසින් විදේශ විනිමය පනතේ 4 වැනි වගන්තිය යටතේ නියෝග යක් නිකුත් කරන ලදී. මීට අමතරව, දේශීය විදේශ විනිමය වෙළඳපොළෙහි ද්‍රවශීලතාවය වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා, අපනයනකරුවන් වෙත අපනයන ඉපැයීම් දින 180ක් ඇතුළත මෙරටට ගෙන ඒමට සහ එම ඉපැයීම් ශ්‍රී ලංකා රුපියල්වලට පරිවර්තනය කිරීමට නියම කරමින් 1949 අංක 58 දරන මුදල් නීති පනත යටතේ රීති නිකුත් කරන ලදී. ශ්‍රී ලංකා රුපියල්වලට පරිවර්තනය කිරීමට අවශ්‍ය අපනයන ආදායම් ප්‍රතිශතය වෙනස් කරමින් මෙම රීති වරින් වර අවශ්‍ය පරිදි සංශෝධනය කරන ලදී. ඒ අනුව, මෙම නියෝගය මගින් රුපියල්වලට පරිවර්තනය කළ යුතු වූ, අපනයනකරුවන් විසින් ශ්‍රී ලංකාව තුළට රැගෙන එන අපනයන ඉපැයීම් දේශීය විදේශ විනිමය වෙළඳපොළට තරමක් දුරට සහය ලබා දෙමින් වසර පුරා ක්‍රමික වර්ධනයක් පෙන්නුම් කරන ලදී.

8.24 සංඛ්‍යා සටහන

2020 වසරේ ප්‍රාග්ධන ගනුදෙනු රුපියල් ගිණුම් හරහා සිදු කළ ප්‍රේෂණයන් (CTRAs) සහ ශ්‍රී ලංකා රුපියල්වලට විදේශ විනිමය විකුණුම් සහ ශ්‍රී ලංකා රුපියල් මගින් සිදු කළ විදේශ විනිමය මිලට ගැණුම්

	2020	2021
සංක්‍රමණික මාරු කිරීම්		
සංක්‍රමණික දීමනාව ප්‍රේෂණය කිරීම සඳහා මහ බැංකුවේ ලියාපදිංචි කරන ලද ප්‍රාග්ධන ගනුදෙනු රුපියල් ගිණුම් ගණන	742	787
ප්‍රාග්ධන ගනුදෙනු රුපියල් ගිණුම් හරහා කරන ලද ප්‍රතිමුඛ ප්‍රේෂණ (එ.ජ. ඩොලර් මිලියන)	12.7	4.5
විදේශ විනිමය විකුණුම් සහ මිලට ගැණුම් (එ.ජ. ඩොලර් මිලියන)		
විදේශ විනිමය විකුණුම් (ආකෘතිය 1)	11,484.3	12,019.6 ¹
විදේශ විනිමය මිලට ගැණුම් (ආකෘතිය 2)	20,246.3	12,153.5 ¹

¹ තාවකාලික

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

8.25 සංඛ්‍යා සටහන

පරිසීමිත වෙළඳුන්ගේ කාර්යසාධනය

	2020	2021	වෙනස %
බැංකු පද්ධතිය තුළට කරන ලද තැන්පත් කිරීම් (එ.ජ. ඩොලර් මිලියන)	132.71	22.78	-82.8
ශ්‍රී ලංකාවේ නේවාසික පුද්ගලයන් හට කරන ලද විකිණීමේ ප්‍රමාණය (එ.ජ. ඩොලර් මිලියන)	3.64	3.72	2.2

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

රීතීන් හා රෙගුලාසි සමඟ අනුකූලතාව සහතික කිරීමේ අරමුණින් මුදල් හුවමාරු කිරීමේ ව්‍යාපාරවල නිරත වීම සඳහා අවසරලත් පරිසීමිත වෙළෙඳුන්ගේ ක්‍රියාකාරකම් අඛණ්ඩව අධීක්ෂණය කරන ලදී. ගෝලීය වසංගත තත්ත්වය හමුවේ ආර්ථික කටයුතු අඩපණවීම මත පසුගිය වසර තුළ පරිසීමිත වෙළෙඳුන්ගේ සමස්ත කාර්යසාධනය පසුබෑමට ලක් විය. මෙයට අමතරව, මුදල් නීති පනත යටතේ නිකුත් කරන ලද රීතීන් සමඟ අපනයනකරුවන්ගේ හා බලයලත් වෙළෙඳුන්ගේ අනුකූලතාවය සහතික කිරීම සඳහා බලයලත් වෙළෙඳුන් මගින් මාසික පදනම මත රැස් කරගන්නා ලද අපනයන ඉපැයීම් පිළිබඳ දත්ත අඛණ්ඩව අධීක්ෂණයට ලක් කරන ලදී. තවද, විදේශ විනිමය මෙහෙයුම් පිළිබඳ සාර්ව ආර්ථික තීරණ ගැනීම සඳහා සහය වන අතරම, දේශීය විදේශ විනිමය වෙළඳපොළෙහි ගලා ඒම/ගලා යාම් ඇතුළුව, විදේශ විනිමය පනත යටතේ නිකුත් කරන ලද රෙගුලාසි සහ උපදෙස් අනුව බලයලත් වෙළෙඳුන් මගින් පුළුල් ලෙස දත්ත රැස් කිරීම සඳහා දේශ සීමා අතර සිදුවන විදේශ මුදල් ගනුදෙනු අධීක්ෂණ පද්ධතියක් ක්‍රියාත්මක කිරීමට 2021 වසර තුළ ක්‍රියා කරන ලදී.

ණය තොරතුරු

කොවිඩ්-19 වසංගතය මගින් ඇති කරන ලද අභියෝගාත්මක පරිසරය මධ්‍යයේ වුවද, ණය තොරතුරු කාර්යාංශය ණය දෙන සාමාජික ආයතන වෙත 2021 වසරේ දී මිලියන 8.37ක ණය වාර්තා ලබා දීමෙන් සිය කාර්යභාරය පවත්වාගෙන යන ලදී. කෙසේ වෙතත්, නිකුත් කරන ලද වාර්තා පෙර වසරට සාපේක්ෂව සියයට 3.2කින් සුළු වශයෙන් පහත වැටුණි. පෞද්ගලික ණය වාර්තා (iReport) සඳහා ඇති ඉල්ලුම 2020 වසරට සාපේක්ෂව 2021 වසරේ දී සියයට 0.6ක අඩුවීමක් වාර්තා කරන ලදී. 2021 වසර තුළ පාරිභෝගිකයින් 8,114ක් ඔවුන්ගේ පෞද්ගලික ණය වාර්තා ලබා ගැනීම සඳහා කාර්යාංශයට පැමිණ ඇති අතර ගනුදෙනුකරුවන් 1,438ක් බැංකු හරහා ඔවුන්ගේ පෞද්ගලික ණය වාර්තා අයදුම් කර ඇත. ණය තොරතුරු කාර්යාංශය

විසින් 2021 වසරේ දී පෞද්ගලික ණය වාර්තා 2,988ක් මාර්ගගතව නිකුත් කරන ලදී. එසේම, 2021 වසරේ ණය තොරතුරු කාර්යාංශ ලකුණු (ණය ලකුණු) වාර්තා සඳහා ඉල්ලුම සියයට 183කින් ඉහළ ගොස් ඇත.

ණය සහන වැඩසටහන ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා මූල්‍ය ආයතනවලට සහාය වීමට ණය තොරතුරු කාර්යාංශය ද දායක විය. ණය සහන කාලය තුළ දී ණය සහන ලබා ගත් ණය ගැතියන්ගේ ණය දත්ත, ඔවුන්ගේ ණය වාර්තා සහ ණය ලකුණු කෙරෙහි අහිතකර බලපෑමක් ඇති නොවන අයුරින් වාර්තා කර ඇති බවට සහතික වීම සඳහා ණය තොරතුරු කාර්යාංශය විසින් මහ බැංකුවේ මුදල් මණ්ඩලය මගින් නිකුත් කරන ලද නියෝගයන්ට අනුකූල වෙමින් ණය හිමියන් වෙත වාර්තාකරණ මාර්ගෝපදේශ නිකුත් කරන ලදී.

මීට අමතරව, ණය තොරතුරු කාර්යාංශය නව සාමාන්‍ය තත්ත්වය තුළ වඩාත් කාර්යක්ෂමව ක්‍රියා කිරීම සඳහා එහි පද්ධතිය සහ ක්‍රියාවලීන් සන්නද්ධ කිරීම සඳහා සිය ඩිජිටල් වර්ධන සැලසුම් වේගවත් කරන ලදී. ඒ අනුව, ණය තොරතුරු කාර්යාංශය එහි සේවා ප්‍රමිතීන් සහ හැරවුම් කාලයන් වැඩි දියුණු කරන අතරම ණය තොරතුරු කාර්යාංශයෙහි පරිශීලකයින්ගේ සහ පාර්ශ්වකරුවන්ගේ විකාශනය වන අවශ්‍යතා සපුරාලීම සඳහා එහි වත්මන් පද්ධතිය වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා ආයෝජනය කිරීමට පියවර ගන්නා ලදී. ධාරකයේ සිට ධාරකයට යෙදුම් ක්‍රමලේඛන අතුරුමුහුණත (Host to Host Application Programming Interface), පෞද්ගලික ණය වාර්තා නිකුත් කිරීම ස්වයංක්‍රීයකරණය සහ එය සාමාජික ආයතනවල ජංගම බැංකු යෙදුම් සමඟ ඒකාබද්ධ කිරීම, ණය තොරතුරු කාර්යාංශ පරිශීලකයින්ට වේගය සහ ප්‍රවේශ වීමේ පහසුව ලබා දීම සඳහා ක්‍රියාත්මක වූ වැදගත් අංගයන් විය.

ශ්‍රී ලංකාව සඳහා තිරසාර මූල්‍ය පෙර දැක්ම දියත් කිරීම

ශ්‍රී ලංකාවේ තිරසාර මූල්‍ය පරිවෘත්තීය ප්‍රවර්ධනය කිරීමේ අරමුණෙන් මහ බැංකුව 2016 වසරේ දී ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය සංස්ථාවට (IFC) අනුබද්ධිත තිරසාර බැංකුකරණ ජාලය (SBN) හා සම්බන්ධ විය. ඉන් අනතුරුව, ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය සංස්ථාවෙහි තාක්ෂණික සහාය සහ එක්සත් ජාතීන්ගේ සංවර්ධන වැඩසටහනේ (UNDP) මූල්‍ය ආධාර ඇතිව, මහ බැංකුව විසින් 2019 වසරේ අප්‍රේල් මාසයේ දී ‘ශ්‍රී ලංකාව සඳහා තිරසාර මූල්‍ය පෙර දැක්ම’ (Roadmap for Sustainable Finance in Sri Lanka) දියත් කරන ලදී. මෙම පෙර දැක්ම මගින් මූල්‍ය නියාමකයින්ට, මූල්‍ය ආයතනවලට සහ වෙළඳපොළවලට ඔවුන් මූල්‍ය දායකත්වය සපයන ව්‍යාපෘති හා සම්බන්ධ පාරිසරික, සමාජීය සහ යහපාලන අවදානම් ඵලදායී ලෙස කළමනාකරණය කිරීමට සහ හරිත, දේශගුණ හිතකාමී සහ සමාජීයව යහපත් ව්‍යාපාර සඳහා සහාය ප්‍රවර්ධනය කිරීමට පුළුල් මග පෙන්වීමක් සපයයි.

මෙම පෙරදැක්මෙහි ඇතුළත් ඉලක්ක ක්‍රියාත්මක කිරීම උදෙසා, මහ බැංකුව විසින් 2021 වසරේ දී හරිත මූල්‍ය කටයුතු වර්ගීකරණයක් සැකසීමේ ක්‍රියාවලිය ආරම්භ කරන ලද අතර එය තිරසාර මූල්‍ය කටයුතු සඳහා මූල්‍ය අංශයට පහසුකම් සැලසීමේ දී සපුරාලිය යුතු ප්‍රධාන අවශ්‍යතාවයකි. එකී වර්ගීකරණය තුළින් හරිත ක්‍රියාකාරකම් කාණ්ඩ කිරීම සහ ඒ සඳහා වන මිනුම් පද්ධතියක් ස්ථාපිත කිරීම සිදු කරන අතර යම් ව්‍යාපෘතියක් හරිත/තිරසාර දැයි තීරණය කිරීම සඳහා මූල්‍ය ආයතනවලට පොදු එකඟතාවයක් ලබා දෙනු ඇත. මහ බැංකුව හරිත මූල්‍ය වර්ගීකරණය සංවර්ධනය කිරීමේ දී ඊට තාක්ෂණික සහ මූල්‍ය ආධාර සපයන ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය සංස්ථාව සමඟ සම්පව කටයුතු කරන අතර 2022 වසරේ මුල් භාගයේ දී එය දියත් කිරීමට අපේක්ෂා කරයි.

